

ПОСТУЛЯЦІЙНИЙ ЦЕНТР
МОНАСТИРІВ СТУДІЙСЬКОГО УСТАВУ УГКЦ

ІСТОРИЧНО-КАНОНІЧНІ ДЖЕРЕЛА
СТУДІЙСЬКОГО ЧЕРНЕЦТВА В УКРАЇНІ

ТИПКОНИ

ТОМ I

ПОСТУЛЯЦІЙНИЙ ЦЕНТР
МОНАСТИРІВ СТУДІЙСЬКОГО УСТАВУ УГКЦ

ІСТОРИЧНО-КАНОНІЧНІ ДЖЕРЕЛА
СТУДІЙСЬКОГО ЧЕРНЕЦТВА В УКРАЇНІ

**Готується до видання
Том II**

Блаженний Климентій Шептицький
*Слова і листи до Отців і Братів,
що живуть по Студійському Уставу*

ТИШКОНИ

ТОМ I

Львів
Видавництво «Свічадо»
2007

ПЕРЕДМОВА

УДК 27-789.1
ББК 86.37-6
Т 43

Редакційна колегія:

єрм. Венедикт (Валерій Алексійчук)
єрм. Теодор (Тарас Мартинюк)
схм. Іриней (Іван Волошин)
єрм. Юстин (Юрій Бойко)

Т 43 Типікони. Т I / Редкол.: єрм. Венедикт та ин. – Львів: Свічадо, 2007. – 140 с.
ISBN 978-966-395-091-4

До I тому серії *«Історично-канонічні джерела Студійського чернецтва в Україні»* увійшли *«Типиконъ Студитської Лаври св. Антонія Печерського в Скнилові»*, *«Унівські Конституції»* (цей документ публікується вперше), а також інші документи з часів відновлення східного чернецтва в УГКЦ.

Згадані Типікони є цінними історичними матеріалами, безпосередніми свідками відновлення Студійського чернецтва в Україні Митрополитом Андреем Шептицьким. Ці свідчення історичної епохи є певним фундаментом, на якому будується Студійське чернецтво третього тисячоліття.

ББК 86.37-6

ISBN 978-966-395-091-4

У духовній спадщині Української Греко-Католицької Церкви є чимало визначних дат, які вписані золотими літерами в її історичну мозаїку. До них, безумовно, належить 1898 рік. Саме тоді Митрополит Андрей Шептицький започатковує справу відновлення східного чернецтва в Українській Греко-Католицькій Церкві. Цим роком розпочинається новітня українська сторінка історії монахів, котрі наслідуватимуть студійську традицію.

Пройшли нелегкі часи, а справа Митрополита, незважаючи на різні труднощі, розвивається далі. В наступному році святкуватимемо вже 110-літній ювілей віднови студійських монастирів у Галичині. На перехресті тисячоліть ця дата спонукає нас, синів Великого Митрополита, добре осмислити наше минуле, оскільки це є запорукою майбутнього.

Готуючись до цієї дати, ми розпочинаємо серію видань *«Історично-канонічні джерела Студійського чернецтва в Україні»*, яка виходитиме під патронатом Постуляційного Центру Студійських Монастирів, що його в 2006 році заснувала Загальна Рада Свято-успенської Унівської Лаври. Одне із завдань Постуляційного Центру – публікація документів, які розкривають історію, правно-канонічний розвиток Студійського чернецтва в Україні чи стосуються окремих особистостей, котрі своїм життям та подвигом внесли вклад у розвиток студійських монастирів.

Роздумуючи над черговістю томів у згаданій серії, ми вирішили розпочати з фундаментальних джерел нашого чернецтва. Очевидно, мова йде про *«Типікони»*. В монашій термінології Типікон – це правовий документ, який регулює життя монастиря в різних його ділянках. Завдяки Типіконам монаші традиції зберігали свою тяглість та були твердою запорукою збереження Євангельського духу в монаших спільнотах.

У минулому столітті існувало три Типікони, котрі були правовими документами студійського чернецтва в Україні. Перший – *«Типиконъ Студитської Лаври св. Антонія Печерського в Скниловѣ»*. У 1906 році він був затверджений на конференції

Галицького єпископату і опублікований у 1910 р. видавництвом Отців Василіян у Жовкві.

Згодом у 1920 р. з огляду на потреби часу було приготовано другий Типікон під назвою *Унівські Конституції*, які збереглися в рукописному варіанті в архіві монастиря Студіон у Каствльгандольфо біля Риму. Цей Типікон ще ніколи не виходив друком і залишається досі незнаним не тільки для чернецтва, але й для істориків та богословів. Згаданий рукопис цікавий ще й тим, що містить первісний варіант *Наших звичаїв*, український переклад листа Конгрегації у справах Східної Церкви стосовно монахів Студитів та копію листа митрополита Андрея до монахів Унівської Лаври щодо деяких літургійних питань. Усі ці документи публікуються в цьому виданні зі збереженням мови оригіналу.

Коли ж мова йде про третій, так званий *Загальний Типікон*, то його у 1992 р. видало видавництво «Свічадо». Це переклад із французького оригіналу, який був виданий Патріархом Йосифом Сліпим у 1964 р. у Римі. З огляду на те, що він доступний по сьогоднішній день, ми вирішили не подавати його в цьому виданні.

Згадані Типікони є цінними історичними матеріалами, безпосередніми свідками відновлення Студійського чернецтва в Україні. Для нас, сучасних монахів, вони є також фундаментом, на якому бажаємо будувати Студійське чернецтво третього тисячоліття. Представляючи ці першоджерела широкому загалу, ми сподіваємося, що вони послужать кращому пізнанню нашого чернецтва не лише для істориків та богословів, але й відкриватимуть суть студійської традиції для тих осіб, котрі бажатимуть реалізувати своє монаше покликання в монастирях студійського уставу.

При нагоді хочу подякувати усім тим, хто спричинився до того, щоб цей перший том побачив світ!

Єрм. Юстин (Юрій Бойко)
Керівник Постуляційного Центру
Студійських Монастирів

Львів, 12 листопада 2007 р.

ВСТУП

МИТРОПОЛИТ АНДРЕЙ ТА БЛАЖЕННИЙ КЛИМЕНТІЙ ШЕПТИЦЬКІ ЯК ЗАКОНОДАВЦІ ВІДРОДЖЕНОГО СТУДІЙСЬКОГО ЧЕРНЕЦТВА

I. Передумови відродження студійських монастирів

Наприкінці XIX ст. Господь покликав до служіння у своїй Церкві непересічну особу, яка невдовзі стала проводирем Його пастви у Галичині – Митрополита Андрея Шептицького. Його душпастирювання було спрямоване насамперед на досягнення спасіння для всіх без винятку. Саме задля цієї мети пастирська опіка Митрополита поширювалася на всі прошарки населення. Щоб кожен, хто відчував у своєму серці поклик Христа до нашого життя, міг дієво відповісти на нього, Митрополит дбав про відродження чернецтва в УГКЦ, запрошував західні чини для створення їхніх східних віток, благословляв зародження нових згромаджень. Митрополит Андрей, а з 1911 р. також його рідний брат Казимир, – майбутній блаженний священномученик Климентій – доклали надзвичайно багато зусиль до справи відродження монастирів студійського уставу.

Відродження студійського чернецтва не можна вважати людською справою, задумом чи ідеєю однієї або кількох осіб. Вже від самих її початків вона була Божою справою, у якій сам Господь послуговувався людьми. Нові монастирі постали завдяки Святому Духові, який надихнув людські серця й уми до звершення цієї справи. Ще у 1898 – 1899 рр. кілька благочестивих молодих селян зібралося на фільварку Кристинопільського монастиря, щоб жити у молитві, вбозтві і чистоті. Через три роки утворилася ще одна група селян і ремісників в Олеську, яка хотіла жити за Євангельськими радами. Вже сама поява цих двох груп свідчить про те, що Святий Дух надихнув серця цих людей до об'єднання в самостійній спільноті. Спочатку ще як професор богослов'я у Кристинополі,

а потім як Митрополит, Андрей Шептицький опікувався цими молодими чоловіками, надававши їм духовний провід¹.

Наш народ завжди відчував потребу у монастирях, до яких могли б вступити прості селяни. До тодішніх василіянських монастирів, які були єдині, «хлібороб рільник або зовсім не буває допущений, або наколи задля особливих причин буде і прийнятим – то часто тратить покликання, бо не знаходить в монастири життя достроєного до свого стану; по монастирях плекається наука і ремесло – а звичайна праця ручна, іменно рільництво, виконується світськими робітниками, хоч найбільша часть нашого народу займається рільництвом, і виключно спосібна до праці того рода»,² – писав святоюрський владика. Його заслуга полягала в тому, що він вчасно побачив у народі таку потребу реалізації Господніх покликань; Митрополит Андрей слушно заважив, що «іменно стан рільничий, в нашім народі найбільший, був в практиці позбавлений спромоги заповняти своїми синами і дочками монастирі, хоч якраз серед того стану зачинало будитися найбільше покликань»³. Молитва, тривалі роздуми і дослідження привели Митрополита до висновку, що Українська Церква мусить мати притаманний їй народіві тип чернецтва, а саме той, який зародився ще за часів Київської Русі.

Кінець XIX і початок XX ст. у Вселенській Церкві був увінчаний переосмисленням значення і місця східних католицьких християн. Енцикліка Лева XIII «Гідність Східних Церков» (від 30 листопада 1894 р.) поставила крапку на теорії вищости латинського обряду. Східні християни, які перебували в єдності з Апостольським Престолом, щораз глибше почали усвідомлювати своє значення у Католицькій Церкві. На тому тлі й українські греко-католики в особі Митрополита Андрея заявили про себе, як численна спільнота вірних Вселенської Церкви. Проте мусимо зазначити, що, на жаль, на той час вже було втрачено властивий нам тип чернецтва, тому наша Церква мала велику потребу у його

¹ Пор. К. Шептицький, *Митрополит Андрей і обновлення східньої чернечої традиції* // Богословія, 4 (1926) 152; С. Korolevskij, *Métropolitte André Szeptyckyj*, Rome 1964, р. 260-261, 267-268.

² К. Шептицький, *Митрополит Андрей і обновлення східньої чернечої традиції*, с. 151.

³ Там само.

відродженні. Автор записок «Як повстали студити» ще у 1898 р. писав: «Вже буде кільканайцять літ тому, як декотрі люди вже думали о тім, щоби первісний стан монахів, які були за часів Антонія, Макарія, Пахомія, Василя, назад до ладу привернути, а радше на нашій Русі запровадити»⁴. Отож, ідея відродження чернецтва вже віддавна існувала в середовищі греко-католиків, «однак годі було відразу тую гадку здійснити. Мусіла вона дозрівати в умах Божих людей, щоби чим пізнійше тим красою показалася»⁵.

Задум відновителів студійських монастирів полягав у відродженні такого типу чернецтва, який був би не лише поверненням до древніх традицій минулого, але, насамперед, який відповідав би культурі, ментальності, духовності та потребам нашого українського народу. Іншими словами, щоб це чернецтво було рідне для наших людей, таке, яким воно було у минулому. Поза сумнівом, таким типом чернецтва була монаша традиція Печерського монастиря, від якого взяли свій початок тисячі інших монастирів на Русі. Відродження студійських монастирів свідчило про тісний зв'язок тодішньої Церкви з її славними початками, підтверджувало, що Греко-Католицька Церква має тисячолітню традицію, а не (як вважав дехто) постала внаслідок Берестейської унії. Відродження такого типу чернецтва впливало на самосвідомість Церкви і народу, окреслювало нашу тотожність.

Поряд із цим Шептицькі розуміли потребу участі студійського чернецтва у конкретних царинах життя Церкви і народу. Наприклад, без духовної опіки перебували українські поселенці у Боснії чи Канаді; бідні гуцули у Карпатах потребували організації ремісничої школи; у воєнний і повоєнний період (Перша світова чи польсько-українська війна) діти-сироти були позбавлені засобів до існування та опіки і, врешті, була потреба в утворенні нових монастирів і чернечих спільнот там, де їх не було.

Як і у багатьох інших сферах служіння нашої Церкви, так і у справі відродження східного типу монашества, Митрополит Андрей мислив як пастир Вселенської Церкви. Він писав, що

⁴ *Як постали Студити. Записки про початки Бр. Студитів у Волсвині від 22.11.1898 до 23.07.1899 р.* // Лавра, 1 (1998), 35.

⁵ Там само.

наші монастирі мають бути готові служити таким чином і у таких регіонах, на які вкаже Церква, щоб «монахи нашого братства у всім служили Христовій Обручниці, католицькій Церкві і були готові підняти ся всяких трудів, якими могли би послужити великій справі Христа після обставин часу і місця»⁶. Ці думки Митрополита зумовлені тодішніми потребами Вселенської Церкви, а саме працею над з'єднанням Церков. Блаженний Климентій, звертаючись до своїх ченців у 1937 р., під враженням зустрічі з папою писав, «що св. Церква у великому і святому ділі Унії рахує і чекає на нашу працю та що хоче в нас бачити здорову і сильну своєю святістю вітку Східного Монашества»⁷. Про нововідроджені монастирі згадувала й європейська богословська періодика та література⁸. Справа, яку розпочали Шептицькі, була на той час надзвичайно актуальна, бо наголошувала на вселенському вимірі Католицької Церкви.

Отже, тим, хто одним із перших почув голос Божого Провидіння та побачив потреби Церкви і народу, був молодий еромонах Андрей Шептицький, бо «був він вже віддавна перейнятий тою гадкою, щоби засновати для простих людей Чин монахів – радився він з тим також не одного (...) Тим паче, що всі три Єпископи наші дали му дозволення на таке і тим подібне діло»⁹. А незмінним одноступенем і практичним реалізатором цих шляхетних ідей був блаженний Климентій.

⁶ Установи (Конституції). Вступне слово Їх Екц. Митрополита. Архів монастиря Студіон у Римі, (б. н. фонду і номеру папки), 1920, копія, док. 2-3.

⁷ Ігумен Климентій, *До всіх чесних іноків і моїх найдорожчих отців і братів, що по студійському уставові живуть в Уневі та по інших наших домах*, Прилбичі, 2 серпня 1937 р. // *Архимандрит Климентій (Шептицький): Тематичний збірник Святопокровського жіночого монастиря Студійського Уставу*, Вип. 6, с. 25.

⁸ Поп. L. K., *Métropole de Halyc. Un essai de restauration monastique orientale: les Studites* // *Stoudion*, 2 (1925), n. 5, p. 136-147; M. Antoine Martel, *En Galicie orientale: les moines studites*, «Revue des Jeunes», mars 1925, p. 573-578; Klim., *Zakon Studytów* // *Oriens*, 2 (1934), z. 2, s. 47-50; Sacra Congregazione Orientale, *Statistica con cenni storici della gerarchia e dei fedeli di rito orientale*, Tipografia Poliglotta Vaticana 1932, p. 352-357; D. Attwater, *The Catholic Eastern Churches*, London 1935, p. 264-265.

⁹ Як постали Студити, цит. твір, с. 36.

II. Розвиток законодавчої бази студійського чернецтва

Безнастанним піклуванням було створення у монастирях такого середовища й умов життя, які б допомагали виховувати зрілих монахів. Тому з метою впорядкування і налагодження повнокровного кеновійного життя у нововідродженому студійському чернецтві вже у 1905 р. Митрополит Андрей приготував *Типікон*¹⁰ для Лаври св. Антонія Печерського, що у Скнилові. Студійське законодавство зазнавало певного розвитку. Передовсім Митрополит Андрей і блаженний Климентій з плином часу розвивали свої ідеї і погляди на студійські монастирі і їх служіння Церкві. Їм доводилося також долати значні труднощі, пов'язані з воєнними лихоліттями. Митрополит Андрей і блаженний Климентій намагалися оформити канонічний статус монастирів, згідно з вимогами церковного права. Тому у 1920 р. з'явився новий устав –

¹⁰ Термін *монастирський типікон* означає нормативний документ, який регулює різні сфери життя монастиря. Візантійські монастирські типікони містили в собі окреслення юридичного статусу монастиря, норми вибору ігумена, управління монастирем, користування матеріальними засобами, правила прийому до монастиря, умови при складанні схими, вони окреслювали також правила кеновійного життя монахів та їх функції. Монастирські типікони формувалися майже винятково у Візантійській імперії протягом IX-XIV ст. Їх авторів можна поділити на дві групи. Найбільшу кількість типіконів уклали досвідчені монахи-настоятелі для своїх ченців після багаторічного досвіду монашого життя. Однак авторами типіконів були також багаті ктитори, які їх писали для монахів, що мали жити у заснованому ними монастирі. Візантійські типікони стали взірцями для сотень і тисяч монастирів на всьому слов'янському Сході. Преп. Теодосій Печерський у XI ст. прийняв у Печерському монастирі студійський устав патріярха Алексія. – Поп. E. Herman, *Ricerche sulle istituzioni monastiche bizantine. Typica ktetorika, caristicari e monasteri liberi*, OCP 6 (1940) 295-375; A. SKAF, *Typica* // *Dictionnaire de Spiritualité*, Paris 1932-1995, v. 15 (1991) 1358-1371; Д. С. Ищенко, *Древнерусская рукопись XII века «Устав Студийский»: Автореф. дис. канд. филол. наук*, Одесса 1968; Він же, *Устав «Студийский» по списку XII века // Источники по истории русского языка*, Москва 1976, с. 109-130; Він же, *Церковные и монастырские уставы // Методические рекомендации по описанию славяно-русских рукописей для сводного каталога рукописей, хранящихся в СССР*, вып. 2, ч. 2, Москва 1976, с. 305-313.

Установи (Конституції) чи, іншими словами, *Унівський Типікон*. А остаточний плід праці Митрополита Андрея і блаж. Климентія, у якому відображене бачення такого типу чернецтва, яке є рідне нашому народові і відповідає його потребам, – *Загальний Типікон*¹¹. Цей документ є найціннішим доробком відновителів

¹¹ Його уклав блаженний Климентій Шептицький за участю Митрополита Андрея. 3 травня 1937 р. *Загальний Типікон* одногосно прийняла Загальна Рада Святоуспенської Лаври в Уневі. Лише кілька невеликих фрагментів було надруковано у *Ясній Путі* для ознайомлення з *Типіконом* усієї студійської братії. Оригінальний український текст переклав французькою мовою один із приятелів о. Климентія – поляк, який, хоч добре володів українською мовою, зате погано знав синтаксис французької мови. 20 травня 1937 р. блаж. Климентій представив цей переклад *Загального Типікону* секретареві Конгрегації для Східної Церкви кардиналові Є. Тіссеранові на затвердження. Однак виявилось, що переклад *Типікону* був недосконалий. Отож виправлення та приготування остаточного варіанту тексту було доручено о. Кирилу Королевському. Проте тоді він був заклопотаний обов'язками і закінчив працю над *Типіконом* щойно у листопаді 1941 р., передавши її одразу до Конгрегації.

З приходом радянської влади було конфісковано всі монастирські архіви, серед яких зберігався оригінальний український текст. У 60-70-х ХХ ст. роках виникли сумніви, чи взагалі існував український текст. Тому навіть донедавна вважали, що оригінальним був текст французькою мовою. Однак нещодавно у Центральному державному історичному архіві Львова було віднайдено оригінальний український текст *Загального Типікону*. Коли Блаженніший патріярх Йосиф був звільнений з неволі й оселився у Римі, то приготував видання *Загального Типікону* французькою мовою, яке вийшло друком у 1964 р. Патріярхові також не вдалося ніде на Заході віднайти оригінальний україномовний варіант. Однак ще у 1952 р. проф. А. Яковлів на Заході здійснив переклад *Типікону* українською мовою, який не був виданий. Цим перекладом користувалися монахи монастиря Студіон у Римі та у Вудстоку. Натомість завдяки старанням патріярха Йосифа до підпільних монахів в Україні потрапив *Типікон* французькою мовою. Наприкінці 70-х наші монахи самостійно переклали його українською, приготувавши кільканадцять машинописних примірників. З огляду на події Другої світової війни та переслідування затвердження *Типікону* у Ватикані не розглядалося. До сьогодні нам не вдалося віднайти документу, який би свідчив, що Апостольський Престіл затвердив *Загальний Типікон* монастирів студійського уставу. – Пор. *Typicon*, Архів монастиря Студіон у Римі (б. н. фонду і номеру папки) Romae 1964; *Typique général*, 1937 р., франц. текст, привезений о. Климентієм Шептицьким до Риму; *Typique*

студійського чернецтва і крапкою у процесі формування уставу наших монастирів.

Розгляньмо вищезгадані документи більш детально.

1) *Типіконъ Студитской Лавры св. Антонія Печерского въ Скниловѣ під Львовомъ*

Немає жодного сумніву в тому, що Митрополит Андрей є автором цього *Типікону*. Зрештою він сам стверджує це у вступному слові. Наслідуючи древню традицію візантійського і слов'янського монашества, Митрополит уклав цей *Типікон* як ктитор і архимандрит першої студійської лаври. Про його «почерк» свідчить лаконічність і чіткість формулювань, грамотні цитування грецькою мовою та фрагменти з писань святих Отців.

Від 1901 р. перші монахи студійського уставу жили на Вульці біля Львова. Однак вже у 1903 р. Митрополит поселив їх на новому місці, подарувавши їм будинок та земельну ділянку, яку монахи могли обробляти, забезпечуючи собі прожиття. Поселивши спільноту у Скнилові, Митрополит призначив їй один рік випробування, щоб таким чином переконатися у Божій волі щодо існування цього монастиря. Протягом того року Митрополит не надавав спільноті жодної допомоги. Це був дуже важкий період, бо потрібно було відремонтувати монастирський будинок, який був у дуже поганому стані, членам молоді спільноти доводилося багато працювати. Ченці навіть ходили у найми, щоб заробити кошти на прожиття, однак робота чи заробіток не були на першому місці. Головним завданням монахів була молитва і прохання Господа благословити це велике починання. Переконавшись у тому, що монастир розвивається і до нього зголошуються нові покликання, у листопаді 1906 р. Митрополит видав ерекційну грамоту про офіційне заснування Лаври св. Антонія Печерського. Натомість *Типікон* Митрополит приготував ще на рік раніше і

général, Архів монастиря Студіон у Римі (б. н. фонду і номеру папки), novembre 1941, франц. текст, який виправив о. К. Королевський; пор. Ігумен Климентій, *До всіх чесних іноків і моїх найдорожчих отців і братів, що по студійському уставові живуть в Уневі та по інших наших домах*, Прилбичі, 2 серпня, 1937 р. // *Архимандрит Климентій (Шептицький)*, с. 25; С. Королевский, *Métropolitaine André Szeptyckij*, p. 274-275.

датував його 8 листопада 1905 р. Очевидно, саме від цього дня він став чинним для скнилівських монахів. Цей *Типікон* також затвердили єпископи на конференції Галицького єпископату 13 листопада (30 жовтня ст.ст.) 1906 р. Крім підпису Митрополита Андрея у *Типіконі* є підписи владики Константина Чеховича, єпископа Перемиського, та владики Григорія Хомишина, єпископа Станіславівського.

Таким чином, безпосереднім адресатом *Типікону* була монаша спільнота, згуртована у Скнилові. Ми не маємо багато відомостей про першу студійську лавру. Серед перших монахів студитів не було священників, на Божественну літургію вони ходили до парафіяльного храму. Перший єромонах був рукоположений у 1908 р.¹². Для ознайомлення з життям лаври цінними є спогади о. Миколи Садовського про відвідини скнилівської братії у травні 1909 р. Захоплений строгістю монашого життя, яке провадили ченці, о. Микола вирішив його описати, щоб ознайомити з ним якнайбільше число вірних¹³. Кожен день у монастирі був поділений на три рівні частини: молитва, праця, відпочинок. Усе церковне правило достойно служили у храмі, у призначений час праці кожен виконував доручену йому роботу, спати можна було лише на дошках, покритих коцом. Монахи провадили таке аскетичне життя, бо їхнім головним завданням була святість. Опис о. Садовського свідчить, що монахи намагалися якнайретельніше дотримуватися положень чинного *Типікону*.

Звісно, Митрополит не жив постійно у Скнилові, проте він часто навідувався у лавру, виголошував для монахів повчання, сповідав їх, проводив духовні бесіди. Залишаючись у монастирі на кілька днів, Митрополит строго дотримувався розпорядку дня і норм *Типікону* як звичайний монах. Уже у 1909 р. у лаврі жило 26 монахів. На жаль, у 1914 р. чернече життя перервалося через Першу світову війну: лавру було спалено, а частина монахів потрапила до концтабору у Галергофі.

Особливої уваги, на нашу думку, заслуговує аналіз джерел *Скнилівського Типікону*. Митрополит не наводить цитат. Однак

¹² Поп. *Sacra Congregazione Orientale. Statistica con cenni storici*, p. 354.

¹³ Н. Садовський. *Про чернече життя в Студитській Лаврі в Скнилові*, Львів 1909.

не виникає сумніву, що головним джерелом *Типікону* є твори преп. Теодора Студита: *Устав Студійського монастиря*¹⁴, *Заповіт*¹⁵, *Про сповідь*¹⁶, *Пояснення аскетики св. Василя*¹⁷. Звичайно, законодавець знав і використовував також усі інші доступні на той час твори преп. Теодора. Отець Кирило Королевський завважує¹⁸, що автор використовував також твори св. Василя Великого, зокрема *Короткі Правила*¹⁹, *Ширші Правила*²⁰ й *Моральні Правила*²¹. Питання джерел Скнилівського Типікону вимагає, однак, окремого дослідження.

У виданні 1910 р. до *Типікону* були додані *Конституції Студитські* та *Покуты монастирські*. Перший твір є витягом з *Уставу Студійського монастиря*, написаного після смерті преп. Теодора Студита²². Ймовірно, Митрополит сам здійснював переклад з грецького оригіналу. Статті, які він вибрав, стосуються літургійних особливостей, читань під час богослужень, повчань ігумена, харчування, одягу, вільного часу ченців тощо. Невідомо чому, Митрополит не вмістив у видання повного тексту *Уставу Студійського монастиря*. Напевно, *Конституції Студитські* не були обов'язковими для лаври, але, можливо, Митрополит їх вніс як повчальне читання для ченців.

¹⁴ *Descriptio constitutionis monasterii Studii (Hypotyposis)*, PG 99, 1704-1720 і PNB 5/4, 111-125 (авторство Уставу приписують преп. Теодорові, однак його було укладено після смерті преподобного).

¹⁵ *Sancti Theodori Studitae Testamentum*, PG 99, 1813-1824 (твір укладений після смерті преподобного на основі його заповітів та катехиз).

¹⁶ *Sancti Theodori Studitae de confessione et pro peccatis satisfactione*, PG 99, 1721-1730.

¹⁷ *Scholion in s. Basilii ascetica*, PG 99, 1685-1688.

¹⁸ Поп. С. Korolevskij, *Métropolitte André Szeptyckyj*, s. 269.

¹⁹ *S. Basilii Magni regulae brevius tractatae*, PG 31, 1052-1305.

²⁰ *S. Basilii Magni regulae fusius tractatae*, PG 31, 882-1052.

²¹ *S. Basilii Magni regulae morales*, PG 31, 692-869.

²² В *Уставі Студійського монастиря (Descriptio constitutionis monasterii Studii [Hypotyposis])*, PG 99, 1704-1720 і PNB 5/4, 111-125) зібрані звичайні студійського чернецтва часів преп. Теодора Студита, що стосуються насамперед літургійного життя. Незабаром цей Устав поширився по візантійських монастирях. Уже наприкінці IX ст. ним послуговувалися у грецьких монастирях на півдні Італії. – Поп. Teodoro Studita, *Nelle prove, la fiducia. Piccole catechesi* / Introduzione, traduzione e note a cura di Luigi d' Ayala Valva, Magnano 2006, p. 23.

Монастирські покути, які також додаються до *Типікону*, є перекладом грецького тексту *Монастирських покут* преп. Теодора Студита (*Роепае communes et Quotidianae роенае*)²³, з яких Митрополит подав сімдесят п'ять. Постає запитання: чому Митрополит не навів усього тексту? На перший погляд вражає суворість покут. Ми не знаємо, чи у Скнилові застосовували ці покути. У своїх спогадах отець Садовський перелічує деякі²⁴ з них, однак ми не впевнені, якою мірою і як їх застосовували. Слід завважити, що у візантійському чернецтві покути не мали на меті лише покарати монаха, котрий провинився, а радше виправити особу. Таким чином, покута мала «лікувальний» характер, і настоятель призначав її індивідуально.

Типікон складається зі **Вступу** та 186-ти статей. У **Вступному слові** автор звертається до монахів, як до своїх синів і братів. З перших слів відчувається шире вітцівське ставлення до братії. У них архимандрит формулює сенс чернецтва. Двома підвалинами, на яких треба будувати все монаше життя, є Євангеліє та писання святих Отців. Мета монаха – «наслідувати во всім Ісуса Христа ідучи за Євангельськими Єго радами». Тільки завдяки сильній вірі монах може навіть у небезпеці смерті свідчити про Христа і таким чином «угодити Богові». Щоденне завдання ченця – черпати силу і надію з Євангелія та багатой святоотцівської традиції. Повчання і досвід святих Отців – це «святі правила», за якими монахи мають влаштувати своє життя. Наприкінці Митрополит обґрунтовує доцільність *Типікону*: він має служити гармонійному влаштуванню і функціонуванню монашої спільноти; регулювати основні складові монастирського життя: молитву і працю, щоб кожен чернець зміг досягнути мету свого монашого подвигу. Ця мотивація є відмінним поясненням сенсу монаших правил, що не є нормами, які обтяжують життя, а навпаки мають «улекшити монаше житє». Чернечі правила є невід'ємною складовою повноцінного життя монашої обителі. Згідно з задумом Митрополита, *Типікон* має бути об'єднавчим середником для спільноти. Не випадково епіграфом до *Типікону* він вибрав

²³ *Sancti Theodori Studitae poenae monasteriales*, PG 99, 1733-1758 і PNB 5/4, 78-90.

²⁴ Пор. Н. Садовський. *Про чернече житє*, 7.

фрагмент з 133 псалма: «Се ныні что добро, или что красно? но еже жити братіи вкупі».

Типікон поділений на певні частини, кожна з яких має свою назву і містить різну кількість статей. Ось основні теми, котрі порушує *Типікон*: перші частини **Монаше убожество, Ангельска чистота, Пбсть, О монашбмъ послуху та Монаша одежа** (стт. 1-35) є вказівками, як практично монахи лаври мають реалізовувати у своєму щоденному житті Євангельські ради: убогість, чистоту і послух.

Наступні частини такі, як: **Порядокъ денный, Молитва, Мовчанє, Pokopa, Праця** (стт. 36-64) – мають виразно організаційну мету. Законодавець чітко окреслює розпорядок дня, подає норми, які регулюють особисту молитву, зокрема, доручає ченцям практикувати Ісусову молитву; розважання, читати духовну літературу, проводити іспит сумління. Згадано про обов'язок заміни церковного правила Ісусовою молитвою, якщо монах не був присутній у храмі; наголошено на важливості чеснот мовчання та покори для братнього співжиття. Кілька статей (58-64) присвячені питанням праці у монастирі.

Наступний блок статей умовно можна назвати «ступені нашого посвячення», до якого входять такі частини: **Зарядь, Друга проба, Агнельській образъ, Пустельники, безмовники и затворники** (стт. 65-97). Ці статті регулюють прийом кандидатів до монастиря, приготування новиків до архаріяту, а архаріїв до схими. У стт. 87-97 представлені умови допущення схимників до усамітненого життя у мовчанні. Митрополит ретельно дотримується традиції візантійського чернецтва у питанні ступенів нашого посвячення: *початківці – архарії – схимники*. Законодавець говорить тільки про одну схиму, не поділяючи Ангельський образ на малий і великий. Така позиція збігається з поглядами преп. Теодора Студита, який категорично був проти такого поділу.

Наступні статті (98-129), які присвячені питанням управління монастиря, керівним особам та їх обов'язкам, уміщені у таких частинах: **Выборъ игумена, Загальна рада, Рада игумена, Обязки игумена (строителя), Обязки намісника, Обязки наставника новикбвъ, Наставникъ архаріївъ, Писарь, Обязки економа**. Головою спільноти є вибраний на Загальній раді ігумен, котрий виконує своє служіння до смерті. Однак, якщо

кандидат не виконує відповідних вимог *Типікону*, то на місце ігумена вибирають строїтеля на 5 років. Загальна рада, до якої входять усі схимники, є дорадчим органом ігумена. У деяких важливих питаннях для прийняття рішення потрібна її згода. Найближчими дорадниками ігумена є члени ради ігумена: намісник та два радники, вибрані Загальною Радою. *Типікон* регулює також обов'язки таких відповідальних осіб, як: намісник, наставник новиків та архаріїв, економ, писар. Ст. 129 згадує про інші важливі функції монахів: бібліотекар, наставники майстерень тощо.

Частина **Основає монастырѡвъ** (стт. 130-137) розглядає процедуру заснування нових монастирів. Згідно з задумом законодавця, третю частину монастирського доходу треба призначити для відкриття нових монаших спільнот. Однією з вимог є здатність матірнього монастиря виділити зі своєї спільноти групу 10-ти монахів-схимників, які б могли оселитися на новому місці. Хоч новий монастир залежатиме від матірнього, однак у вирішенні багатьох питань він є самостійним. Він має свого ігумена чи строїтеля і керується у щоденному житті таким самим Типіконом, що й матірний монастир.

Ігумен чи архимандрит матірнього монастиря кожних три роки має візитувати залежні монастирі. У частині **Посіщенє монастыря** (стт. 138-161) законодавець, розглядаючи питання візитацій, передбачає створення архимандрії, якщо матірний монастир заснував десять залежних від нього монастирів. Хоч архимандрії тісно об'єднані між собою, створюючи спільну генеральну раду, вони, однак, є повністю самостійними структурами. Архимандрит-авва, який почесно стоїть на чолі інших архимандрій, не має права їх візитувати, хіба що за згодою генеральної ради, яка скликається раз на 5 років і яка вирішує лише спільні для всіх монастирів питання.

Карні справи урегульовано в наступних двох частинах: **Усунєнє игумена або строителя** та **Судженє и каранє переступного монаха** (стт. 162-178). *Типікон* описує випадки, коли через відповідно регламентовану процедуру відбувається усунення ігумена чи архимандрита. Автор перелічує також тяжкі провини, за які настоятель має карати своїх монахів, вислухавши думку монастирської ради.

Останні статті, котрі зібрані у двох частинах: **Власть епископска надъ монахами** та **Визита епископска** (стт. 179-186),

описують ставлення монастиря до церковної влади, зокрема до місцевого єпархіального єпископа. З *Типікону* випливає, що Скнилівська лавра була монастирем єпархіального права. Єпископ мав над нею владу, окреслену церковним правом, зокрема мав право її візитувати.

Слід зазначити, що *Типікон* зобов'язував не тільки ченців Скнилівської лаври, але й двох інших монастирів, які постали у 1906 р. у Львові на вул. Петра Скарги, поблизу собору св. Юра, та у Камениці в Боснії, куди Митрополит вислав студійських монахів у 1908 р.

Укладаючи цей *Типікон*, святоюрський пастир намагався якнайправдивіше передати дух студійського чернецтва, що процвітало у Студіоні в Царгороді та яке прищепив на Русі преп. Теодосій Печерський. Зокрема це відобразилося у використанні візантійсько-слов'янської монастичної термінології, у наголошенні на потребі практикування Ісусової молитви, у зобов'язанні до діл милосердя для нужденних, на наголошенні на кеновійному житті при можливості безмовного і затворницького подвигу тощо.

2) Установи (Конституції) – Унівський Типікон

Наступним законодавчим документом студійських монастирів є **Установи (Конституції) Унівської лаври**, або, іншими словами, *Унівський Типікон*, які 8 листопада 1920 р. прийняла Загальна рада Святоуспенської Унівської Лаври за присутності Митрополита Андрея, що їх затвердив. Вони зобов'язували не тільки монахів Унівської лаври, але ченців усіх інших монастирів і місійних домів, що були засновані до 1936 р. Оригінал цих *Установ* не зберігся. У виданні ми подаємо рукописну копію, яку зробив невідомий переписувач, ймовірно, у 1923-1924 рр.

Насамперед виникає питання про доцільність написання нового *Типікону*, адже лише 15 років тому був прийнятий Скнилівський Типікон. Варто згадати про причини, які зумовили появу нового документу. У 1919 р. Митрополит Андрей передає Унівський монастир монахам студійського уставу, які повернулися з австрійського полону чи залишилися вірними монашому покликанню після Першої світової війни. В Уневі зароджується нова спільнота, швидкими темпами розвивається чернече життя,

зростає кількість монахів. Ігуменом монастиря стає ерм. Климентій, який з 1911 р., тобто з моменту вибору монашого шляху, постійно студіював устрій і життя монастиря Студіон з VIII-IX стт. Пройшовши монаший вишкіл у бенедиктинському абатстві у Бейроні та закінчивши Інсбрукський університет, у 1915 р. Климентія Шептицького рукоположено на священика. Таким чином, зміна обставин життя монахів, нові дослідження у галузі студійського чернецтва, нові перспективи праці над єдністю Церков спонукали Митрополита Андрея до того, що він разом із новим ігуменом уклав новий *Типікон*. З огляду на те, що процес написання відбувався за участю Митрополита як архимандрита, і всі питання о. Климентій погоджував із ним, то їх обох можна назвати авторами цього документу.

Про одну з причин написання *Установ (Конституцій)* говорить сам Митрополит у листі до кардиналів-членів Східної Конгрегації від 6 лютого 1921 р.²⁵ Монахи чину св. Василя Великого та деякі священики поставили під сумнів законне існування відроджених монахів студійського уставу, аргументуючи своє переконання тим, що вони не відповідають вимогам нового Кодексу Канонічного Права 1917 р. (надалі – *СІС'1917*), зокрема щодо поняття монашого чину (кан. 488). Хоч цей кодекс не зобов'язував греко-католиків у Галичині, дехто стверджував, що всі монастирі, які не відповідають його вимогам, ігноруватимуться. Щоб уникнути непорозумінь та продовжувати справу відродження східного чернецтва, Митрополит прийняв Соломонове рішення: попри те, що новий Кодекс Канонічного Права не стосувався східних католиків і зобов'язував лише вірних Латинської Церкви, владика Андрей вирішив використати його канони, що стосувалися до чернецтва, і поєднати їх зі студійським законодавством, щоб ні в кого не виникало сумнівів щодо законності студійських монастирів. Метою Митрополита було довести, що східний монастир у Католицькій Церкві прирівнюється до статусу латинського монашого чину. Про це Митрополит пише: *«Я достеменно знаю,*

²⁵ Ми не маємо оригінального тексту цього листа латинською мовою, а послуговуємося його французьким перекладом, який здійснив о. К. Королевський, публікуючи його фрагменти у своїй праці *Métropolitte André Szeptyckyj*, с. 260-261.

*що Кодекс Канонічного Права не зобов'язує Східних, але є багато причин, з огляду на які я вважав за доцільне взяти з Кодексу все те, що стосується до сутності монашого стану. Передовсім тому, що ці положення досконало узгоджуються зі східним чернецтвом, мало того, вони збігаються з тими, які приписує східне право... Ось чому я вирішив, що треба поєднати приписи Кодексу зі східним монашим законодавством для того, щоб наша Конгрегація (монастирі студійського уставу – Прим. авт.) одночасно могла зберігати і одне, і те, щоб одночасно вона могла бути правдивим монашим чином, який зберігає те, що є сутністю монашого чину, згідно з Кодексом, і також зберігає те, що існує у всіх Східних Церквах, згідно з традицією Східних»²⁶. Таким чином, нелегкі обставини спонукали відновителів східного чернецтва опрацювати новий *Типікон*, у якому були використані канони *СІС'1917*, що стосувалися чернечого стану.*

Дотримуючись зазначеного принципу про поєднання норм *СІС'1917* з монашими правилами, та щоб показати, що східний монастир має статус, який прирівнюється до західного чину, автори назвали новий *Типікон* – **Установи (Конституції)**, тому що нормативний документ, який регулює монашу дисципліну і життя кожного чину чи згромадження у Латинській Церкві, називається «конституції». Проте наші законодавці вживали й інші терміни на означення цих *Установ*. Зокрема у Вступному слові²⁷ до *Установ* ужито термін «Устав Унівський», у цьому ж Вступному слові законодавець використовує такі терміни, як «типік», «устава», безпосередньо у вступі *Установ* згадано термін «типікон», а у листі до монахів Унівської лаври від 4 листопада 1924 р. Митрополит називає *Установи* «типіконом» і лише один раз у дужках додає слово «конституції». Надалі ми вживатимемо словосполучення «Унівський Типікон». Термін «типікон» найкраще відповідає нашій традиції. Його вжив Митрополит Андрей на означення монаших правил для першої лаври у Скнилові.

На перший погляд можна не зрозуміти, чому вжито латинську термінологію для означення монастирів студійського уставу, які в *Унівському Типіконі* називаються «конгрегацією», чи «чином».

²⁶ Там само, с. 261.

²⁷ Це вставка, вписана іншим почерком.

Чи означало це латинізацію студійського чернецтва? Митрополит ніколи не відступав від ідеї відродження справжнього східного чернецтва. Мало того, у першій половині 20-х років, коли розпочиналася праця над кодифікацією східного канонічного права, в тому числі і монашого, завдяки особистому втручання українського владики було обрано винятково східну модель. Відповідь на поставлене запитання слід шукати у згаданих проблемах, пов'язаних із визнанням законності монастирів студійського уставу серед частини чернецтва Галичини, котре не розуміло цієї справи. Саме ці проблеми змусили Митрополита і о. Климентія використовувати терміни, які вживав СІС'1917, щоб уникнути багатьох непорозумінь та показати рівність монастирів з чинами.

Щоб розвіяти будь-які сумніви щодо студійського чернецтва, у 1923 р.²⁸ було вирішено передати Унівський Типікон для затвердження до Конгрегації у справах Східної Церкви (тепер – Конгрегація у справах Східних Церков.– Прим. авт.) у Римі²⁹. Перебуваючи там у травні того ж року, Митрополит Андрей отримав «декрет похвали», який можна вважати офіційним визнанням Ватикану того починання, яке він розпочав³⁰. У виданні ми повністю зберегли мову і правопис архівного документу. На жаль, оригінал не зберігся. Архівний документ є рукописною копією з перекладу, який здійснив невідомий автор, можливо, навіть сам Митрополит у 1923 р. Ця копія виконана, ймовірно, у 1923-1924 рр. Особу переписувача не встановлено. Однак почерк той самий, що й у рукописі Унівського Типікону. Натомість копію оригінальною італійською мовою мав о. Кирило Королевський, який уперше опублікував її у 1964 р. під назвою *Lettre dite «de louange» de la Congrégation Orientale au Métropolitain à propos de la fondation des*

²⁸ К. Королевський пише, що Типікон був висланий до Риму у 1921 р. – Див. *Métropolitain André Szeptyckij*, с. 265.

²⁹ Затвердження монаших Типіконів, Конституцій тощо Апостольською Столицею відбувалося у три етапи. Перший – це «декрет похвали», який полягав у тому, що Конгрегація благословила розпочати працю і заохочувала до дальшого вдосконалення представлений Типікон чи Конституції. Другий етап полягав у тому, що Апостольська Столиця затверджувала документ на випробувальний термін, як правило, на сім років. Останній етап – остаточна апробація. – Див. С. Korolevskij. *Métropolitain André Szeptyckij*, с. 271.

³⁰ Пор. Sacra Congregazione Orientale. *Statistica con cenni storici*, p. 356-357.

*Studites (mai 1923)*³¹. Ми вмістили її в наше видання з огляду на те, що вона дозволяє краще зрозуміти принципи, закладені в Унівському Типіконі.

Конгрегація в особі кард. Таччі дуже зацікавилася ініціативою галицького Митрополита і благословила його на продовження цього, як мовиться у листі, «святого діла». Мало того, Конгрегація підтримала позицію владики про те, що нововідроджені монастирі мають носити винятково східний характер без жодних привнесень латинського впливу: «Тому С[вята] Конгрег[ація] вповні одобряє сю гадку Вашого Високопреосвященства щоби новопове[р]таючій інституції дати у всім східний характер, уникаючи впровадження до неї норм, взятих з подібних інституцій латинських, чи то вони відносяться до заховання обітів, чи то до внутрішньої дисципліни і організації спільного життя, чи то до залежності ріжних Лавр від власти Єпископа». Щодо літургійного життя Апостольська Столиця зобов'язала студійське чернецтво вповні дотримуватися візантійського обряду, звільнивши студитів від дотримання норм Замоїського синоду 1720 р.

Цей лист остаточно розвіював будь-які сумніви щодо діяльності Митрополита у справі відновлення східного чернецтва. Він авторитетно підтверджував ту лінію, яку був вибрав студійський архимандрит. Отож, не було потреби з допомогою СІС'1917 доводити законність студійського чернецтва, бо це безпосередньо підтвердила сама Апостольська Столиця. Таким чином, та ж Конгрегація у справах Східної Церкви зобов'язала Митрополита продовжувати працю над Типіконом, але лише на базі східних канонів, не використовуючи латинського права: «Виразним бажанєм тої же С[вятої] Конгрегації є, щоби чим скорше уложити – так для Лаври в Уневі, як для всіх прочих, які могли би повстати – начерк правил і конституцій, що відтак мають бути предложені тій же С[вятій] Конгрег[ації], і се як раз таких, які були б у всіх згідні з правами і звичаями східної Церкви – розуміється з углядняєм лиш таких модифікацій і додатків, яких домагають ся змінені обставини часу». У цьому листі кард. Таччі повідомляє також про те, що Святіший Отець Пій XI благословляє прохання Митрополита про допомогу монахів бенедиктинців у відродженні

³¹ *Métropolitain André Szeptyckij*, p. 416-417.

студійського чернецтва. Наші відновителі сподівалися допомоги бенедиктинців у вихованні ченців, проте заплановані проєкти не були здійснені³².

Отже, можна було вважати, що перший етап затвердження *Типікону* з боку Апостольської Столиці минув успішно. Сам папа Пій XI був ознайомлений з планами Митрополита і благословив його на подальшу працю.

Про радісну новину з Риму монахів Унівської лаври повідомляє Митрополит Андрей у своєму листі від 4 листопада 1924 р., додаючи український переклад рішення Конгрегації³³. Як і попередній лист, цей ми також подаємо, зберігаючи мову і правопис архівного документу, що є рукописною копією втраченого оригіналу. Особа переписувача також не встановлена. Очевидно, цей лист має також безпосередній стосунок до *Унівського Типікону*.

Затвердження заснування лавр і монастирів студійського уставу студійський архимандрит називає рішенням «незвичайної ваги». Представляючи його, Митрополит знову використав західну термінологію (поняття «чину»), щоб доступно пояснити справу. Він пише: «*Передусім Апостольський Престол одобрив основаня Лавр і Монастирів на підставі східного права, а через те саме узнав Ваші Монастирі і Лаври, яко Монастирі і Лаври одинокого в восточній Церкві Монашого Чина, так самого Монашого Чина, до якого належать Мельхіцкі, Італья-грецкі і Руська конгрегация Василян, і жіночі Монастирі тогож Чина*». Лаври і монастирі студійського уставу є єдиною інституцією, яка дотримується східної моделі чернецтва, і Апостольська Столиця трактує їх на такому самому рівні, як і інші чини, що вже існують у Католицькій Церкві. Попри те, що, здавалось би, все вже зрозуміло і позиція

³² Пор. *Fr. Clément supérieur des moines Studites rend compte à S. Exc. Le Visitateur Apostolique p. Jean Genocchi de l'état actuel de la famille monastique conficé à ses soins, Архів Головної Управи ЧСВВ у Римі (б. н. фонду і номеру папки), Léopol, 19.03.1923, док. 7-8; К. Шептицький, Митрополит Андрей і обновлення східної чернечої традиції, с. 163; С. Korolevskij, La mission de l'Ordre Bénédictin dans l'apostolat gréco-slave, «Stoudion», 1 (1923-1924), n. 4, p. 97-122; Той же, Métropolitain André Szeptycky, Rome 1964, p. 272-274.*

³³ *Звернення митрополита Андрея Шептицького до монахів студитів Унівської Лаври, Архів монастиря Студіон у Римі (б. н. фонду і номеру папки), 4 листопада 1924, прот. 4978/1924, копія, док. 1-8.*

Ватикану чітко виражена, у декого навіть виникали сумніви щодо автентичности листа кард. Таччі³⁴. Можна собі уявити, скільки труднощів і переживань принесла справа відродження східного монашества Митрополиту й о. Климентію!

У Митрополитичому листі окреслено основний напрям розвитку монастиря: «*У всім має бути захований зглядно відтворений восточний Студицький восточний характер Монашества, без жадної домішки права чи звичаїв латинських Чинів і Конгрегацій*». Щодо літургійного життя, то у листі повторено справді надзвичайно важливе рішення Апостольського Престолу про звільнення студійських монастирів від приписів Замоїського синоду.

Далі наведено вказівки літургійного характеру, які базовані на згаданих принципах, вказаних Конгрегацією.

Тепер можемо перейти до характеристики *Унівського Типікону*. Аналізуючи його джерела, можна ствердити, що у його основі лежить *Скнилівський Типікон* (джерела якого ми вже розглядали), іншим джерелом, яке цитує законодавець, є, як ми вже згадували, *СІС'1917*. У питаннях, що стосуються монашої дисципліни та культури, на о. Климентія мало вплив виховання у бенедиктинському монастирі. Цим пояснено деякі запозичення з бенедиктинської традиції.

Унівський Типікон складається з двох вступів та 223 статей, поділених на 14 глав. Перший вступ, вкінці якого читаємо, що це вступ Митрополита Андрея до *Скнилівського Типікону*, насправді ним не є. Хоч між ними є подібність, це, однак два різні тексти.

Вступ до *Унівського Типікону* розпочинається формулюванням мети чернечого життя та способів її досягнення. Автор наголошує на важливості Євангелія в житті ченця, а також окремо виділяє значущість правил св. Василя Великого, які монахи мають перечитувати бодай би один раз на рік. Церковне правило, тобто спільні богослуження у храмі, є найпершим обов'язком монашої спільноти, до якого зобов'язаний кожен. Багато уваги законодавець приділяє участі ченців у праці над єдністю Церков, перелічуючи можливості, які відкриті для монахів у справі наближення єдності. Певною мірою ця справа стає одним із пріоритетних завдань монахів студійського уставу.

³⁴ Пор. С. Korolevskij, *Métropolitain André Szeptycky*, p. 272.

Після першого вступу ще раз повторено заголовок: «Установи (конституції)» і далі вміщено наступний коротенький вступ, у якому законодавець наголошує, що «наше братске товариство, яке відновлене старого східного монашества, відповідає поняттю “чина” ordo». Ми вже згадували про проблеми, пов’язані з визнанням відродженого студійського чернецтва. Власне на самому початку законодавець, покликаючись на кан. 488, 2 СІС’1917, стверджує тотожність поняття сукупності монастирів (лавра з дочірними монастирями) з «чином». Однак, одразу після цього наведено пояснення, що це означає в розумінні східного чернецтва: «Звичаєм східним, монаший чин не носить назви жадного законодателя. Монахи називають ся лишень монахами “такої а такої Лаври”, згідно “Скита” або “такого а такого монастиря”. З цього випливає б, що монастирі студійського уставу не є «чином» у стислому значенні слова, а монастирями, які у своєму канонічному статусі прирівнюються до «чину». Далі законодавець знову підкреслює значення правил св. Василя Великого, що, певною мірою, викликає здивування, адже у попередньому реченні було стверджено, що, згідно зі східним розумінням, студійське чернецтво не виділяє жодного зі святих отців як свого законодавця. Слід зазначити, що *Скнилівський Типікон* не робив такого наголосу на правилах св. Василя Великого.

Перша глава *Типікону Заряд монашої конгрегації* (стт. 1-44) присвячена питанням управління як кожного монастиря, так і всього студійського братства (монастирів, лавр, архимандрій). Після ствердження, що всі монахи підлягають владі Вселенського архиєрея, а в єпархіях підлягають місцевому єпископу, законодавець розглядає норми, які стосуються ігумена монастиря. Законодавець детально описує процедуру його вибору та критерії, яким він має відповідати. Далі йдеться про інших помічників ігумена: намісника, наставника новиків, господаря, писаря та ін., із зазначенням їхніх обов’язків.

Значну увагу у *Типіконі* відведено різного роду радам, які мають існувати у студійських монастирях. Загальну раду монастиря чи лаври становлять схимники і монахи з тимчасовими обітами. Проте останні мають лише дорадчий голос. З розпорядження ігумена навіть деякі архарії можуть брати участь у розгляді окремих питань. До ради ігумена, натомість, належать намісник та два

дорадники, яких вибирає Загальна рада. *Типікон* передбачає ще один тип ради, яка є спільною для всього студійського братства – це Верховна рада, до якої належать великосхимники всіх лавр і монастирів чину та досмертні ігумени лавр. Вона має законодавчу та суддівську владу.

Питання заснування нових монастирів та їх візитація розглянуто у другій главі: **Осноуване монастирів (лаврів) і їх відвідане** (стт. 45-59). Вимоги для заснування нової монашої спільноти збігаються з приписами *Скнилівського Типікону*. Законодавець змінив лише мінімальну кількість ченців для відкриття нового монастиря – шість схимників. Крім того, передбачено утворення місійних домів з метою місійної, виховної чи благодійної діяльності. Надалі зберігається автономія архимандрій, які великий архимандрит може візитувати лише за згодою Верховної ради.

У наступній главі: **Приймане до монастиря** (стт. 60-90) розглянуто вимоги прийняття до монастиря та виховання ченців-початківців. *Унівський Типікон*, базуючись на СІС’1917³⁵, розширює поняття «другої проби», скоротивши натомість час «першої проби» до шести місяців. Період «другої проби» вже називається новіціятим, а членів новіціяту законодавець називає або новиками, або архаріями. «Друга проба» розпочинається *Чином одіяння ряси*. Перший рік новіціяту монах має провести у лаврі, а потім його можуть перевести до іншого монастиря або призначити на студію. По трьох роках успішного новіціяту архарія допускають до тимчасових обітів, які він складає раз на три роки. Щойно після закінчення трирічного терміну архарій може бути допущений до малої схими. Новик може бути допущений до тимчасових обітів і після першого року новіціяту.

Четверта глава: **О монаших обітах** (стт. 91-107) присвячує окрему увагу обітам, згідно з якими ченці поділяються на монахів із тимчасовими обітами, схимників і великосхимників. Тимчасові обіти складають один раз на три роки. Після них чернець може бути допущений до малої схими або має полишити монастир з тим, що ігумен може продовжити тимчасові обіти лише на три роки. Схимниками *Типікон* називає ченців «о поєдинчих вічних обітах», які «можуть вибирати і бути вибраними на всі

³⁵ Канн. 542-544, 553, 556, 559, 561-571.

уряди в лаврі і монастирях». Натомість тим схимонахам, котрі утверджені «у всіх чеснотах, передусім в душі молитви, покори, послуху», Верховна рада може вирішити надати велику схиму. Ніхто зі схимонахів не має права клопотатися або просити про допущення до великої схими.

Кілька статей (108-112) глави **О студиях** регламентують умови навчання монахів у монастирі та поза ним. Це порівняно зі *Скнилівським Типіконом* є певною інновацією. З розпорядження ігумена здібні монахи, які мають середню освіту, можуть продовжувати навчання у семінарії, університеті чи іншому навчальному закладі. *Типікон* окреслює також завдання префекта, який відповідає за навчання ченців.

Найбільшою за обсягом є шоста глава: **Обовязки монахів** (стт. 113-181). Заохочуючи ченців бути прикладом для мирян у своєму духовному житті та у зовнішній поведінці, законодавець встановлює норми, що регулюють щоденне життя монастиря для успішного виконання цього завдання. Вони стосуються убогости, чистоти, послуху, монашої одежі, розпорядку дня, спільної й особистої молитви, мовчання, покори, праці та ин. В основі формулювання цих положень – загальні правила кеновійного життя. Вони мають на меті організувати життя спільноти. Беручи до уваги те, що цей *Типікон* стосуватиметься до багатьох монастирів студійського уставу, не наведено детального розпорядку дня, а лише підтверджено принцип поділу доби на три рівні частини. Слід зазначити, що у лаврах треба служити усе церковне правило, натомість у монастирях і місійних домах, з огляду на недостатню кількість монахів, ця вимога не є такою суворою.

Окрему увагу приділяє *Типікон* у сьомій главі **Пустельники, безмовники і затворники** (стт. 182-191) монахам, які бажали б особливо суворих умов. Такий спосіб життя може дозволити лише Верховна рада. Чернець має пройти трирічний випробувальний термін, живучи у спільноті, але дотримуючись строгого мовчання і посту. Щойно тоді монах може залишитися до смерті у вибраному подвизі, мешкаючи у віддаленому місці.

Дві глави – восьма: **Парохіяльна праця** (ст. 192) та дев'ята: **Перехід до иншого чина** (ст. 193) мають тільки по одній статті. Обидві глави відсилають читача до приписів загального церковного права. Восьма глава є інновацією порівняно з попереднім

Скнилівським Типіконом, бо передбачає для монастиря можливість опікуватися життям парафії. Очевидно, ці обов'язки не можуть перешкоджати чернечому життю.

Питання добровільного виходу та усунення ченця з тимчасовими обітами чи схимника з монастиря регулюється двома наступними главами: **Виступлене з монастиря** (стт. 194-198) та **Видаленне з монастиря** (стт. 199-208). Законодавець повністю покликається на *СІС'1917*³⁶.

Згідно з положеннями про усунення ігумена (**глава XII Усуненне ігумена [Стт. 209-211]**), компетентною у такій справі є Верховна рада. *Типікон* чітко окреслює випадки, в яких ігумен може бути усунений з посади. *Скнилівський Типікон* передбачав після безрезультатних попереджень розгляд питання на Загальній раді монастиря, яка вирішувала, чи ще розглядатиме питання Генеральна рада. *Унівський* натомість не передбачає розгляд справи на Загальній раді. Крім того, він скасував усунення ігумена судом п'яти ігуменів, якщо скликати Верховну раду неможливо, що допускав попередній *Типікон*.

Між згаданими Типіконами існує розбіжність також щодо місця перебування ігумена чи архимандрита після добровільного зречення від уряду. *Унівський Типікон* дозволяє вибір, тимчасом як *Скнилівський* – передбачає рішення Генеральної ради.

Монахів, що допускаються провин, окреслених *Типіконом* у главі **Суджене і каранє переступного монаха (стт. 212-218)**, має покарати ігумен, вислухавши думки Загальної ради. В *Унівському Типіконі* збережено кари, які передбачав попередній *Типікон*, проте дещо їх злагіднено. Цілком усунено присягу, якщо провину не доведено, але є підозри.

Про те, як мають поводитися монахи під час відвідин монастиря єпископом, йдеться у главі **Єпископска візита (стт. 219-223)**.

Таким чином, *Унівський Типікон* є результатом багаторічної праці, яку належним чином оцінив Апостольський Престол і яка стала початком нового етапу у відродженні студійського чернецтва.

³⁶ Канн. 637-672.

3) *Наші монаші звичаї*

На жаль, найменше відомостей ми маємо про *Наші монаші звичаї*. Вони з'явилися не раніше 7 січня 1928 р. Їх поява пов'язана, мабуть, із наміром о. Климентія дати монахам-початківцям підручник з основ монашої поведінки і культури. На нашу думку, о. Климентій цю ідею запозичив з бенедиктинської традиції. Бенедиктинські монастирі, крім Уставу св. Бенедикта, спільного для всіх монастирів, керуються окремими конституціями та нормами, які називаються «наші звичаї». Така практика збереглася до наших днів. З огляду на це ми можемо припустити, що *Наші монаші звичаї* уклад о. Климентій Шептицький, який був добре обізнаний із бенедиктинськими звичаями.

Укладач так пояснює причину їх появи: «*Правила св. Василя, наші установи (Конституції) і домашній порядок (Типік) приписують внутрішнє і зовнішнє розположене нашого монашого життя. В міру потреби будуть они доповнювані ріжними монашими звичаями, які по прийняттю їх через тих, до кого то належить, будуть вписувані в книгу «наших звичаїв»*. Вони є своєрідним катехизмом для ченців-початківців. У нашому виданні ми подаємо віднайдений первісний варіант, котрий пізніше був доповнений і, як ми вже згадували, виданий щойно у 1928 р.

Наші монаші звичаї складаються з дев'яти глав, кожна з яких має різну кількість статей. Перша глава **Загальне поведене монаха** присвячена питанням мовчання, тиші, культури розмови між собою та з мирянами, дотримання правил гігієни та ощадності. У сучасного читача деякі положення можуть викликати здивування. Однак слід взяти до уваги час їх укладення та походження братів. Часто кандидатами були прості селяни, які не були виховані для життя у великій спільноті, а тому й виникала потреба наголошувати на іноді банальних речах.

Правила поведінки у храмі містяться у другій главі **Поведене в церкві і на духовних вправах**. Вони регламентують поведінку монаха під час богослужень та духовних вправ. Для того, щоб храмові богослужіння відбувалися як найдостойніше *Наші монаші звичаї* вказують, як треба організувати спів чи рецитуння, коли чернець мусить стояти, коли може сидіти тощо.

Про поведінку під час трапези йдеться у главі **Захованє при трапезі**. Споживання їжі – це не тільки насичення для зміцнення фізичних сил, а й також зібрання всієї спільноти у тиші і молитві. Для забезпечення духовного виміру трапези укладач подав як загальні правила поведінки за столом, так і окреслив особливості, які характеризують саме трапезу монахів.

Одну третю доби монах має працювати. Про те, якою мусить бути праця ченця, йдеться у четвертій главі **Поведене при роботі**. Автор наголошує на важливості праці монаха не тільки як засобу свого утримання, а насамперед як середника освячення без огляду на рід праці, бо у монастирі кожне заняття є цінним. Важливими є також вказівки щодо праці ченців у майстернях.

Відновителі студійського чернецтва запозичили звичай спільного відпочинку з практики латинських монастирів. Під час рекреації ченці могли вільно поспілкуватися між собою, обговорити цікаві теми. Глава п'ята **Захованє в часі рекреації** подає найголовніші правила поведінки під час спільного відпочинку.

Монаша келія є не тільки місцем відпочинку і сну, а насамперед місцем особистої молитви ченця. Таким чином, вона має бути відповідно облаштована та чисто прибрана, щоб виконувати свою функцію – бути місцем зустрічі з Богом. Вказівки щодо поведінки у келії наведено у главі шостій **Поведене в келіях (спальнях)**.

У главі сьомій **Ріжні домашні звичаї** зібрані правила листування монахів з родиною, вказівки щодо читання книжок та перелічено різні шкідливі звички, яких треба остерігатися.

Устав першого монашого постригу та тимчасових обітів поданий у двох останніх главах **Чин одіяння ряс** і **Часові обіти**. Обряд складання тимчасових обітів запозичений з латинської традиції.

III. Головні принципи, мета й основні завдання відроджених студійських монастирів

Аналізуючи *Скнилівський, Унівський Типікони* та *Наші монаші звичаї*, можна виділити прикметні особливості монастирів студійського уставу, їх мету і завдання. Митрополит Андрей, представляючи *Унівський Типікон* на затвердження Апостольській

Столиці, у своєму пролозі виклав основні принципи, на яких базувалося у той час відроджене студійське чернецтво³⁷:

1. У студійських монастирях споглядальне життя поєднане з активним. У лаврі як головному монастирі якнайдостойніше служать церковне правило, працю поєднують з молитвою. Лавра може мати інші монастирі і місійні дома, де монахи займатимуться апостольською працею, вихованням молоді, виявлятимуть милосердя нужденним.
2. Студійські монастирі не мають одного отця-засновника, а почитають усіх святих Отців.
3. Між ченцями братами і священниками не існує жодної різниці, всі є рівні. Монахи поділяються на такі категорії: рясофори, монахи малої схими та великосхимники.
4. Кількість великосхимників буде незначна. До великої схими може допустити лише Верховна рада, влада якої поширюється на все студійське чернецтво.
5. Сукупність монастирів студійського уставу відповідає поняттю монашого чину, згідно з *СІС'1917* кан. 488.
6. Студійське чернецтво дотримується уставу св. Василя Великого.
7. Спосіб життя, згідно з монашим духом, розпорядок дня у лаврі чи у кожному монастирі або домі залежатиме від місця розташування, обставин часу та праці монахів. Ці умови має регламентувати *Типікон* кожного монастиря зокрема.
8. Усі ченці мають дотримуватися того, що стосується до суті монаших обітів. Вони можуть вибирати за згодою своїх настоятелів ту чи ту форму монашого життя, які існують у лаврі чи в інших монастирях студійського уставу. За згодою Верховної ради ченці можуть переходити з одного студійського монастиря до іншого.
9. До *Унівського Типікону* внесені всі приписи *СІС'1917*, які стосуються до монашого стану, з необхідними змінами для збереження східного характеру студійського чернецтва.
10. До студійського братства можуть вступити вірні Латинської Церкви, що приймуть східній обряд.

³⁷ Ми не знайшли оригінальної версії цього прологу. Подаємо його на підставі перекладу о. Королевського, вміщеного у *Métropolitaine André Szeptyckij*, с. 265-266.

Життя студійських монахів має базуватися на найміцнішому фундаменті віри – Євангелії: *«Монаше життя має одно правило – Євангеліє Ісуса Христа і одну ціль – спасенє душі. Щоби певнійше і совершеннійше сю ціль осягнути, кождий, хто хоче посвятитися монашому життю в нашім братстві нехай знає, що обов'язком його є через щоденне читанє і пильне розважанє черпати з Євангелія монашого духа, аби по-можности у всім як найвірнійше наслідувати примір і ради Господа Нашого Ісуса Христа; най буде готовий житє своє покласти для спасеня братів. Відданий житю молитви і праці нехай шукає лишень Ісуса Христа і то розп'ятого»*³⁸. Адже монаше життя – це життя, згідно з Євангельськими радами у праці і молитві, передовсім спільній і літургійній, за зразками наших попередників – монахів Студіону, Атону і Київської Русі. Тому Митрополит і о. Климентій не вибирали якихось специфічних і наперед окреслених завдань, а радше узалежнювали майбутню працю і мету від того, які Господь пошле покликання до монастирів та які завдання поставить Церква. А завданням настоятелів буде второпно це розпізнавати³⁹. Типікони окреслюють лише загальні напрямні розвитку студійського чернецтва.

Плекання візантійсько-слов'янського типу чернецтва, яке своїми коріннями сягає традицій монастиря Студіону у Царгороді, стало одним із пріоритетних завдань монахів. Митрополит пише до унівських монахів: *«Апостольський Престол бажає, щоби Типікон Наших Монастирів (Конституції) був у всім згідний з приписами, звичаями і законами східної Церкви, значить щоби Ми лиш списали ті закони і звичаї, які від віків обов'язували Монаший Чин після Студицького устава і які суть заховувані в Студицьких Лаврах і Монастирях на Атоні, які були заховувані в Печерській Лаврі в Києві за часів св. Антонія і Теодозія Печерских. Апостольський Престол допускає лиш ті зміни і доповнення, які суть конечні зі згляду на змінені часи. У всім має бути захований*

³⁸ *Установи (Конституції). Вступ митрополита Андрея Шептицького, Архів монастиря Студіон у Римі (б. н. фонду і номеру папки), 8 листопада 1920, копія, док. 1.*

³⁹ *Пор. Fr. Clément supérieur des moines Studites rend compte à S. Exc. Le Visitateur Apostolique p. Jean Genocchi, Архів Головної Управи ЧСВВ у Римі (б. н. фонду і номеру папки), док. 2-3.*

зглядно відтворений восточний Студицький восточний характер Монашества, без жадної домішки права чи звичаїв латинських Чинів і Конгрегацій»⁴⁰.

Служіння справі єдності Церкви – це друге за важливістю завдання чернецтва, яке відродили брати Шептицькі. Часто Митрополит говорив, що в його житті є дві найголовніші мети – справа єдності Церкви і відродження східного чернецтва, які остаточно є одним цілим, бо чернецтво Митрополит бачив насамперед у служінні єдності Церкви: *«Тому ж, що в наших часах на Сході є дуже много овець, котрі не є з тої вівчарні, а яких треба привести, щоби був один пастир і одно стадо, всі праці будуть звернені до діла злуки нез'єдинених Восточних зі св. Римською Столицею. Нехай буде метою братів всіми своїми трудами унію сю підготовити або осягнути, не устаючи рівночасно горячо о се просити Бога в усіх молитвах, жертвах та наміренях»*⁴¹. Перебуваючи у Римі у 1921 р., Митрополит Андрей був запрошений виголосити доповідь у Східному Папському Інституті. Митрополит обрав таку тему доповіді: *«Місія чернецтва в справі єдності Церков»*. У своїй доповіді він розкриває основні погляди на участь монашества у праці над поєднанням Церков. Владика не згадав про українських монахів студитів, ймовірно, з огляду на скромність, проте думки, які він висловив, практично втілювалися у життя на прикладі відродженого ним чернецтва⁴².

Як зовнішній, так і внутрішній вигляд наших монастирів та церков, має відповідати вимогам візантійсько-українського чернецтва. Прикладом реалізації цього твердження служила, наприклад, успішна діяльність іконографічної школи у Львові, що була заснована завдяки старанням наших відновителів⁴³.

⁴⁰ Звернення митрополита Андрея Шептицького до монахів студитів Унівської Лаври, Архів монастиря Студіон у Римі (б. н. фонду і номеру папки), 4 листопада 1924, прот. 4978/1924, копія.

⁴¹ Установи (Конституції). Вступ митрополита Андрея Шептицького, Архів монастиря Студіон у Римі (б. н. фонду і номеру папки), 8 листопада 1920, копія, док. 3.

⁴² A. Szeptyckyj, *La mission du monachisme dans la question de l'union des Eglises*, «Stoudion» 1(1923), n. 1, p. 10-12, n. 2, p. 33-40.

⁴³ Див. В. Вуйцик, *Іконописна школа при монастирі студитського уставу у Львові, її організація і діяльність* // Лавра, 1 (1998), 51-56.

Ці основні і найголовніші завдання, які водночас є нашими прикметними рисами, не виключали, звичайно, інших завдань, які ставила Церква (наприклад, харитативна праця у сиротинцях; пасторальна – служіння для заробітчачан у Боснії, Канаді). Митрополит доручав монастирям лише надзвичайно важливі завдання, які ніхто інший не міг виконати (наприклад, пасторальну працю на Лемківщині). Проте виразно наголошував, що жодна праця монахів не може суперечити чи перешкоджати чернечому життю і звичаям.

Єрм. Теодор (Тарас Мартинюк)

ТИШКОНЪ

СТУДИТСКОЙ ЛАВРЫ
СВ. АНТОНІЯ ПЕЧЕРСКОГО

въ Сквилові пѣдъ Львовомъ

Смирненний Слуга Божій

*Андрей Галицькій Митрополитъ, Архімандритъ,
дритъ Сквиливської Лаври
і в. Антонія Печерського,*

*Жіючимъ в постницестві жєлає Божого мира,
Божої Благодати і вытревєвалости в подвигахъ
монашого життя аж до смертти!*

*Монаше життя, Братя, то житте в ко-
трїмъ колєвїв опустивши свїт, рєдню, всї добра
і прїємности мїрского життя щоденно борю-
єть ся з собою самимъ старає ся наслїдувати во всїмъ
Закону Христа идучи за Євангельскими Єго радами.
Важкого то и книга св. Євангелїя то перше основ-
не правило монашого життя. Ту св. книгу по-
треба, Вамъ Братя, щоденно читати і розважати,
знати, щобъ кождїй з Васъ перенявши духомъ
Христа Спасителя в кождїй дїлї, в кождїмъ словї,
і в кождїй гадцї чимъ разъ більше стававъ ся до Нє-
го подобнимъ чимъ разъ більше і лутше Божови слу-
живъ і єму подобавъ ся.*

*А що безъ вїри не можна Богу угодити, першимъ
старанїемъ Вашимъ повинно бїти на слїду св. ва-
тїишїхъ вїру добре знати, крїпко держати
а в разї потреби і кровъ за ню проляти. Окрїмъ
св. Євангелїя маєте знати, читати і в дїлї
впроваджувати правила св. Отцїв нашихъ
Законодателїв монашого Життя, св. Василїя
і св. Теодора Студити, якъ і науки св. Сте-*

Перша сторїнка Сквиливського Типїкону у рукописному варїантї.

СМИРЕННЫЙ СЛУГА БОЖІЙ

МНОГОГРѢШНЫЙ СХИМОНАХЪ АНДРЕЙ

**Галицькій Митрополитъ,
Архімандритъ Сквиливської Лавры**

Сынамъ своимъ и братьямъ монахамъ
жіючимъ въ постничествѣ пѣдъ уставомъ
студитскимъ, жєлає Божого мира,
Божої благодати, Божої любви
и вытревєваня въ подвигахъ монашого
житя аж до смертти!

Монаше жите, Братя, то жите, въ котрѣмъ чоловѣкъ опустивши свѣтъ, рѣдню, всѣ добра и прїемности мїрского житя, щоденно борбою зъ собою самымъ старає ся наслѣдувати во всѣмъ Іисуса Христа идучи за Євангельскими Єго радами. Для того то и книга св. Євангелїя то перше основне правило монашого житя. Ту св. книгу потреба Вамъ, Братя, щоденно читати и розважати, щобы кождый зъ Васъ перенятый духомъ Христа Спасителя, въ кождѣмъ дѣлѣ и въ кождѣмъ словѣ и въ кождѣй гадцѣ чимъ разъ бѣльше разъ стававъ ся до Него подобнымъ, чимъ разъ бѣльше и лутше Божови служивъ и Єму подобавъ ся.

А що безъ «вѣры не можна Богу угодити», першимъ старанемъ Вашимъ нехай буде нашу св. католицку вѣру добре знати, крѣпко єи держати ся а въ разѣ потреби и кровь за ню проляти.

Окрѣмъ св. Євангелїя маєте знати и въ дѣло впроваджувати правила св. Отцѣвъ, св. Василїя и святого Теодора Студиты, якъ и науки Преподобныхъ Отцѣвъ нашихъ Макарія, Доротея, Венедикта. А въ житію ви повинні старати ся ступати слѣдами св. богоносныхъ Отець нашихъ Антонїя Вел[икого], Пахомїя, Євтимїя, Саввы, Онуфрїя, Антонїя и Теодозїя Печерскихъ и св. свящм. Йосафата и прочихъ преподобныхъ Отцѣвъ нашихъ.

Въ святыхъ правилахъ найдете наставленя и науки, котрѣ покажутъ Вамъ, якъ многими трудами и борбами треба доходити до досконалости ангельского житя по радамъ Христовымъ. Але трудно бы Вамъ було найти въ тыхъ правилахъ, якъ молитва и праця мають бути розложені и до чого Вы въ щоденныхъ занятяхъ есте обовязані. Тому, щобы Вамъ улєкшити монаше жите, я зѣбравъ тутъ тѣ монашї установы и звычаѣ, котрѣ суть въ нашой Скнилѣвскѣй Лаврѣ и дасть Богъ по всѣ часы якъ найвѣрнѣйше будутъ заховані.

Монаше убожество

1. Монахови не вѣльно нѣчого на власнѣсть посѣдати. Игумень роздає пѣсля потреби одєжу и рѣчи потрѣбнѣ до житя и працѣ.

2. Кто бы зъ монахѣвъ задержавъ у себе грошѣ безъ благословеня настоятелѣвъ, мавъ бы тяжкїй грѣхъ сполученїй зъ карою церковной клятвы а въ разѣ смерти бувъ бы позбавленїй похорону.

3. Вервица надѣлена вѣдпустами лишає ся въ уживаню монаха однакъ такъ, щобы при нагодѣ наданя новыхъ вѣдпустѣвъ, игумень по можности разѣ въ рѣкъ дававъ монахамъ иншу вервицю.

Анѣ игуменови анѣ архимандритѣ не вѣльно у себе грошей тримати.

4. Всѣ грошѣ, якї лишь суть въ монастыри мають бути завсѣгды зложенї до спѣльной касы такъ, щобы въ загалѣ нїколи у нѣкого зъ монахѣвъ грошей не було.

Каса буде у игумена однакъ такъ, щобы не мѣгъ еи отворити безъ намѣсника у котрого буде другїй ключъ до касы.

5. Монахъ кождїй повиненъ выберати для себе що убожше и дбати о добро монастыря, такъ якъ свѣтскїй чоловѣкъ дбає о свое добро.

6. О потребѣ выдатку до 10 кор[он] рѣшає игумень по порадѣ зъ намѣсникомъ.

На выдатокъ переходячїй 10 кор[он] потреба рады игумена.

На выдатокъ переходячїй 100 кор[он] потреба згоды загалной рады.

7. Добро монастыря повиннѣ монахи уважати за святу рѣчь обходячи ся зъ нимъ зъ всякою ошадностїю и просити о покуту кѣлько разѣвъ щось хоть бы наименшого зъ добра монастырского змарнує.

8. Приходы и розходы монастыря мають бути совѣсно ажъ до сотика записуванї. Книга рахункѣвъ, котру провадитъ писарѣ, повинна выказувати чистїй дохѣдъ монастырскихъ грунтѣвъ и заробку монахѣвъ.

Той дохѣдъ має бути подѣлений на три части.

Одна буде посвячена на дѣла милосердїя,

Друга на вклады господарскї, або на варстаты,

Трета буде складана на основанє нового монастыря.

Ангельска чистота

9. Кождїй монастырь має бути такъ побудованїй, щобы були лишень однї дверѣ до монастырской загороды и не було вѣконъ на публичну дорогу. Въ загороду нѣколи не впускає ся женщинѣ, а мужчинѣ лишь за позволенемъ игумена або намѣсника.

10. Зъ загороды взгядно зъ стодолы або стайнѣ може бути одна або двѣ брамы въ поле або городъ. Тѣ брамы однакъ мають бути отвиранї лишень на ту хвилию, коли того рѣльна господарка вымагає. Ключъ вѣдъ брамы має бути все у настоятеля.

11. Монахъ не може нѣколи виходити безъ товариша поза загороду. Игумень зъ села, въ котрѣмъ стоить монастырь, не може анѣ выйти анѣ выѣхати; для залагодженя потребѣ монастыря, купна, прдажи и тымъ подобныхъ рѣчей высилає двоухъ монахѣвъ.

12. Въ разѣ конечной потреби выѣзду игумена мусить вѣнъ сїю потребу предложити до вѣдомости домашной загалной рады и не може виходити безъ товариша.

13. Монахови не вѣльно розмавляти зъ женщиною безъ позволеня загалной рады.

14. Розмавляючи зъ женщиною мусить мати товариша, хїба говорить зъ матерею або сестрою. Говорячи нехай заховує якъ наибѣльшу скромнѣсть и нехай говорить мало и коротко.

15. Монахъ нѣколи не розглядае ся, має звычайно очи спущені, рухи повольні и поважні, руки зложени а вервицю въ рукахъ.

16. Волосе коротко стрижене а борода по приписамъ церковного правила не голена.

17. Одень другого нехай нѣколи не дотыкае ся, хотяй бы зъ жарту.

18. Монахи сплять въ рясахъ на твердыхъ тапчанахъ по можности въ осѣбныхъ келіяхъ.

Пѣсть

19. Трапеза наша скромна и убога, стравы убожши вѣдь тыхъ, якихъ уживае нашъ народъ по селахъ.

20. Не уживаемо жадныхъ горячихъ напикѣвъ крѣмъ слабости, въ котрѣй може настоятель позволить троха вина або меду.

21. Мяса нѣколи не ѣмо а рыбы лишь въ дни, въ котрыхъ правило позваляе.

22. Що до постѣвъ заховуемо якъ найстислѣйше студитске правило.

23. Игуменови вѣльно въ часѣ напружаючої працѣ позволить на набѣль въ деякі дни означені въ постѣмъ каноні.

О монашѣмъ послуху

24. Монахъ повиненъ зъ всѣлякою усиљностію старати ся у всѣмъ побѣдити власну волю.

25. Мае у всѣмъ пѣддавати ся воли игумена и пѣзнавати въ нѣй Божу волю.

26. Єсть грѣхомъ тяжкимъ не послухати настоятеля, коли пѣдь послухомъ розказуе. Такъ розказувати може лишень игумень або строитель монастыря и то въ важныхъ рѣчахъ и рѣдко и то лишь монахамъ ангельского образа. Розказуючи пѣдь послухомъ мусить се выразно сказати.

27. Де нема анѣ игумена анѣ намѣсника тамъ наставникомъ єсть найстаршій по чину. Пустельники идуть передъ схимниками, схимники передъ всѣми архаріями. Мѣжь схимниками першеньство мае сей, що першій дѣставъ схиму, пѣдѣбно помѣжь архаріями.

Наставникъ робѣтъ, варстатѣвъ мае право розказувати и по покуту посылати.

28. Въ разѣ неприсутности игумена заступае єго намѣсникъ, котрый однакъ не може пѣдь послухомъ розказувати.

29. Мѣжь пустельниками, безмовниками и затворниками першеньство мае той, котрый давнѣйше зачавъ безмолвіе.

30. Пѣсля першеньства засѣдають братья на капітулахъ.

31. Голосують однакъ въ порядку противнѣмъ.

Монаша одежда

32. Архаріѣ носять рясу черезъ три роки. Ряса повинна бути зроблена зъ найпростшого сукна по можливости въ дома робленого або зъ полотна краски бѣлои або чорнои. Ремѣнецъ шкѣряный. Кукуль зъ того самого сукна.

33. Монахи ангельского образа дѣстають рясу ширшу зъ широкими рукавами, котрой уживають до церкви и на торжества, аналавъ и крестъ нагрудный; аналава и креста уживають въ церкві.

34. Пустельники, безмовники, затворники дѣстають камельфку и параманъ великои схемы.

35. Монахи ходять босо, въ сандалахъ або въ чоботахъ пѣсля потреби мѣсця и часу, о чѣмъ рѣшае монастырска загальна рада.

Порядокъ денный

36. Монахи молять ся черезъ вѣсѣмъ (8) годинъ, працюють черезъ вѣсѣмъ (8) годинъ, сплять и вѣдпочивають черезъ вѣсѣмъ (8) годинъ.

37. Встають о 10 ночи и до дня молять ся, о 12 зъ початкомъ 1 часа дня зачинае ся 1 работа и тревае 4 години.

Вѣдь 4 до 5 обѣдь и вѣдпочинокъ,

«5 до 6 молять ся,

«6 до 10 II работа,

«10 до 12 молять ся.

Зъ початкомъ ночи правлять повечеріе и протягають молитву до 3 часа; о 3 идуть спати а сплять до 10.

Часть 3 и 9 правлять лишь назначені на се братья въ церквѣ. Такъ само полунощницу о 6 ночи. Заняті при работѣ замѣсть церковныхъ часѣвъ мають приписаный канонъ.

38. О шестѣмъ часѣ ночи встають на полунощницу.

39. Въ церквѣ вѣдправляють цѣле правило церковне; змѣняють ся, коли правило тревае надъ пять годинъ; заховують у всѣмъ обрядѣ греко-славянскій аж до найменшого припису типика зъ вѣдрубностями студійського устава.

40. Въ дзвѣнъ бѣ ся лишь на молитву о 10 часѣ ночи, о 1, 3, 6, 9, 11, 12 дня и о 6 часѣ ночи. На инші занятя бѣ ся въ клепало (дерево).

Молитва

41. Монахъ повиненъ безустанно молити ся, бо нема sprawy важнѣйшой надъ молитву.

42. Въ часѣ работы повиненъ монахъ старати ся бути безустанно збранимъ и сердце якъ найчастѣйше до Бога пѣдносити, повтаряючи безустанно молитву передану Отцями: *Господи Исусе Христе Сине Божій помилуй насъ.*

43. Ту саму молитву повтаряють на зернахъ, кѣлько разѣвъ лучае ся ити до церкви або зъ церкви, на роботу або зъ работы, до мѣста або зъ мѣста.

44. Тою самою молитвою высказаною на голось старшимъ зачинае и кѣнчить ся молитва, работа, вѣдпочинокъ и кожде инше занятя. Ту саму молитву говорить ся при стрѣчи и при отвиранію дверей.

Мовчане

45. Нехай монахъ нѣколи не говорить поза часомъ назначенымъ для вѣдпочинку по обѣдѣ.

Якъ того вымагае конечна потреба нехай говорить лишь коротко, тихо и уважае, щобы безъ конечной потребности не переривати святого мовчания.

46. Въ свята Рождества, Богоявленя, Благовѣщеня, Воскресеня, Вознесеня, мають монахи по полудни 1 годину рекреациі.

47. Въ празникъ Сошествія св. Духа, Усѣкновеня, св. Стефана, воздвиженя Ч[есного] Креста и въ цѣлу велику седмицу Христовыхъ Страстей цѣлый день тревае мовчане.

Въ ночи мають монахи такъ мовчати якъ бы були нѣмї.

49. Два разы на день робимо пѣвъ години розважане.

Разъ въ рокъ 8 днѣвъ вправъ духовныхъ.

Посѣщене св. Тайнъ робимо 5 разѣвъ на день.

Испитъ совѣсти два разы денно.

Читане духовне спѣльне въ хорѣ $\frac{1}{4}$ години; въ недѣлѣ и свята цѣлу годину.

50. Въ дорозѣ мѣсто правила говоримо молитву Исусову пѣсля канона, а то:

За полунощницу вервиць 10

» утреню « 10

» всѣ часы разомъ « 10

» кождый зъ окрема « 3

» вечѣрню « 10

» повечеріе « 3

Вервиця мае сто три зерна.

Покора

51. Нехай монахъ не забувае, що по словамъ святого О. нашего Василія Вел., св. покора есть сокровищемъ чеснотъ. Покора то наша св. мати, наша учителька, найбезпечнѣйша провѣдница, товаришка нашего житя.

52. Нехай не залишають нѣчого, що лишь може причинити ся до набутия сеи такъ цѣнной, такъ потрѣбной чесноты. Нехай проте всѣ упокореня радо принимаютъ. Нехай Бога о упокореніи щоденно просять.

53. При старшихъ най не сѣдають въ дусѣ покоры. Священникѣвъ въ руку цѣлуютъ просячи о благословенство.

54. При вечернѣмъ испитѣ оскаржують ся въ зъ своихъ грѣхѣвъ, провинъ дня передъ братією.

55. На капітулѣ зъ братной любви щиро роблять уваги одень другому и покѣрно еи пріймають.

56. Монахи взаимно говорят до себе зъ ушанованемъ уважаючи ся взаимно за лѣпшихъ.

57. Монахи сповѣдають ся разъ на тиждень и причащаютъ ся що найменше три разы на тиждень. Въ часахъ постныхъ пять разѡвъ на тиждень.

Праця

58. Каждый монахъ есть обовязаный такъ працювати, чтобы не лишень заробивъ на свое жите, але и причинявъ ся до добра монастырскаго.

59. Монахи ремѣсники братьей учать ремесла безъ задрости вѡдкриваючи передъ ними всѣ тайны ремесла.

60. При работѣ ремѣсничѡй уважають на якъ наибѡльшу ощаднѡсть матерялу.

61. Безъ дозволу игумена не можуть анѣ одной хвилѣ зъ працѣ 8 годинъ урвати.

62. Въ жнива всѣ монахи безъ вынятку выходятъ на роботу въ поле.

63. Працюють и на чужихъ ланахъ за заробкомъ, однакъ нѣколи менше, якъ пятьохъ (5) разомъ.

64. Передъ работою и по работѣ хвильку въ скупленю роблять намѣрене. Въ часѣ працѣ заховують якъ найстислѣйше мовчане.

Зарядъ

65. На першу пробу приймае ся каждого, що зголосить ся. Жонатихъ лишъ тогда, коли заходятъ каноничнѣй условя.

66. Перша проба (въ мѣрскѡй одежи) тревае вѡдъ шести мѣсяцѣвъ до трехъ лѣтъ пѡсля узнаня рады монастырскаго.

Новики суть вѡдданѣй пѡдъ надзоръ одного зъ старшихъ монахѡвъ, котрый въ часѣ назначенѡмъ вѡдъ игумена и в часѣ вѡдпочинку познакомляе ихъ зъ монашими правилами, установами и звычайями.

67. Грошѣ, якѣ новики зъ собою приносять, мають бути зложенѣ въ касѣ, записанѣ въ книжку и вѡдданѣй въ случаю выступленя передъ ангельскимъ образомъ.

Черезъ ангельскѣй образъ стають власностію монастыря.

68. Жите новикѡвъ нѣчимъ не рѡжнить ся вѡдъ житя старшихъ монахѡвъ. Въ часѣ вѡдпочинку полудневого, испытю вечѣрнаго суть вѡддѣленѣй вѡдъ старшихъ и не бувають присутнѣй капітуламъ и радамъ.

69. Выступаючи зъ першой пробы зъ власной волѣ або выдаленѣй не мають жадного права упоминати ся о заплату за роботу.

Друга проба

70. На другу пробу приймае загальна рада бѡльшостію голосѡвъ.

71. Каждый, хто лишень оказуе правдиве покликане монаше и мае досыть здоровья вытримати труды монашого житя, може бути принятый на другу пробу.

72. Кто по трехъ лѣтахъ першой пробы не буде допущеный на другу есть тымъ самымъ выдаленый зъ монастыря.

73. Загальна рада допускаючи до рясы нехай бѡльше уважае на побожнѡсть чимъ на мѣрскѣй способнѡсти, бо и найспособнѣйшій або найученнѣйшій якъ не мае духа монашого, монастыреви радше шкоду принесетъ, чимъ хосенъ.

74. Каждый хто при голосованю мае дати голосъ на принятие або вѡдкинене новика, нехай въ совѣсти розважить, чи новикъ мае духа молитвы, духа покоры, духа послуху, чи вже научивъ ся заховувати мовчане, по монашему працювати, правити правило церковне.

75. Друга проба зачинае ся чиномъ одѣянія рясы и тревае найменше три роки.

76. Архарѣй жиють спѡльно зъ старшими монахами, не мають однакъ голосу при загальныхъ радахъ, хотяй суть на нихъ присутнѣй. Не могутъ бути выбранѣй анѣ строителями анѣ намѣсникомъ анѣ наставникомъ новикѡвъ.

77. Архаріѣ маюць вправляти ся во всѣ подвиги и всѣ чесноты монашого житя такъ, щобы могли страшну присягу зложити Господеву.

78. Суть обовязані въ тѣмъ часѣ научити ся катехизму, псалтиря и церковного правила.

79. Вѣльно имъ каждой хвилѣ монастырь опустити, бо нѣчимъ не суть звязані. Въ разѣ покусъ противъ покликаня нехай вѣдкрюють сердце свое передъ отцемъ духовнымъ и нехай безъ довгои розваги не покидають цѣнної ласки монашого покликаня.

80. По трехъ лѣтахъ пробы отримують монахи образъ ангельскій и отримують голосъ въ загальнѣй радѣ монастыря.

Агнелъскій образъ

81. До схимы могутъ бути допущені лишень тѣ, котрыхъ загальна рада узнасть спосѣбными. Здоровле страчене въ монастыри не може бути причиною недопущеня до схимы.

82. Голосоване вѣдбувае ся галками. За спосѣбного узнаный сей, котрый одержить що найменше 4 бѣлїи галки на одну чорну.

83. Допущені черезъ загальну раду до схимы приготавливають ся на зложене обѣтѣвъ и на одержане ангелъскои схимы черезъ мѣсячне безмолвіе, пѣсть и молитву.

84. Въ тѣмъ часѣ берутъ удѣль у всѣхъ вправахъ и працяхъ монахѣвъ, часъ вѣдпочинку однакъ переживають въ цѣлковитѣй самотѣ и мовчаню.

85. Чинъ ангелъскои схимы вѣдбувае ся торжественно въ церквѣ въ день недѣльный або празничный. При вѣдправѣ складають монахи обѣты досмертнои чистоты, послуху и убожества.

86. Передъ тымъ актомъ зрѣкають ся всякой власности яку бы могли ще мати, хотяй и въ часѣ пробы тои власности самовѣльно не уживали.

Пустельники, безмовники и затворники

87. Хто зъ монахѣвъ бажавъ бы строгшого и бѣльше молитви вѣдданого житя, мѣгъ бы по трехъ лѣтахъ вѣдъ одержаня ан-

гельскои схимы упросити собѣ у игумена и братіи позволене на цѣлковите безмолвіе, пѣсть и безустанну молитву або на затворъ.

88. Загальна рада ($\frac{2}{3}$ части голосѣвъ) рѣшала бы сю справу. Схимникъ отримавши позволене мусѣвъ бы три роки жити такъ, якъ живутъ тѣ, що приготавливають ся до схимы т[о] е[сть] заховувати безустанне безмолвіе, (суть добровѣльно нѣми), пѣсть безъ набілу а три разы на тыждень о хлѣбѣ и водѣ и безустанну молитву.

89. Въ тыхъ трехъ лѣтахъ буде уживаний до найнизшихъ, найбѣльше упокоряючихъ послугъ домашныхъ.

90. По трехъ лѣтахъ бувъ бы допущеный до сталого житя контепльцїйного рѣшаючи ся на досмертне жите постника и мавъ бы право за позволенемъ игумена и братіи замешкати на пустыни. Вѣльно однакъ ему лишати ся на услуги братіи въ монастыри.

91. Просячому о позволене на жите строгше игумень и загальна рада вѣдмовляють сего позволеня, если не будутъ мати глубокого пересвѣдченя, що до сего рода житя не власне его уподобане, а Божїй духъ кличе; що спонукою просьбы естъ духъ покоры, покуты, молитвы, бо небезпечный суть строгости житя для чоловѣка не утвержденного въ покорѣ и легко гордѣсть може ему вѣдобрати всѣ заслуги его строгого житя.

92. Позволене на безмолвіе чи жите пустельниче не може бути вѣдкликане, для конечной однакъ потребы Лавры може игумень за одноголосною згодою загальнои рады завѣзвати безмовника, пустельника або и затворника на якійсь часъ до спѣльного житя. Такого завѣзваня суть обовязані послухати.

93. Позволене на безмолвіе чи жите пустельниче удѣлить игумень и рада лишъ такому, котрый буде вѣдзначати ся по корою, духомъ молитвы и уподобанемъ въ самотѣ. Передъ позволенемъ засягне игумень рады духовного отця.

94. Безмовники а въ разѣ потребы и пустельники и затворники будутъ завзывані на важнѣйшїи монастырскїи рады, на уряды однакъ не будутъ могли бути выбраными. Въ кождѣй справѣ выскажутъ свое мнѣне и вѣддадутъ свои голоса на выбѣръ игумена, наставника новикѣвъ и намѣсника.

95. Пустельникамъ назначить игумень келїю въ загородѣ монастыря, тутъ будутъ перебувати и дѣставати щоденну страву.

96. Игумень назначить имъ ручну роботу. На богослужене будутъ ходити зъ всѣми братьями. Въ случаю наглядной потребности монастыря або въ жнива, сѣнокоси може ихъ игумень завѣзвати до спѣльной работы.

97. Въ разѣ якои труднѣйшой справы вѣльно буде братьямъ за позволенемъ засягати ихъ духовной рады.

Выбѣръ игумена

98. Загальна рада монастыря, до котрой належать всѣ монахи ангельского образа, збирае ся передовсѣмъ для выбору игумена.

99. Выбирае его зъ помѣжъ схимникѣвъ и то до смерти. Игуменомъ однакъ може бути выбраннымъ лишень той, хто черезъ 10 лѣтъ бувъ строителемъ монастыря або намѣсникомъ.

100. Строителемъ естъ выбранный мѣсто игумена на 5 лѣтъ настоятель; строителя выбирае рада, коли нема монаха, котрый бы мѣгъ бути игуменомъ, або коли не прійшло до выбору игумена.

101. Въ выборѣ рѣшае завсѣгды $\frac{2}{3}$ голосѣвъ. Голосоване вѣдбувае ся тайно картками.

102. Трехъ монахѣвъ выбранныхъ на то черезъ загальну раду вѣдбирае, вѣдчитуе, а вѣдтакъ палить картки.

103. Писарь на то выбранный записуе въ книгу нарядъ актъ выбору, котрый всѣ голосующий пѣдписують.

104. Вѣдпись того акту посылае дотеперѣшний настоятель взглядно сей, котрый раду скликувавъ до епископа зъ просьбою о подтвержене выбору.

Загальна рада

105. Загальна рада монастыря збирае ся що тыжня въ недѣлю по вечѣрни.

106. На вступѣ читае ся и поясняея уступъ правилъ або уставѣвъ. Загальна рада допускае до рясы, до схимы, позволяе на безмолвие, выбирае игумена, строителя, намѣсника, наставника новикѣвъ, двоухъ радникѣвъ для игумена и писаря.

107. Коли мае рада справу великой ваги мусить бути предметъ наряды (выбѣръ) що найменше въ тыждень напередѣ оголосити.

108. Загальна рада рѣшае бѣльшостію голосѣвъ выдалене архарія, укаране схимника за бѣльшу провину, основане нового монастыря и проч[іе].

109. Писарь монастыря удержуе книгу нарядъ, рахунки монастыря, списъ монахѣвъ, архаріѣвъ, пише хронику.

Рада игумена

110. Рада игумена складае ся зъ намѣсника и двоухъ радныхъ выбранныхъ загальною радою.

111. Игумень скликуе свою раду що найменше разъ въ тыждень передѣ зѣбранемъ загальной рады и наражае ся о всѣхъ важнѣйшихъ сравахъ монастыря.

112. Ухвали рады важнѣйшій записуе ся въ книгу нарядъ.

113. Покликанемъ найстаршій въ радѣ мае обовязокъ напомянати игумена.

Обовязки игумена (строителя)

114. Игумень (строитель) монастыря мае стеречи порядку домашного, напомянати брата, котрый бы обовязки занедбувавъ, дбати передѣ иншими о добро загальне, давати иншимъ добрый прымѣръ.

115. Игумень не мае жадныхъ выняткѣвъ для себе робити.

116. Не вѣльно ему выходити зъ села (мѣста) анѣ нѣчого не выдавати без своєї рады.

117. Въ разѣ занедбаня якого обовязку вѣдмовляе покуту якъ каждый монахъ.

Обовязки намѣсника

118. Намѣсникъ заступае игумена (строителя) въ его неприступности, помагае ему въ сповнюванню его обовязкѣвъ въ зарядѣ монастыря. Мае протѣ обовязки подобнѣ. Мусить уважати, чтобы

нѣколи не выдававъ заряджень и не дававъ позволенъ, о котрыхъ мѡгъ бы сумнѣвати ся, чи суть згѡднї зъ волею игумена.

Обязки наставника новикѡвъ

119. Наставникъ мае поучити новикѡвъ о правилахъ, звычайхъ, чеснотахъ монашого житя.

120. Призвычайувати ихъ до поряку, послуху, учити ихъ катехизму, псалтиря, типика.

121. Настоятель мае бути для новикѡвъ правдивимъ отцемъ, добротою, лагѡдностїю улешати имъ труднї часомъ початки монашого житя.

122. Мае ихъ учити щиро вѡдкрывати свое сердце и свои покусы передъ духовнымъ отцемъ.

123. Наставникомъ новикѡвъ може бути лише схимникъ, котрый мае 35 лѣтъ житя, а пять лѣтъ ангельского образа.

Наставникъ архарїѡвъ

124. Повиненъ мати тї прикметы, що наставникъ новикѡвъ. Звычайно тї два уряды мае той самъ схимникъ, хиба загальна рада рѣшити инакше для важныхъ причинъ.

Писарь

125. Мае въ порядку удержувати слѣдующи книги:

- а) книгу касову,
- б) списъ новикѡвъ,
- в) списъ архарїѡвъ и схимникѡвъ, въ котрѡй мае бути докладно списано все, що до монашого житя кожного вѡдностъ ся,
- г) помянникъ помершихъ добродїѡвъ,
- д) хронїку монастыря.

Обязки економа

126. Економъ занимае ся на порученѣ игумена господарствомъ або частїю господарки монастыря.

127. Мае еще бѡльше чимъ всѣ братья дбати о добро монастыря, уважати на ошаднѡсть и порядокъ.

128. Нехай нѣчого не рѣшае безъ дозволу игумена.

129. Крѡмъ того може игумень по выслуханю своєї рады взглядно загальної рады назначити иныхъ урядникѡвъ пѡсля потребы мѣсця и часу на прим[ір] бїбліотекаря, архїваря, наставника рѡжныхъ варстатѡвъ, учителя, учителя дѣтей катехизму (сего однакъ не безъ позволеня єпископа), еклесїярху (паламаря), канонарху, провѡдника хору, протопсалта и пр[очїих].

Основанѣ монастырѡвъ

130. Понеже одною зъ найважнѣйшихъ засадъ монашого житя єсть, щобы монахи працею заробляли на удержанѣ житя, протє добра монастырскї мають бути такъ завѣдуванї, щобы чистый доходъ зъ нихъ мѡгъ бути обернений на милосерднї дѣла взглядомъ убогихъ, сирѡтъ, вдовиць або пѡдулавшихъ господарѡвъ громады и на основанѣ новыхъ монастырѡвъ.

131. Рахунки мають бути такъ провадженї, щобы зъ нихъ выразно можна було пѡзнати кѡлько принесли грунта, кѡлько заробокъ, кѡлько яке ремесло.

132. Доходы чистї дѣлятъ ся на три части: перша часть призначена на милосерднї дѣла, може бути ужита на милостыню, котру дае ся убогимъ не грѡшми а на удержанѣ при монастыри сирѡтъ хлопцѡвъ, на вспоможенѣ вѡвѡвъ, сирѡтъ и убожшихъ людей въ селѣ; друга часть йде на побѡльшенѣ монастыря, на вклады въ варстатахъ, полѣпшенѣ господарства и пр[очїе]; трета часть мае бути складана на основанѣ нового монастыря.

133. Якъ збере ся сума выстарчаюча на закупно кусника грунту и хати въ другѡмъ селѣ, якъ такожь въ случаю коли бы хто монастыреви кусникъ грунту дарувавъ, загальна рада застановляє ся надъ питанемъ, чи можливе єсть заснованѣ нового монастыря.

134. Оно можливе тогды, коли въ монастыри перебуває вже таке число монахѡвъ, що безъ нараженя на упадокъ карности (стягу) въ монастыри, монастырь може зъ себе выдати, якъ той рѡй нову громаду монахѡвъ зложеноу що найменше зъ 10 схимникѡвъ.

135. Одержавши вѣдъ Ординаріату грамоту основаня нового монастыря, котра якъ всѣ акта, книжки и паперы монастыря має бути старанно захована вѣ особно на то спорядженѣй шафѣ пѣдъ ключомъ – вибирає загальна рада монахѣвъ назначеныхъ до основаня нового монастыря, строителя – або и игумена якъ можливе – нового монастыря, намѣсника, наставника, радникѣвъ и секретаря. Всьо пѣсля формы высше приписаной.

136. Нова громада осѣдає вѣ новѣмъ монастыри и уряджує собѣ пѣсля монашихъ правилъ загороду монастырску.

137. Игуменъ – не строитель – монастыря зъ котрого выйшовъ новый монастырь задержує право визитувати єго.

Посѣщенє монастыря

138. Игуменъ посѣщаючи монастырь може вглянути вѣ книжки, рахунки, акта и взагалѣ може жадати, щобы єму представлено всьо, що вѣ монастыри вѣдносить ся до карности и до захованя правилъ.

139. Перегляне загороду, церковь, господарку, трапезу, кухню, спальнѣ и келіѣ.

140. Поговорить на особности зъ кождымъ монахомъ; а кождый єсть обовязаный вѣ совѣсти сказати єму всьо, що вѣдносить ся до захованя правилъ и установъ вѣ монастыри.

141. По осмотрѣ зъ окрема игуменови взглядно строителеви и загальнѣй радѣ зверне увагу на то, вѣ чѣмъ карнѣсть монаша пѣдупадає або може пѣдупасти.

142. Таке посѣщенє монастыря предприиме игуменъ матерно-го монастыря що три роки.

143. Игуменови взглядно строителеви вѣльно дочерной лавры и загальной радѣ частѣйше осмотръ зажадати.

144. Зроблять се тѣлько разѣвъ, кѣлько разѣвъ будутъ судити, що такій осмотръ выйде на добро монастыря.

145. Архимандритомъ называє ся игуменъ матерного монастыря, котрый пѣдъ собою має десять монастырѣвъ.

146. Архимандритъ, котрый має пѣдъ собою архимандріи, може ихъ визитувати лишень на ухвалу генеральной рады всѣхъ монастырѣвъ.

147. Такій архимандритъ носить титуль архимандрита Аввы.

148. Игуменъ матерной лавры всѣхъ монастырѣвъ скликує и предѣдає генеральной радѣ.

149. Генеральная рада складає ся зъ вѣдпоручникѣвъ всѣхъ монастырѣвъ выбранныхъ по двохъ загальною радою монастыря бѣльшостію голосѣвъ.

150. Що найменше вѣ мѣсяцъ передъ днемъ, коли має зѣбрати ся генеральная рада, игуменъ найстаршого монастыря матерной лавры взыває всѣхъ монахѣвъ до выбрана и высланя на генеральную раду своихъ вѣдпоручникѣвъ.

151. Загальна рада монастыря вибирає вѣдпоручникѣвъ – може выбрати и своего игумена, але може выбрати и двохъ иншихъ вѣдпоручникѣвъ.

152. Игуменъ монастыря, зъ котрого вже выйшло пять новыхъ громадъ монашихъ, має право засѣдати вѣ генеральной радѣ безъ выбору.

153. Генеральная рада радить такъ якъ загальна рада монастыря. Передъ радою вѣдправляє ся торжественне богослуженє на упрошенє помочи св. Духа.

154. Предѣдателемъ рады єсть все игуменъ матерного монастыря, хотяйбы бувъ и покликанемъ младшимъ. Архимандриты мають першенство передъ игуменами, котри не суть архимандритами. О першенствѣ помѣжъ архимандритами рѣшає першенство лавры; о старшенствѣ помѣжъ игуменами старшенство ихъ игуменства. Вѣдпоручники засѣдають пѣсля старшенства, игумены засѣдають передъ схимниками.

155. Цѣлею генеральной рады єсть заховувати одностойнѣсть монашой карности, звычаѣвъ и установъ у всѣхъ лаврахъ и монастыряхъ.

156. Одна лишъ генеральная рада може змѣнити установы и выдати законы обовязуючій всѣ монастырь.

157. До важности такого рѣшеня потреба $\frac{2}{3}$ голосѣвъ и потверждения черезъ Ординаріаты.

158. Загальна рада монастыря якъ не меньше генеральная рада скликана черезъ игумена чи черезъ архимандрита лавры, котра выйшла зъ иншой лавры, може опридѣлити звычаѣ вѣ рѣчахъ меншой ваги не змѣняючи вѣ нѣчѣмъ правныхъ звычаѣвъ мона-

шого житя у насъ. Може однакъ робити генеральнѡй радѣ предложене що до якои змѣны.

159. Генеральну раду скликуе ся що 5 лѣтъ до матерной лавры або до иншой, если игумень скликающей раду – се узнасть за добре а игумень лавры, въ котрѡй мала бы ся генеральна рада вѡдбути, на те згодить ся.

160. Генеральна рада рѣшае о перенесеню монаха зъ одного монастыря до другого. Робить се на предложене одного зъ двохъ игуменѡвъ або монаха, по выслуханю всѣхъ трехъ.

161. Генеральна рада естъ судомъ, котрый рѣшае въ другѡй инстанціи о бѡльшихъ провинахъ монахѡвъ а въ першѡй о ихъ зажаленяхъ на игуменѡвъ або строителѣвъ.

Усунене игумена або строителя

162. Коли якійсь игумень хотяй бувъ бы и архимандритомъ або строитель тяжко провинивъ ся або оказавъ ся неспособнымъ до рядѡвъ монастыря, коли самъ правиль не захове, робить для себе разячї вынятки, коли занедбуе ся, тратить духа молитвы, покори, коли не бере удѣлу въ спѡльныхъ молитвахъ и работѣ, входитъ за надто часто въ свѣтскї товариства: старшѣ въ монастыри брата зрѡблять ему братню увагу въ дусѣ любви и покори самї черезъ себе або черезъ безмовника, если якїй въ монастыри жиє. Таке упѡмнене, о котромъ намѣсникъ и найстаршїй радникъ мусить знати, повторяе ся три разы; если лишить ся безъ успѣху мають монахи (що найменше 5) завѡзвати намѣсника до скликаня загальнои рады. Загальна рада, если бѡльшостїю голосѡвъ узнасть тї зажаленя слушными, ухваляе предложене sprawy генеральнѡй радѣ.

163. Игумень взглядно архимандрить, котрый мае право скликвати генеральну раду узнавши зъ своею радою загальною справу за важну скликуе генеральну раду и оскарженого завзывае до оправданя.

164. Если не може генеральной рады скликати або если справа не терпитъ проволоки, може на жадане загальнои ради оскаржуючои, зѡбрати судъ зъ пятьохъ игуменѡвъ, котрому буде проводить.

165. Оскарженный все мусить бути выслуханнымъ, мае право vybrати собѣ и оборонця, може однакъ и зрезигнувати зъ уряду, черезъ що справа мае бути узнана за скѡнчену.

166. Архимандрить або игумень, котрый зъ настоятельства зрезигнувавъ, назначае генеральна рада монастырь, въ котрѡмъ мае пѡдъ послухоиѡ мѣсцевого настоятеля перебувати до смерти.

Суджене и каране переступного монаха

167. Провины, за котри монахи винни бути строго судомъ карани, суть:

- а) ересь або невѣра,
- б) задержуване грошей у себе,
- в) грѣхъ тѣлесный або зносины любовни,
- г) непослухъ въ случаю розказу пѡдъ послухомъ,
- д) зневажене настоятеля,
- е) выхѡдъ зъ лавры чи монастыря безъ дозволу игумена въ ночи,
- з) пїянство,
- ж) побите брата.

168. Карою вѡдлучене вѡдъ суспѡльности зъ братьми вѡдъ шестьохъ мїсяцѣвъ до пятьохъ лѣтъ¹.

169. Монахъ вѡдлученый вѡдъ суспѡльности зъ братьми въ тѡмъ часѣ буде мати осѡбну малу келїю, де буде дѡставати стравы безъ набѣлу, три дни на тыждень буде сушити о хлѣбѣ и водѣ, не буде мати права приступати до св. Причастїя, въ часѣ Службы Божой буде стояти у дверей церкви безъ куколи, жаденъ зъ монахѡвъ крѡмъ игумена и духовного не промовить до него слова.

170. Кару на переступного монаха назначае игумень по выслуханю рады монастыря.

171. Вѡдъ его засуду може осужденый вѡдкликати ся до генеральной рады матерной лавры.

172. Монахъ, котрый не хотѣвъ бы принять покуты потвержденной, або въ данѡмъ случаю наложенной генеральною радою або три разы караный судомъ еше разъ впавъ бы въ ту саму провину, бувъ бы выгнанный зъ монастыря.

¹ Въ разї непоправы выдалене зъ монастыря.

173. Жадень монастырь не може выгнаного принять.

174. Въ случаю, коли бы игумень не каравъ переступныхъ, монахи знаючи о тяжкѣй провині брата суть обязанъ оскаржити его передъ игуменомъ, а если то не помагає передъ загальною радю монастыря, а вѣдтакъ передъ генеральною радю матерной лавры.

175. Нѣхто не може бути осужденый, если провиня не естъ доказана, и если нема можности боронити ся.

176. Въ случаю случаю недоказаной провины, наколи бы були основані пѣдозрѣня може судъ наказати оскарженому очистити ся присягою.

177. Ту присягу мусять потвердити двохъ иншихъ монаховъ пересвѣдченыхъ о невинности оскарженого, а ствердятъ то пересвѣдчене присягою.

178. Легкй провины суть карані домашною властію игумена самого або загальною рады по приписамъ студитского устава.

Власть епископска надъ монахами

179. Епископъ мѣсця має надъ монастырями церковну власть (судовласте) по приписамъ церковного права.

180. Нехай всѣ монахи на те памятають, що святымъ обовязкомъ передъ Богомъ и передъ людьми естъ бути послушнымъ церковной власти.

Визита епископска

181. Наколи бы епископъ хотѣвъ монастырь положеный въ своей епархіи чи самъ черезъ себе чи то черезъ своего делегата посѣщати, мають его монахи зъ покорю и преданностію принять и такъ якъ передъ игуменомъ все ему выявити, що вѣдноситъ ся лишь до карности монашихъ правилъ и звычайвъ и зарядженя, его зъ покорю и послухомъ принимати.

182. Витаючи епископа чи то его делегата выйдуть монахи въ одеждахъ церковныхъ на зустрѣчь его ажъ до дверей загоры, а черезъ игумена просити будутъ о архіерейске благословене.

183. Опѣсля вѣддасть игумень ключѣ монастыря епископови и впровадитъ его торжественно до церкви, спѣваючи «*Благословень грядый*».

184. По приписаныхъ въ архіератиконѣ молитвахъ и если епископъ схоче, по удѣленю благословеня Найсв. Тайнами заведуть епископа въ загороду монастыря, де игумень предложитъ всѣ книги, рахунки, акта и покаже дѣмъ и господарку о скѣлько епископъ зажадає.

185. При вѣздѣ и вѣдѣздѣ епископа мають бити во всѣ дзвоны.

186. Принимаючи въ своимъ монастыри епископа, котрого власти не пѣдлагають або и своего епископа поза каноничнымъ посѣщенемъ, зберуть ся монахи на голось дзвона на привитане и на прощане и просити будутъ о благословене.

У Львовѣ въ день св. Великомученика Димитрія Р[оку] Б[ожого] 1905.

На конференціи галицкого епископату рѣшили Мы типиконъ сей одобрити и затвердити, що нашими пѣдписами стверждаємо.

Въ Перемышли дня 30 стар[ого] стилия октобрія Р[оку] Б[ожого] 1906.

† Андрей
Митрополитъ т. р.

† Константинъ
Епископъ Перемышскій т. р.

† Григорій
Епископъ Станиславѣвскій т. р.

КОНСТИТУЦІИ СТУДИТСКІЙ

1. Въ день Пасхи, коли перейде друга сторожа ночи т. є. по 6-омъ часѣ, зъ початку сегого, седми- чный будить братію на утреню и бють во всѣ дзвоны, и всѣ брата збирають ся въ притворѣ церковнѣмъ и потихо молят ся. Іерей взявши кадильницу въ руки кадить св. престолъ, а выйшовши сѣверными дверми приходитъ до притвора, кадить братію и южными вертає за престолъ. За нимъ йде братія въ церковь. Вѣддавши кадильницу выходитъ передъ царскій врата и зачинає воскресну утреню.

2. Въ великій пѣсть въ среду, пятницу и недѣлю по отпустѣ читаемо катехизу св. Отца нашего Теодора, а по нѣй Авва промовляє до братей. По катехизѣ кажутъ братя: »Слава Сѣтцѣ... благословите скати, благослови Сѣтче.« Такъ кѣнчить ся катехиза въ цѣлѣмъ роцѣ.

3. Вѣдъ Пасхи до Сошествія св. Духа часѣвъ не правимо анѣ не клякаемо, але въ суботы правимо каноны усопшихъ и въ инші дни, коли выпаде рѣчница смерти котрого зъ братей.

4. Въ суботу передъ Сошествіемъ св. Духа по молитвѣ *ἐξαποστειλάριον* спѣваемо молитвы за усоп-

1. Въ день Пасхи, коли перейде друга сторожа ночи т[о] е[с- ть] по 6-омъ часѣ, зъ початку сегого, седми- чный будить братію на утреню и бють во всѣ дзвоны, и всѣ брата збирають ся въ притворѣ церковнѣмъ и потихо молят ся. Іерей взявши кадильницу въ руки кадить св. престолъ, а выйшовши сѣверными дверми приходитъ до притвора, кадить братію и южными вертає за престолъ. За нимъ йде братія въ церковь. Вѣддавши кадильницу выходитъ передъ царскій врата и зачинає воскресну утреню.

2. Въ великій пѣсть въ среду, пятницу и недѣлю по отпустѣ читаемо катехизу св. Отца нашего Теодора, а по нѣй Авва промовляє до братей. По катехизѣ кажутъ братя: «*Слава Отцу... благословите святы, благослови Отче*». Такъ кѣнчить ся катехиза въ цѣлѣмъ роцѣ.

3. Вѣдъ Пасхи до Сошествія св. Духа часѣвъ не правимо анѣ не влякаемо, але въ суботы правимо каноны усопшихъ и въ инші дни, коли выпаде рѣчница смерти котрого зъ братей.

4. Въ суботу передъ Сошествіемъ св. Духа по молитвѣ *ἐξαποστειλάριον* спѣваемо молитвы за усопшихъ братей и при тѣмъ спѣвѣ йдем на грѣбъ братей и тамъ спѣваемо стиховнію и такъ кѣнчить ся утреня. Такъ само и въ суботу мясопустну.

5. Треба знати, що въ часѣ каждой утренѣ въ часѣ читаня сѣдаемо а на конецъ читаня встаючи кажемо 12 разѣвъ «Г[оспо]- ди помилуй» а вѣдтакъ зачинає ся псалмодія.

6. На другій день по Успенію на вечѣрни по пс[алмі] 103 сей- часъ «Г[оспо]ди воззвахъ», а на Утрени по шестопсалмїю «Б[о]гъ Г[оспо]дъ» и канонъ и два чтенія. Такъ само на Рождество Богородицѣ и на Рождество Христове, на Богоявленіє и на Стрѣтеніє.

Увага: На Утрени робимо звичайно 4 чтенія: два по кождѣй зъ двохъ катизмѣвъ и два на канонѣ по 3, 6 пѣсни.

Въ суботу єсть три катизмы, але на непорочныхъ чтенія нема. Для того вѣдъ Пятдесятницѣ до Воздвиженя Ч[есного] К[реста]

въ субботу есть лишь три чтенія на утрени, бо передъ непорочными есть лишь одна катизма. Коли же катизмы нема на утрени, тогда есть лишь 2 чтенія. Водъ Воздвиженія до Четырдесятниці есть въ субботу на утрени три катизмы разомъ зъ «непорочными» при котрѣй чтенія нема.

7. Въ великѣй пѣсть на утрени чотыри кат[измы] и чотыри чтенія. Чась 1^и правимо зъ катизмою безъ чтенія, чась 3^и, 6^и, 9^и, зъ катизмами и чтеніями. Въ великѣй пѣсть робимо на утрени 80 метаній, на часахъ по 30 метаній, на вечерни 86 метаній, на повечерію 100.

8. На всѣхъ повечеріяхъ творимо поклоненіе зъ руками на грудяхъ зложенными, що есть знакомъ примиренія за провины, якы въ день лучили ся.

9. Майже на всѣхъ повечеріяхъ вел[икого] поста або игуменъ або монахъ на его порученє має до братей науку.

10. Въ часѣ великого поста назначає ся брата, котрый о год. 3 дня обходить всѣ келіи и всюду повтарає: *«Братя и Отцѣ уважаймо на себе, бо умираємо, умираємо, умираємо, памятаймо такожь на царство небесе».*

11. Въ день святочный, коли нема ручной работы дає бібліотекаръ знакъ клепаломъ и всѣ брата сходятъ ся до бібліотеки и каждый бере книжку и до вечера читає. Передъ дзвоненемъ на вечѣрню зновъ дає бібліотекаръ знакъ и всі книжки вѣддають. Кто бы не вѣддавъ книжки пѣдлагає карі.

12. Братя идучи до трапезы рецитують псаломъ. Назначеніи брата вносять въ порядку миски безъ галасу. На знакъ игумена зачинає ся читанє. На початокъ и на конецъ ѣдженя дає настоятель знакъ ударенемъ въ стѣлъ.

13. Въ великѣй пѣсть ѣмо разъ на день. Рано и вечеръ пемо юшку теплу зъ кмину, анижу и перцю зъ кусникомъ хлѣба.

14. На вечѣрни недѣлѣ Вай на *«Г[оспо]ди воззвахъ»* змѣняють ся лики такъ, що правый переходитъ на лѣвый, а лѣвый на правый бѣкъ.

15. Въ часѣ читаня катизмъ т[о] е[сть] водъ шестопсалмїа до 50 псалма брата, котрїи псалтиры не знаютъ на память, розходятъ ся на науку псалмѣвъ и вертають на данный знакъ черезъ

канонарха въ часѣ наславника послѣдней катизмы. Другій разъ дає канонархъ знакъ на конецъ утрени, коли має читати ся наука св. Теодора.

16. Въ часѣ утрени выходитъ зъ хору Авва, чтобы на серединѣ церкви 4 пѣсно спѣвати, опѣсля если есть священникомъ то Авва або отецъ духовный сѣдає до сповѣдальницѣ и брата приступають до сповѣди.

17. Коли принимаємо кого до монастыря, мешкає два або три тыжнѣ (або коротше) въ гостинныхъ келіяхъ и придивляє ся нашимъ порядкамъ. Если вытреває въ постановѣ, тогда авва вытолкувавши ему способъ житя впроваджує его на науку и причисляє до своеи паствы. Допущеный робить на позволенє игумена метанію передъ братією, а они за него молятъ ся.

18. Суть у насъ такожь мѣсяца вѣддѣленіи, де замыкаємо непослушныхъ и переступныхъ. Тамъ черезъ пѣсть учать ся чесноты. Иншой кары тѣлесной (битя) не принимаютъ св. Отцѣ.

19. Въ навечеріе Просвѣщенія по вечѣрни зачинає ся Литургія зъ посвященемъ воды. По Литургіи пемо воду, але антинора не ѣмо зъ причины поста.

20. Потреба знати, що каждый братъ повиненъ мати 2 сорочки (*ὑποχαλυσια*) вовнянїи, 2 подрясники (*μαλλωτον*), кожухъ одинъ, двѣ кукулы (каптуры) (*κουκουλιον*), одень параманъ, вузшїи до работы (*ἐπωμιον*) а другій ширшїи до церкви. Того ширшого уживає ся въ субботу на вечерни и въ недѣлю на утрени и вечерни и на Службѣ Божїи, такъ само въ Господскїи празники: крѣмъ того великїи параманъ зъ кожухомъ (*ἐπωμιον μαλλωτον*), двѣ пари чобѣтъ, одніи зъ коротшими други зъ довшими холявами и сандалы. Мѣсто лѣжка нехай має мату зъ волосѣня и 2 волохатїи коцики.

Покуты Монастырскі св. Отця нашего

и игуменника Теодора игумена монастыря Студитского.

1. Кто бы отсутств причастіи без дозволу, най буде сего дня відлученій від братей.
2. Кто без причины не прийдѣ до трапези зъ братями най обѣду не ѣсть.
3. Кто в часѣ Правна, больше якъ разъ выйде, або ото сяде в часѣ Правна (поза чтеніями, сѣдальными, катизмами) Най зработѣ без дальшого упомненя передъ царскими ам дверими 10 метаній.
4. Кто безъ важной причины опуститъ три катизмы в тыжни най сушитъ 1 день.
5. Кто почувши потрѣбный звѣнокъ заразъ не спѣшитъ зработѣ 20 метаній.
6. Кто поза установленіи відпачинкамъ проходжае ся по Монастыри най буде 1 день відлученій.
7. Кто з одного варстату до другого переходитъ безъ важной причины най буде 1 день відлученій.
8. Кто по молитвахъ з трапези не выходитъ зработѣ 20 мет.
9. Кто по повечерію розмовляе 50 метаній.
10. Кто при работѣ розмовляе 2 дни відлученій.
11. Кто надмірно кричитъ 30 метаній.
12. Кто що недудѣ украде 1 тыждень відлученій.
13. Естъ у кого что найденного крѣмъ рѣчей даныхъ заблагословеніемъ, рѣчъ ту відбирае, а монахъ 1 день сушитъ.
14. Кто понадъ два тыжнѣ не сповѣдае 1 день відлученій.
15. Если ото слухае клеветы, а клеветника не упомне, або нехотѣло поправити ся не оскаржитъ передъ игумено 100 метаній.
16. Кто вудобѣ не змѣнитъ ділужи безъ дозволу а не віддастъ де потрѣда най сушитъ.
17. Кто знавляе ся пративъ настоятеля, або замшмане работѣ снѣже братими 1 день відлученій.

Перша сторінка Покут Монастырських в рукописному варіанті.

ПОКУТЫ МОНАСТЫРСКІ

**св. Отця нашего и Исповѣдника Теодора,
игумена монастыря студитского.**

1. Хтобы опустивъ св. Причастіе безъ дозволу, най буде сего дня відлученій відъ братей.
2. Кто безъ причины не прийдѣ до трапезы зъ братями, най обѣду не ѣсть.
3. Кто въ часѣ провила бѣльше якъ разъ выйде, або хто сяде въ часѣ правила (поза чтеніями, сѣдальными катизмами), най зработѣ безъ дальшого упомненя передъ царскими вратами 10 метаній.
4. Кто безъ важной причины опуститъ 3 катехизы въ тыжни, най сушитъ 1 день.
5. Кто почувши потрѣбный звѣнокъ заразъ не спѣшитъ, зработѣ 20 метаній.
6. Кто поза установленымъ відпочинкомъ проходжае ся по монастыри, най буде 1 день відлученій.
7. Кто зъ одного варстату до другого переходитъ безъ важной причины, най буде 1 день відлученій.
8. Кто по молитвахъ зъ трапези не выходитъ, зработѣ 20 метаній.
9. Кто по повечерію розмовляе, 50 метаній.
10. Кто при работѣ розмовляе, 2 дни відлученій.
11. Кто щонебудѣ украде, 1 тыждень відлученій.
12. Кто надмірно кричить, 30 метаній.
13. Если що у кого найде ся крѣмъ рѣчей даныхъ зъ благословенствомъ, рѣчъ ту відбирае ся, а монахъ сушитъ 1 день.
14. Кто понадъ 2 тыжнѣ не сповѣдае ся, 1 день відлученій.
15. Если хто слухае клеветы, а клеветника не упомне або не хочаго поправити ся не оскаржитъ передъ игуменомъ, 100 метаній.

16. Хто въ субботу не змѣнить бѣлизны безъ дозволу и не вѣдасть де потреба, най сушить.

17. Хто змовляє ся противъ настоятеля або замѣшане робить мѣжь братьями, 1 день вѣдлученый.

18. Хто въ недѣлю або свято не возьме на себе приписаной одежи, передъ престоломъ зробить 50 метаній и верне до обители по одежу.

19. Хто бы знавъ о выступленю брата зъ монастыря а зъ нимъ бы говоривъ, або сопроводжавъ его не сказавши игуменови, тыждень вѣдлученый.

20. Если хто зъ ремѣсникѣвъ зѣпсуе, зломить або запропасить щось зъ знаярѣвъ собѣ повѣренныхъ, 100 метаній и най стоить въ трапезѣ зъ ушкодженымъ знаярѣдомъ.

21. Если щось змарнують зъ повѣреного собѣ матеріалу, або не уживють по можности старого матеріалу або решты матеріалу, най зроблять 36 метаній.

22. Если безъ дозволу игумена щось другому дадутъ, най сушать 1 день.

23. Если одень другому безъ позволеня щось возьме поза случасемъ конечной потребности, 30 метаній.

24. Хто при работѣ говорить безъ конечной потребности, 30 метаній.

25. Если дверникъ лишить дверѣ отворені, або впустить когось безъ дозволу до загороды, если монахови прямо вѣддасть листь вѣдъ кого небудь або зъ свѣтскими безъ потребности розмовляє або пльотки въ монастыри робить, 50 метаній.

26. Если братъ ударить зъ гнѣву вола або скаже въ злости неприличне слово, 100 метаній.

27. Кому повѣренный урядъ принимати гостѣ, если анѣ не покаже досыть зичливости и гречности и не буде старати ся у всѣмъ догодити, 100 метаній.

28. Если «ксендохъ» лишить по вѣдѣздѣ гостя келію непозамѣтану, лѣжку не постелене, порядки не зроблені, най сушить 1 день.

29. Если скотарь не старася о худобу, не дае имъ въ своимъ часѣ ѣсти и пити, не подстелить и не очистити ихъ, 30 метаній.

30. Если худобу бе и зле зъ нею обходить ся, сушить 1 день.

31. Если учитель хлопцѣвъ не має вѣтцѣвского сердца, не показуе имъ правдивой любви, не має коло ихъ выхованя правдивого стараня, сушить 1 день и вѣдлученый 1 тыждень.

32. Если паламарь въ означенѣмъ часѣ не задзвонитъ, 30 метаній.

33. Если безъ старанности обходить ся зъ знаярѣдами церковными, ризами, свѣчками, обрусами пр. такъ, що щось зничить ся, має зъ зниченою рѣчею стояти въ трапезѣ и 100 метаній.

34. Если канонархъ не зробить уваги передъ хоромъ тому, котый має щось читати або спѣвати, чтобы мѣгъ приготовить ся, 20 метаній.

35. Если зъ недбалства зничить ся, повалася або подре ся церковна книга, если диптихѣвъ не удержуе въ порядку (взгл. помяника), если не пильнуе порядку въ хорѣ по всѣмъ приписамъ типіка, 50 метаній.

36. Хто потайки ѣсть мясо безъ благословенія отця, той черезъ 40 днѣвъ буде постити безъ набѣлу.

37. Хто скоштувавъ бы яблоко передъ благословеньствомъ отця, нехай ихъ сего року вже не ѣсть.

38. Хто працювавъ бы безъ мантии або кукулѣ, 50 метаній.

39. Хто бы надъ сорокъ днѣвъ зъ недбалства не причащавъ ся, най 40 днѣвъ постити о хлѣбѣ и водѣ.

40. Монахъ, котрый говоривъ бы о цѣлкомъ свѣтскихъ рѣчахъ, хваливъ бы ся родиною або богатствомъ польшенымъ на свѣтѣ, вѣдлученый вѣдъ братей най сушить 3 дни и 50 метаній денно, бо вѣдъ хвилѣ, коли прійшовъ до монастыря и пріймивъ святу схиму, покинувъ рѣдню, ставъ ученикомъ Христовымъ.

41. Монахъ, котрый бы невѣсту поцѣлувавъ, най буде вѣдлученый 40 днѣвъ, бо навѣтъ въ самъ день Воскресенія Христоваго не вѣльно ему рѣдной матери поцѣлувати.

42. Хто святу схиму покинувъ бы, най буде безъ св. Причастія черезъ 3 роки.

43. Хто выйшовъ бы зъ монастыря безъ благословеня игумена, най буде безъ св. Причастія черезъ тыждень и 40 метаній денно.

44. Якъ хто потайки выйде зъ монастыря, най буде вѣдлученый на 30 днѣвъ, сушить и 100 метаній денно.

45. Если хто дѣставши покуту не выконае си, най буде вѣдлученый на тыждень, сушить и 100 метаній денно.

46. Если хто вѣзьме одежу другого безъ его вѣдомости, 3 дни сушить и 100 метаній денно.

47. Если хто въ ночи зъ другимъ розмовляє або лѣжку мѣняе або лишить поза обителею безъ дозволу игумена, най буде вѣдлученый на тыждень, сушить и 10 метаній денно.

48. Монахъ, котрый бы безъ дозволу игумена змѣнивъ свою ручну працю, мае 40 днѣвъ сушити и по 80 метаній денно.

49. Если бы монахъ рѣчь дану до ужитку зъ другимъ безъ дозволу замѣнявъ або якусь рѣчь звѣдки небудь або вѣдь когось дѣставъ, най буде вѣдлученый 12 днѣвъ и 80 метаній денно.

50. Если хтось поза трапезою ѣсть безъ благословенія игумена або поза слабостію, най сушить 3 дни и 200 метаній денно.

51. Если бы хто по повечерію ѣвъ, най сушить тыждень, а если бы смѣявъ ся, най робить 200 метаній.

52. Если бы хто въ трапезѣ розмовлявъ або смѣявъ ся, най сейчасъ робить 100 метаній.

53. Если бы братъ брата образивъ и не перепросивъ заразы, най буде вѣдлученый на 2 тыжнѣ, сушить и 50 метаній.

54. Если бы хто въ день литургичный не принявъ св. Причастія, най скаже имену причину, если бы не сказавъ, най постить до вечера и 50 метаній.

55. Если бы хто зъ особлившой любви до брата розмовлявъ зъ нимъ по тихо, най будуть оба вѣдлучені якъ довго тревали бы въ своєї любви и най роблять по 50 метаній.

56. Если бы хто не бувъ на початку каждой псалмодіи не перешкодженый анѣ урядомъ, анѣ жадною иншою причиною, 100 метаній. Если бы хто зъ лѣнивства опустивъ цѣлый канонъ або иншу цѣлу часть правила, най сушить до вечерѣ и 100 метаній.

57. Если бы хто безъ причины вставъ передъ иншими вѣдь трапези, 100 метаній.

58. Если бы хто говоривъ слова пусті або жартобливѣ (поза рекреацию), 40 метаній.

59. Если бы хто боронивъ укараного брата, вѣдлученый на тыждень и 100 метаній.

60. Если хто мае покусы до грѣха нечистого, най сушить 40 днѣвъ; если бы покуса не вѣдступила, най сушить такъ довго, доки не уступить и най робить въ день и въ ночи по 300 метаній.

61. Если бы хто дарувавъ другому свою стару одежу безъ дозволу, сушить тыждень и 60 метаній.

62. Если бы хто мавъ нечистый сонъ, най повздержитъ ся того дня вѣдь св. Причастія и зробить 50 метаній, вѣдмовить 50 псаломъ и 100 разѣвъ «Г[оспо]ди помилуй».

63. Хто мавъ бы добровѣльну полюцію, въ важнѣйшой рѣчи неправду сказавъ або когось обчернивъ, най вздержитъ ся вѣдь св. Причастія 40 днѣвъ.

64. Хто бы сказавъ яку небудь хулу, най буде нѣмымъ 40 днѣвъ и 50 поклонѣвъ денно.

65. Монахъ, котрый бы упивъ ся або согрѣшивъ тѣлесно, буде безъ Причастія 2 роки.

66. Если монахъ ангельской схимы выйде безъ кукулѣ, най буде позбавленый св. Причастія 40 днѣвъ, бо вже не есть въ его воли безъ вѣдзнакъ схимы працювати або спати або денебудь або колинебудь ходити.

67. Если бы монахъ протививъ ся настоятелю, най буде безъ Причастія 10 днѣвъ.

68. Монахъ, котрый би сѣдавъ безъ важной причины до стола зъ свѣтскими, най буде 40 днѣвъ безъ Причастія.

69. Если бы монахъ ангельской схимы утѣкъ зъ своего монастыря, есть черезъ 12 лѣтъ въ великой клятвѣ (екскомуникованый).

70. Если бы хто зъ монахѣвъ що ѣвъ або пивъ передъ законченемъ св. Причастія братей, най въ трапезѣ робить 50 поклонѣвъ.

71. Если бы котрый монахъ присутный Причастію въ церквѣ не лишивъ ся до кѣнца, окрѣмъ розказу настоятеля або важной причины, най зробить 30 поклонѣвъ и тѣлько разѣвъ «Г[оспо]ди помилуй».

72. Если монахъ зъ другими змавлявъ ся для якои небудь причины безъ дозволу старшого, най зробить 100 метаній и сушить.

73. Если бы монахъ спавъ безъ ремѣнця, най зробіть 50 поклонѣвъ.

74. Если бы монахъ публично смѣявъ ся неприлично передъ свѣтскими, нехай буде безъ Причастія 40 днѣвъ.

75. Если бы монахъ въ салѣ або киновиі спавъ безъ дозволу игумена, буде чувати цѣлу нѣчь и зробіть 150 поклонѣвъ.

Дня 5 Іунія 1916 писавъ

Многогрішній Божій рабъ монахъ Андрей
игумень Скнилѣвскои Лавры.

УСТАНОВИ **(КОНСТИТУЦІЇ)**

УСПЕНСЬКОЇ ЛАВРИ В УНЕВІ

ВСТУПНЕ СЛОВО ДО УСТАВУ УНІВСЬКОГО

Вступ

Монаше жите має одно правило – Євангелиє Ісуса Христа і одну ціль – спасенє душі. Щоби певнійше і совершеннійше сю ціль осягнути, кождий, хто хоче посвятитися монашому житю в нашім братстві нехай знає, що обов'язком його є через щоденне читанє і пильне розважанє черпати з Євангелия та монашого духа, аби по-можности у всім як найвірнійше наслідувати примір і ради Господа Нашого Ісуса Христа; най буде готовий жите своє покласти для спасенє братів. Відданий житю молитви і праці нехай шукає лишень Ісуса Христа і то розп'ятого.

Яко монахи восточні боремо ся о совершенство під монашими правилами св. отця нашого Василя Великого. Тому кождий монах принайменше раз до року має вцілости перечитати ті правила і заховати всі монаші переданя Сходу. Най святими будуть для нас і в великій почеси дуже мудрі письма св. О.О. наших: Пахомія, Макарія, Доротея, Венедикта, Теодора Студита і всьо, що нам Вітці передали. Чим старші св. Переданя Сходу, тим більше в'яжуть Восточних з католицькою Церквою і тим вірніше повинні бути нами заховані.

Ціле церковне правило будуть відправляти вхорі в відповіднім часі ті, котрих до того Божого діла призначать настоятелі, яко спосібних на сей найсвятійший уряд. Хтож задля монашої праці буде звільнений від того монашо[го] обов'язку, нехай знає, що повинен приватно відправити церковне правило або відмовити вервиці після канона так, аби се діло Боже перше займало місце в житю монаха, бо нічому не треба давати першенства перед молитвою. А занятя в лаврах і монастирях нехай будуть спрямовані до того, щоби монахи нашого братства у всім служили Христовій Обручницї, Католицькій Церкві і були готові піднятися всяких трудів, якими би могли послужити великій справі Христа після обставин часу і місця. Томуж, що в наших часах на Сході є дуже много овец, котрі не є з тої вівчарні, а яких треба привести, щоби

ГЛАВА I ЗАРЯД МОНАШОЇ КОНГРЕГАЦІЇ

УСТАНОВИ (КОНСТИТУЦІЇ)

Вступ

Наше братське товариство, яке відновлене старого східного монашества, відповідає поняттю «чина» *ordo* (порівняй С.І.С.² К. 488,2).

Звичаєм східним, монаший чин не носить назви жадного законодавця. Монахи називають ся лишень монахами «*такої а такої Лаври*», зглядно «*Скита*» або «*такого а такого монастиря*».

Нашим правилом суть правила св. Василя Великого. Спосіб життя після монашого духа («*Типікон*»), устрій лавр і монастирів³, зглядно цілої монашої конгрегації (конституції), будут по 10-літнім досвіді подані до підтвердження Апостольского Престола – а на разі обмежуємо ся переважно до тих загальних приписів нового права церковного, що відносять ся до монахів і після нашої гадки повинні бути прийняті через монашество східних церков, злучених з Римом.

² Тими латинськими буквами означуємо новий устав церковного права (Copro Iuris Canonici). Буква «К» перед числом означає «канон» (устав церковного права поділений на канони, а зтих декоторих на параграфи).

³ «Лавра» – се монаше село. «Скит» се инша назва монашої оселі; монастир відповідає тому, що у церковнім праві називає ся «*domus formata*», де є 6 [...], з того 4 священників С.І.С.К. 488,5); «*стація*» або «*місійний дім*» се кожний менший монаший осідок.

А. Настоятелі і урядники

1. Всі монахи підлягають яко найвисшому зверхникови Римському Папі і суть обов'язані повинувати ся йому також силою обіту послуху (С.І.С. К. 499,1).

2. Як довго не будемо мати привилею «*екземпції*», підлягаємо власти місцевого єпископа, котрий може монастир відвідувати після канонів 512 і 618 церковного права (С.І.С. К. 500).

3. Ігумен лаври зглядно монастиря мусить мати шо найменше 30 літ (С.І.С. К. 504). Нехай відзначає ся монашими чеснотами, розвагою, досвідом та наукою.

4. Загальна рада лаври, до котрої належать всі монахи малої і великої схими⁴ тої лаври вибирає з-поміж схимників або велико-схимників Ігумена до смерті (С.І.С. К.505.) (пор. низше § 29 і 30). Досмертним Ігуменом однак може бути лишень той, хто вже через 6 літ справував обов'язок Ігумена, настоятеля або намісника; в браку такого загальна рада лаври вибирає Ігумена на 3 роки. Ігумени монастирів і настоятелі місійних домів бувають назначені Ігуменом матерної лаври на 3 роки (С.І.С. К. 505) і можуть бути через нього усунені для важної причини (Типік 162).

5. Перед вибором Ігумена всі засідаючі в загальній раді складають присягу, що віддадуть голос на найдостойнішого (С.І.С. К. 506,1). Нехай стережуть ся безпосередно або посередно старатись о голоси чи то для себе чи то для других (С.І.С. К. 507, 2).

6. В виборі рішає завсігди 2/3 голосів; голосоване відбуває ся тайно картками.

7. Трех монахів, вибраних на то через загальну раду, відбирає, рахує, відчитує, а відтак палить картки.

8. Писар на то вибраний записує в книгу нарад акт вибору, котрий всі голосуючі підписують.

⁴ Т[о] є ті, що зложили поєдинчі вічні обіти або торжествені.

9. Відпис того акту посилає дотеперішний настоятель зглядно сей, котрий раду скликував, до єпископа з просьбою о потвердження вибору.

10. Ігумен матерної лаври, котрий має під собою десять монастирів, називає ся *архимандритом*; а архимандрит, котрий має під собою хоч дві архимандрії, носить назву *великого архимандрита* (μέγας ἀρχιμανδρίτης).

11. Настоятелі обовязані суть розширяти знанє і виконанє декретів Римского Престола, відносячих ся до монахів (С.І.С. К. 509, 1)⁵.

12. Настоятелі (обовязані) мають старати ся:

- а) щоби що найменше раз в рік були перечитані вцілости правила св. Василя В[еликого], конституції як і постановленя, яких спільне читанє приказанє Апостольским Престолом;
- б) аби що найменше 2 рази в місяць була для всіх не священників, мешкаючих в домі, наука катехизму і для всіх загально 2 рази на місяць екзорта (С.І.С. К. 509, 2).

13. Настоятелі мають берехти домашнього порядку, напоминати братів, котрі занедбували би обовязки, дбати перед іншими про загальне добро, давати всім добрий примір.

14. Настоятелі не мають робити для себе жадних винятків.

15. Вразі занедбаня якого обовязку відмавляє покуту, як каждый монах.

16. Настоятель має право і обовязок – сам або через иншого – хорим монахам своєї лаври, монастиря чи стації і стало жиючим вдомі яко слуги, яко вихованки, гості, хорі або убогі – уділяти напутія і елеопомазіне, а померших хоронити (С.І.С. К. 514; 1221).

17. Настоятелі мають перестерігати прав монаших рад, т. зн. ради ігумена, загальної ради і верховної ради, и котрих низше.

18. В кожній лаврі і монастири назначує ігумен по вислуханю гадки загальної ради свого намісника. Намісника місийного дому назначує в разі потреби ігумен матерної лаври чи монастиря, закого сей дім вийшов.

⁵ В §§ 9.11-17,5 слово «*настоятели*» є ужите в ширшім значіню; розуміти тут треба також ігуменів.

19. Намісник заступає ігумена (настоятеля) в єго неприсутности, помагає єму в сповнюваню єго обовязків в заряді монастиря і тому має подібні обовязки; мусить уважати, щоби ніколи не видавав заряджень і недавав позволень, про котрі мігби сумнівати ся, чи суть згідні з волею ігумена.

20. Наміснику належить ся від братів подібна честь і послух як ігуменови.

21. Ігумен по вислуханю гадки загальної ради назначує наставника новиків і єго товариші.

22. Наставник має поучати новиків о правилах, звичаях і чеснотах монашого житя; має призвичаювати їх до порядку, послуху, учити катехизму, псалтира, типіка; має бути для них правдивим отцем; добротою, лагідністю улєкшувати ім трудні часом початки монашого житя; має учити їх щиро відкривати своє серце і свої покуси перед духовним отцем.

23. Наставником новиків може бути лише схимник, котрий має вже 35 літ житя.

24. В кожній лаврі і монастири має бути назначений ігуменом господар (*шафар* – *економ* (С.І.С. К. 516, 2)).

25. Брат господар занимає ся під рукою ігумена господаркою або єї частію, має єще більше, чим всі братя про добро монастиря дбати, уважати на удатність і порядок, нехай нічого не рішає проти волі ігумена.

26. Крім того може ігумен по вислуханю своєї ради зглядно загальної ради назначити инших урядників після потреби місця і часу, пр[иміром] бібліотекара, архіваря, наставників ріжних варстатів, учителя, учителя катехизму для дітий (сеґо однак не без позволеня єпископа), еклезіярха (паламара), канонарха, протопсалта і пр[очіє].

27. Як настоятелі так всі урядники не мають при справованю обовязків свого уряду кермувати ся особистими симпатіями зглядом одних, а антипатіями супроти других. Рівна любов до всіх братів – се обовязок для настоятелів і урядників єще важнійший, чим для прочих монахів; нехай без огляду на особу дають кождому з братів то, що йому справедливо належить ся, або що йому дійсно потреба; нехай більше єще чим прочі старають ся о того духа, що

радо другим служити і помагає, о духа лагідности і чемности що то – навіть, коли мусить щось кому відмовити – зробить то так, аби бодай добрим словом відмову осолодити і брата не уразити.

28. Вибраний загальною радою писар має в порядку удержувати слідуєчі книги:

- а) книгу нарад загальної ради;
- б) книгу касову;
- в) список кандидатів і новиків (архариїв);
- г) список схимників має бути докладно списано, що до монашого життя кожного відноситься;
- д) помяник померших добродіїв;
- е) хроніку монастиря.

Б. Ради

29. Загальна рада лаври чи монастиря, в якій беруть участь загальна рада, лишень схимники тої лаври згл[ядно] того монастиря, збирає ся що тижня – по можности в неділю.

30. На вступі читяєсь і пояснюєся уступ з правил або уставів. Загальна рада допускає до рясн, до часових обітів, а що до допущення до обітів вічних (схимами), висказує свою думку, позволяє на безмолвіє, вибирає ігумена, двох радників для ігумена і писаря; висказує свою гадку що до назначення намісника і наставника новиків. Більшостію 2/3 голосів загальна рада представляє верховній раді монахів, які мали би бути відзначені великою схимою.

31. Коли рада має справу великої ваги, мусить предмет наради (вибір) в тиждень наперед бути оголошений.

32. Загальна рада рішає більшостію голосів про видалення архарія, укарання схимника за більшу провину, може предкладати внесення верховній раді пр[иміром]: загальна рада може определити звичаї в річах меншої ваги, не змінюючи в нічим наших монаших конституцій; може однак робити верховній раді предложення що до такої зміни.

Предмет нарад і ухвали мають бути все записані до книги нарад, яку провадить писар.

33. Монахи з обітами часовими беруть участь з голосом до радчим. Ігуменови вільно на деякі засідання ради, зглядно на часть засідання допускати і архариїв.

Рада Ігумена

34. Рада ігумена складає ся з намісника і двох радних, вибраних загальною радою.

35. Ігумен скликає свою раду що найменше раз в тиждень і нараджує ся у всіх важнійших справах монастиря.

36. Важнійші ухвали ради записує ся в книгу нарад.

37. Покликанєм найстарший в раді має обовязок напаминати ігумена.

Верховна рада

38. До верховної ради належать великосхимники всіх лавр і монастирів чина та до смерти вибрані ігумени лавр.

39. Одна лиш верховна рада може при захованню загальних приписів церковного права змінити правні установи (конституції) і видавати закони, обовязуючі всі монастирі; її задачею буде заховувати одностайність монашого духа, навіть при ріжнородних типіках поодиноких домів.

До важности такого рішення потреба 2/3 голосів.

40. Крім того верховна рада звичайною більшостію голосів:

- а) затверджує типіки поодиноких домів після ріжних родів праці;
- в) одобрює основанє нових монастирів при захованню приписів права;
- г) затверджує вибір ігуменів;
- д) рішає про допущення до великої схими на предложення загальних рад; вільно їй також допустити якогось монаха до великої схими без предложення зі сторони загальної ради але тоді потреба до важности одноголосної ухвали всіх великосхимників чина;
- е) дає позволенє на жите пустельниче і затворниче;
- є) судить монахів в 2-^{ій} інстанції, а ігуменів в 1-^{ій} інстанції і то так на зажалення як із власного почину;
- ж) верховна рада рішає о перенесенню монаха з одной лаври до другої. Робить се на предложення одного з двох ігуменів, а то і монаха по вислуханю всіх трех.

41. Ігумен найстаршої матерної лаври скликає верховну раду і проводить її нарадами.

Нормально скликана має бути верховна рада раз до року; в надзвичайних важних случаях має бути скликана верховна рада частійше, а то на жаданя 1/3 всіх ігуменів.

Верховна рада збирає ся або в матерній лаврі або в іншій, если ігумен, скликаючий раду, узнасть се за добре, а ігумен лаври, в котрій мала би відбути ся верховна рада, на то згодить ся.

42. В кожній лаврі і монастири має бути назначених ігуменом кількох законно затверджених сповідників, відповідно до числа монахів – з властію розршати від всіх случаїв в монастирі задержаних (С.І.С. К. 518).

Настоятель може сповідати тих, що хотять у него сповідати ся, того однак не повинен стало робити без поважної причини (С.І.С. К. 518, 2).

43. Вільно монахам сповідати ся у всіх священників, апробованих через єпископа і кожний сповідник може монахів навет в случаях в монастирі задержаних розршати (С.І.С. К. 519).

44. Поручає ся монахам зі синівським довір'ям відноситися до настоятеля і коли той є священником, відкривати йому свою совість; однак до того ніколи не суть обов'язані і не вільно настоятелям від них того в який небусть спосіб жадати (С.І.С. К. 530).

ГЛАВА II ОСНОВУВАНЄ МОНАСТИРІВ (ЛАВР) І ЇХ ВІДВІДАНЄ

45. Понеже одного з найважніших засад монашого житя є, щоби монахи працею заробляли на удержанє житя, проте монастирські добра мають бути так заряджувані, щоби чистий дохід з них міг бути обернений на милосерні діла зглядом убогих (сиріт, хорих, вдовиць, або підупавших господарів громади і пр[очіє]) і на оснoвуванє нових монастирів.

46. Рахунки мають бути так проваджені, щоби з них виразно можна було пізнати, кілько принесли ґрунта, кілько заробок, кілько яке ремесло.

47. Чисті доходи ділять ся на три части (оскілько надзвичайні обставини не змушують одного якогось року цілий дохід виключно на одну ціль призначити):

Перша часть іде на милосерні діла: милостиню дає ся убогим не грішми, а через удержуванє при монастирі хлопців-сиріт, спомаганє хорих, вдів сиріт і біднійших людей в селі;

Друга часть призначена на побільшеня монастиря, на вклади у верстатах, поліпшеня господарства і пр[очіє];

Трета часть має бути складана на оснoвуванє нового монастиря.

48. Оснoвуванє нового монастиря можливе тогди, коли в лаврі перебуває вже таке число монахів, що без нараженя на упадок карности в монастири, лавра може зі себе видати – як той рій нову громаду монахів, зложеноу що найменше з 6 схимників.

49. Одержавши від Ординаріату грамоту оснoвуваня нового монастиря – котра як всі акти, книжки і папери монастиря має бути осібно і старано захована – предкладає загальна рада ігуменови монахів, маючих бути назначеними до оснoвуваня нового монастиря, іх ігумена, радників і писаря; всьо вище приписаним способом.

50. Призначених до нової осади братів вибирає ігумен матерної лаври по вислуханю думки загальної ради тої лаври.

51. Ігуменови вільно за згодою загальної ради висилати монахів на працю місійну, виховуючу або працю діл милосердія – по трох, а в виняткових случаях навіть і по двох; монахів тих назначує ігумен зі своєю радою. Коли така праця стає ся сталою, монаша оселя називає ся місійним домом і лишає ся завжди під власті ігумена.

52. Ігумен лаври з котрої вийшов новий монастир, задержує право посіщати його і судовласть над ним.

53. Ігумен, зглядно висланий через него велико-схимник, посіщаючи монастир, може вглянути в книжки, рахунки, акта і взагалі може жадати, щоби йому представили всьо, що в монастири відносить ся до карности і до захованя правил.

54. Перегляне він загороду, церков, господарку, трапезу, кухню, варстати, спальні і келії.

55. Поговорить осібно з кожним монахом, а кожний є обов'язаний в совісти сказати єму всьо, що відносить ся до монашої карности.

56. По огляненню зверне увагу зокрема ігуменови і загальній раді на то, в чім монаша карність підупадає або може підупасти.

57. Таке відвідуване монастиря буде відбувати ігумен що три роки.

58. Ігуменови дочерного монастиря і загальній раді вільно частійше такого оглянення зажадати; зроблять се тільки разів, кілька разів будуть уважати, що такі оглядини вийдуть на добро монастиря.

59. Великий архимандрит може підчинені собі архимандрії відвідувати лише за ухвалою верховної ради. В часі посіщення має він судовласть над лаврами і приналежними монастирями.

ГЛАВА III

ПРИНИМАНЄ ДО МОНАСТИРЯ

А. Перша проба (кандидатура)

60. До чина може бути прийнятий кождий католик якого не-буть обряду котрий має щирий намір посвятити ся Богу, є спосібний зносити труди монашого життя і не має жадної канонічної перешкоди (С.І.С. К. 538).

61. Вступаючи до монастиря через шість місяців відбувають першу пробу (кандидатуру); для священників і знаних монастиреви кандидатів може ігумен той час скоротити; не вільно ігуменови протягати перші проби на другий піврік (С.І.С. К. 539, 1 і 2).

62. Перша проба може відбутися в новіціяті або в іншому домі (монастири, місійній станиці), де цвите жите після рад Євангелія під проводом досвідченого монаха, котрий кандидатів познако-мує з монашими правилами, установами, звичаями (С.І.С. К. 540⁶).

⁶ Умови, конечні до важности, суть слідуєчі:

а) укінчений 15 рік життя;

б) цілком свободна воля так вступаючого як і приймаючого;

в) стан вільний; безженний; вдовець;

г) незв'язане професією иншого чина;

д) виключення грозячої кари за сповнений тяжкий проступок і пр[очіє].

Умови потрібні до дозволеного прийняття:

63. Кандидати носять скромну одіж, ріжну від одежі архаріїв – звичайно свою світську одіж (С.І.С. К. 540, 2).

64. В часі першої проби роблять всі духовні вправи найменше через 8 днів і після ради сповідники відбувають загальну сповідь з цілого життя (С.І.С. К. 541).

65. Гроші, які кандидати зі собою приносять, мають бути зложені в монастирській касі, записані в книжку і віддані в случаю виступлення перед ангельским образом.

66. Жите новиків-кандидатів нічим не ріжнить ся від життя старших монахів, в часі тижневого відпочинку суть по можности відділені від старших і не бувають присутні на капітулах і радах.

67. Виступаючи з першої проби з власної волі або видалені не мають права допоминати ся о заплату за роботу.

Б. Друга проба (новіціят)

а) Умови прийняття на другу пробу

68. До важного, зглядно дозволеного прийняття до новіціяту потрібні суть умови, виписані в каноні 542-^{ім} кодексу церковного права і з застереженням тих правних условин – кождий хто лише указує правдиве монаше покликання і має досить здоровля витримати труди монашого життя, може бути прийнятий на другу пробу.

69. До новіціяту допускає ігумен за згодою загальної ради (С.І.С. К. 543).

70. Ігумен і загальна рада, допускаючи до ряс, нехай більше уважають на побожність чим на мірські спосібности, бо і найспосібніший і найученіший, як не має монашого духа, радше шкоду принесе монастиреви, чим хосен.

71. Кожний, хто при голосованню має дати голос на прийняття або відкинене новика, нехай всовісти розважить, чи новик має

а) позволене свого єпископа для кандидатів з вищими свяченнями;

б) свобода від таких довгів, котрих не могли б сплатити;

в) поагода рахунків зглядно инших справ, до котрих на світі були зобов'язані;

г) не конечна потреба для удержання родичів, які були в тяжкій нужді і пр[очіє].

відповідного початкуючому духа молитви, духа покори, духа послуху чи вже научився заховувати мовчане, по-монашому працювати і ин[ше].

72. Вступаючи на другу пробу має предложити:

- а) свідоцтво хрещення і миропомазаня;
- б) свідоцтво єпископа місця уродження і кожного иншого місця, вкотрім по скінченню 14-го року житя перебував один рік без значної перерви;
- в) свідоцтво настоятеля семінарії, колеґії або новіціяту, если в такім перебував;
- г) монах иншого чина, коли переходять до нашого за дозволом Апостольского Престола, предкладають лише свідоцтво висшого настоятеля свого чина (С.І.С. К. 544).

б) О вихованю новиків-архариїв

73. Новіціят зачинає ся «чином одіяня ряси» (С.І.С. К. 553).

74. Домом новіціяту є завсіди лавра.

75. Архариї перебувають в лаврі на новіціяті повний, неперерваний рік. По тім році можуть зачати студії або працю в монастири чи місійнім домі. Перші однак обіти по приписови східного права роблять в три роки по прийнятю ряси. Ігумен за згодою загальної ради має право допустити до часових обітів вже по році новіціяту.

76. а) Перший рік новіціяту перериває ся:

- 1) через кожне перебуваня архария поза лаврою довше як 30 днів для якої небудь причини навіть за дозволом ігумена;
- 2) через кожде самовільне опущеня монастиря;
- 3) видаленя.

б) Перебуваня поза лаврою за позволенням ігумена і під его послухом від 15-30 днів має бути надолужене рівним перебуванем в лаврі по скінченім році. Таке саме перебуванє за лаврою коротше як 15 днів того наслідку не мусить мати, щоби новіціят був важний, але надолуженя може бути ігуменом приписане.

в) Ігумени нехай не позволяють архариям без конечної потреби опускати лавру (С.І.С. К. 556).

77. а) Архариї перебувають в лаврі під опікою наставника (магістра) священника, який відзначає ся монашими чеснотами.

б) магістер може мати до помочи в провадженю новіціяту товариша.

в) магістер і его товариш не повинні мати уряду, який перешкаджав би в праці над архариями (С.І.С. К. 559).

78. Одному лише ігуменови вільно наглядати над порядком в новіціяті і працею магістра; нікому иншому не вільно вмішувати ся до проводу архариїв (С.І.С. К. 501). Однак коли хто з братів спостереже якийсь непорядок в проводі новіціяту, повинен се сказати ігуменови.

79. Магістер, який має обовязок зі всякою старанностию почувати і вправляти архариїв в монашим житю і монаших чеснотах та досвідчати їх покликанє і їх чесноту – в протягу року здає справу ігуменови і загальній раді о поведеню кожного архария (С.І.С. К. 562 і 563).

80. Новіціят повинен бути поміщений в осібній части лаври так, щоби без особливої причини і позволеня ігумена чи магістра архариї не могли стикати ся зі старшими монахами, ані ті з ними (С.І.С. К. 564⁷).

81. Крім спільних всім архариям вправ монашого житя, приготовлюють ся они – кождий зокрема або групами, до праці чи галузи нашого чина, яку кождий собі на новіціяті за радою магістра а потвердженням ігумена вибирає! То спеціальне приготованє має на цілі виконанє в будучій праці євангельских рад, не може отже бути такого рода, щоби могло ім бути перешкодою в питомих новіціятів вправах.

82. Ціль, до котрої через рік новіціяту під проводом магістра має ся прямувати є, щоби душа новика впроблялась студийованям правил і установ, набожним розважанем та постійною молитвою, в кінци відповідними вправами в безпощаднім викоріненю гріха, в поборюваню пристрастей і набуваню чеснот (С.І.С. К. 565, §1), одним словом новики – архариї мають мають вправлятися в усіх подвигах і чеснотах монашого житя так, шоби могли страшно присягу зложити Господеві.

⁷ Рільники, ремісники, артисти, ученики, учителі, учені, братя, що бажалиби услугувати хорим та убогим, в тім також проповідники і місіонарі будуть зокрема або групами через 1 або 2 години денно вже на новіціяті приготовлюватися кождий до свого чинного житя після рад Єванґелия.

83. Архарії не священники щонайменше раз на тиждень мають особну науку з катехізму, щоби поглибити науку віри (С.І.С. К. 565, §2).

Крім катехізму суть всі новики обов'язані в тім часі навчитися псалтиря і церковного правила.

84. В першій році новіціату не повинні бути архарії призначені на проповідників і сповідників, або на уряди злучені з зовнішньою працею; най не віддають ся стало наукам або мистецтві в тим часі; в часі першого року новіціату новики нехай не будуть призначувані на головних управителів якоїсь галузи праці (С.І.С. К. 566, § 3).

85. Новики сповідаються перед призначеними до того Ігуменом священниками, вільно ім єсли хотять, сповідатися у ігумена або магістра; щонайменше 4 рази до року, а також і в случаю, коли котрий із них спеціально того зажадає, даєся ім надзвичайного сповідника (С.І.С. К. 566). Тоді всі обов'язані іти до надзвичайного сповідника, хотяй би по благовловеньство.

86. а) Архарії користуються всіма привилеями та духовними ласками, даними монашому чини; на случай смерти мають право до тих самих жертв і молитов, що і схимники;

б) в часі новіціату не можуть бути допущені до рукоположення (С.І.С. К.567, 1, 2).

87. В часі новіціату зреченєся або обтяження бенефіції чи маєтку через архарія є і наказане і неважне (С.І.С. К. 568).

88. а) Перед першими обітами повинен новик заряд свого маєтку поручити кому схоче і свобідно розпорядити що до его уживаня і доходу на 3 роки;

б) коли по часових обітах монах набуває в спадщині якісь добра має з ними так само поступити, як під а);

в) архарієви вільно перед зложенєм перших обітів написати тестамент що до маєтку, який має або може набути (С.І.С. К. 569).

89. За утриманє і одежу в часі кандитатури і новіціату лавра нічого не жадає; вступаючому зглядно відпущеному архарієви звертають ся річи, які зі собою приніс (С.І.С. К. 570).

90. а) Новик може в кожній хвилі лавру свобідно опустити; в разі покус проти покликаня однак нехай відкриє своє серце перед духовним отцем і нехай без довгої розваги не покидає міцної ласки монашого покликаня;

б) ігумен по вислуханю погляду загальної ради може новика для справедливої причини видалити; причини тої ігумен не є обов'язаний відпущеному сказати;

в) по 3 літах новіціату мають бути архарії допущені до обітів або відпущені, хіба що котрий сам бажає – після практики східного монашества лишити ся «*послушником*» (ζασηοζουρ).

г) перед часовими обітами роблять архарії що найменше 8-дневні реколекції (С.І.С. К. 571).

ГЛАВА IV О МОНАШИХ ОБИТАХ

91. До часових обітів можуть бути допущені лишень ті, котрих загальна рада лаври з ігуменом узнасть спосібними. Здоровле, страчене в монастири, не може бути причиною недопущеня до обітів.

92. Голосованє відбуває ся галками. За спосібного уходить сей, котрий одержить що найменше 3 білі галки на одну чорну.

93. До важности обітів потреба:

а) законного віку: принайменше 18 літ для часових обітів, а принайменше 21 літ до обітів вічних;

б) важного новіціату через найменше повний, неперерваний рік;

в) цілковито свобідної і ясно назовні вираженої, а через ігумена зглядно его заступника прийнятої волі.

94. До важности обітів вічних вимагає ся принайменше обітів часових, зложених раз на три роки.

95. а) Перші обіти складає монах лишень на три роки; по 3 роках або складає обіти вічні, або виступає, або ігумен допускає его другий раз до часових обітів на 3 роки; недостойного може ігумен за згодою своєї ради і в часі тих трех зглядно шістьох літ відпустити після форми приписаної церковним правом в 647^{ім} каноні.

б) при допущеню до обітів часових ігумен є зв'язаний гадкою загальної ради – при вічних поєдинчих має тої гадки лиш вислухати (С.І.С. К. 575).

96. Допущені через ігумена до схими приготовляють ся на зложенє обітів і на одержанє ангельської схими через місячне безмолвіє, піст і молитву; в тім часі беруть участь у всіх вправах і працях монахів, час відпочинку однак перебувають в цілковитій самоті і мовчаню.

97. а) Обіти часові складає ся без жадного торжества на Службі Божій перед св. Причастієм. Форма тих обітів слідує: «*Обітую Господу Богу в Пресвятій Тройці єдиному убожеству чистоту і послушеньство на протяг трох літ*»;

б) формами обітів вічних так поєдинчих (малий ангельський образ, мала схема) як і торжественних (великий ангельський образ, велика схема) суть в требнику приписані обряди (а відбувають ся они торжественно в церкві в недільний або празничний день).

в) формулку обітів в книжці на те урядженій підписує складаючий обіт і той, перед ким той обіт зложено.

г) при торжественних обітах (великий образ, велика схема) ігумен повідомляє пароха, в цілі вписаня тої події до метрики хрещеня (С.І.С. К. 576).

98. По укінченю часу, на який обіти були зложені, без жадної проволоки належить їх відновити; ігуменови однак вільно допустити до других часових обітів, зглядно до малої схими о місяць скорше (С.І.С. К. 577).

99. Монахи з часовими обітами:

а) користують ся тими самими привилеями, відпустами та духовними ласками, що і монахи з обітами вічними, а на случай смерти мають право до тих самих жертв і молитов.

б) мають ті самі обовязки що до правил і уставів;

в) не можуть вибирати, але можуть бути вибраними в лаврах та монастирях на уряди, до котрих установи ті не вимагають схими (С.І.С. К. 578).

100. Обіти поєдинчі, чи часові, чи вічні справляють, що діла ім противні суть заказані, хоч суть важні; обіти торжественні роблять їх неважними (С.І.С. К. 579).

101. Перед приняттям схими, т[о]є[сть] перед обітами вічними монах зрікає ся всього що посідає на річ того, кому сам схоче се відступити.

102. а) Монах по обітах вічних, що небудь набуває, набуває се для чина (хочби навіть набув в дорозі спадку);

б) монах о обітах часових то, що набуває своєю працею або то, що єму дане зогляду на монаший чин набуває чиновом; а що набуде иншою дорогою, того власність затримує аж до вічних обітів; розпоряджує як приписано § 87 б;

в) розпорядження що до заряду, уживанє і побиранє доходів, зроблені перед обітами (§ 87) може (вчасі треваня обітів часових) змінити за дозволенем ігумена, однак не в користь монастиря, если іде о значнійшу їх часть; при виступленю єго з монастиря тратять ті розпорядженє свою силу (С.І.С. К. 580).

103. Схимники т[о]є[сть] монахи о поєдинчих вічних обітах можуть вибирати і бути вибраними на всі уряди влаврі і монастирях.

Нормально всі лишають ся зтими обітами до смерти.

104. По довших літах монашого житя, если який брат окаже ся утвердженням у всіх чеснотах, передусім в дусі молитви, покори, послуху і буде признаний всіми монахами чоловіком доброї ради, спосібним мати участь в заряді цілого чина і стати стало провідником инших в монашій житю, може бути загальною радою лаври відзначений допущенєм до великої ангельської схими. Допущенє таке має бути ухвалене більшостию 2/3 голосів; стає важним, коли верховна рада одобрить єго.

105. Одні велико-схимники можуть бути членами верховної ради; їх лишень може ігумен у своїм заступництві делегувати до перегляду лавр, монастирів і місійних домів.

106. Жадному з монахів не буде вільно старатися або просити о допущенє до великої схими.

107. Лишень тих, котрі перед вступленім до монастиря мали богословські студії або таке научне приготованє, що вступивши до монастиря можуть закінчити філософію і богословіє допускає ся до священства. Поза тою дорогою відбутих студій нікому з монахів не вільно бажати, а тим менше старатися о священство.

ГЛАВА V О СТУДИЯХ

108. а) Спосібні і охочі до відбування наук будуть кінчити в лаврі середню школу, а філософію і богословіє в монастирях, призначених на те лаврою, зглядно верховною радою;

б) у всіх домах студий має процвітати спільне життя;

в) ігумен може посилати своїх монахів на науку і до інших духовних закладів або університетів;

г) монахам, котрі поза монастирем перебувають на студиях, не вільно мешкати в приватних домах, лишень мають все жити в якійсь монастири, семинари або інституті, потвердженням через церковну власть (С.І.С. К. 587).

109. 1) Через цілий час студий перебувають монахи під опікою префекта чи магістра, якого обов'язком є підтримувати їх монашого духа радами, напимненнями і науками;

2) той префект повинен відзначати ся монашим духом і євангельськими чеснотами;

3) нехай ігумени стараються, щоби в домах студий була захована взірцева дисципліна після приписаного порядку домашнього, відповідно до потреб учачої ся молодіжи (С.І.С. К. 588).

110. 1) По укінченню середньої школи будуть монахи учити ся 2 роки філософії і найменше 4 роки богословія після науки св. Томи;

2) в часі студий ані учителі ані питомці не повинні мати обов'язків, які би їх відривали від школи; ігуменови вільно увільняти їх від усяких монаших вправ, також і від хору, кілько разів се видає ся потрібним для їх науки (С.І.С. К. 589).

111. Єромонахи мають по скінчених студиях через 5 літ здавати що року іспит з якогось предмету богословського, наперед назначеного; виняті суть учителі філософії, богословія, церковного права і ті, котрих від того обов'язку диспензує ігумен для якихсь важних причин (С.І.С. К. 590).

112. В кождім монастири (де перебуває 4^{ох} єромонахів) має відбувати ся принайменше раз на місяць розвязка случаїв з моральної, з літургіки і після узнання настоятеля відчит з догматики або іншої богословської науки; всі питомці і єромонахи мають обов'язок брати участь в тих вправах (С.І.С. К. 591).

ГЛАВА VI ОБОВ'ЯЗКИ МОНАХІВ

113. Всі монахи – ігумени і настоятелі не менше від підчинених суть обов'язані не лишень вірно і в цілості заховувати обіти монашого життя, які зложили, але крім того мають обов'язок стремити до святости, до духовного совершенства через заховуване правил і звичаїв, приписаних порядком дому, в котрім живуть (С.І.С. К. 593).

114. Перед світськими повинні монахи відзначати ся святійшим і внутрішнім житєм і зовнішнім поведенєм – бути для них приміром чеснот, добрих діл і рад євангелія (С.І.С. К. 124).

115. До монахів відносять ся всі заклази церковного права, поміщені в канонах 136 – 142⁸.

---

⁸ Заклази ті суть слідуєчі:

а) не вільно носити перстень;

б) не вільно їм давати запоруки навіть задля спільного добра без позволення єпископа;

в) негідним їх станови занятям най не віддаються: не вільно їм грати в карти, не вільно ходити на полювання, без конечности, не вільно вступати до коршелі та шиньків;

г) без позволення церковної власти най не займають ся штукою лікарською і хірургічною;

д) най не приймають публічних обов'язків злучених зі світською судовластю або управою, також заряду маєтком світських людей;

е) без конечности най не беруть участі навіть яко свідки в карних процесах;

є) без позволення церковної власти ані най не стараються о достоїнство посла, ані най его не приймають;

ж) най не ходять до театрів і на видовища де присутність монаха була би згіршенням;

з) най не вступають на добровольців до війська (хиба за дозволенням єпископа, щоби скорше бути вільним);

и) не мають займатися ані самі ані через других торгівлею ані на власну ані на чийсь користь.

А. Монаше убожество

116. В кождім нашім домі має бути у всім заховане спільне життя так що до харчу, як одежи і урядження в келії. Монахови не вільно нічого посідати на власність; кождому роздає ся після потреби одежу і річи, потрібні до життя і праці.

117. Хто би з монахів задержав у себе гроші без благословеня настоятелів, мав би на случай тяжкої матерії тяжкий гріх полученний з карою церковної клятви, а вразі смерти був би позбавлений похорону церковного.

118. Всі гроші, які лиш є в монастири, мають бути завсїгди зложені до спільної каси так, щоби взагалі ніколи у нікого з монахів грошей не було. Каса буде у ігумена (настоятеля) – однак так, щоби не міг її отворити без намісника, у котрого буде другий ключ до каси; вільно однак йому на біжучі, звичайні видатки тримати у себе під рукою якусь суму грошей, або і господареві дати.

Монахи, котрим з якого небуть титулу хтось дав гроші, або лишили ся ім з дороги, повинні їх перед ночью віддати ігуменові.

119. О потребі надзвичайного видатку до 500 к. рішає ігумен по нараді з намісником; на надзвичайний видаток перевищаючий 5000 к. потреба згоди загальної ради.

120. Кождий монах най вибирає для себе що убожше і най дбає про добро монастиря, як совістний світський чоловік дбає о своє добро.

121. Монах повинен уважати добро монастиря за святу річ, – отже обходити ся з ним зі всякою ощадністю і просити о покуту, кільки разів щось хочби найменшою з монастирського добра змарнує; тому, що як раз річи найбільше нищать ся і марнують через брак порядку і нехлюйство, а крім того тоті дві хиби – де небуть їх стрічаємо, але передусім по монастирях – все прикре і відражаюче роблять вражінє – тому братя будуть з цілою усильністю в монастири зберігати і зовнішний лад та охайність; кожду річ зараз по ужитю най відносить на призначене їй місце і чисто най її утримують; одіж братів най буде зовсім убога, но всеж прилично полатана і по можности почищена з бруду; також братя най памятають, що бруд тіла до убожества не належить, а противно чистота душевна звичайно любує ся в зовнішній чистоті.

122. Кождий монах має по можности свою келию, котрої урядження має відповідати монашому убожеству. Кождий най утримує порядок і охайність передусім у своїй келії.

В кождій келії має бути тапчан, стіл, 2 крісла, умивальниця, полиця і вішалю на одіж.

Монахи, займаючі ся студиями, мусять мати відповідне місце на поміщення книжок, а монахи, що по скінчених студиях займають ся розумовою працею (т[о]є[сть] наукою, вихованєм, мистецтвом) можуть мати другу келию, уряджену відповідно до занятя і потреби, але з монашою простотою.

123. Приходи і розходи монастиря мають бути совісно аж до сотика записувані. Книга рахунків, котру провадить писар, повинна виказувати чистий дохід монастирських ґрунтів і зарібку монахів. Той дохід має бути правильно ділений на три часті (пор. § 47).

Б. Ангельска чистота

1. Клявзура (загорода)

124. У всіх лаврах та монастирях заховує ся клявзура після приписів церковного права т[о]є[сть]:

а) при будові лавр і монастирів треба уважати, щоби були лише одні двері до монастирської загороди і щоби не було вікон на публичну дорогу;

б) за загороду монастиря не впускає ся ніколи женщин;

в) в загороді лаври містить ся і огород, зглядно часть его, застережена монахам і монаші робітні; поза загородою лежать церков, закристия, гостинниця, розмовниця, школа зглядно варстаті для світської молодіжи, місця призначені для убогих і хорих і тоті рільничі будинки, які для потреби господарства ліпше помістити поза клявзурою. З загороди зглядно зі стодоли або стайні (о скілько они суть в клявзурі) може бути одна або дві брами в поле або город; ті брами однак мають бути отвирані лишень на ту хвилю, коли того вимагає рільна господарка. Зрештою ключі від них мають бути всі у настоятеля.

г) в монастирях, місійних стациях і домах, де жиє кількох монахів, часть дому замешкана через монахів має все бути під законом клявзури (С.І.С. К. 599, 1).

д) в домах згідно частях дому, де мешкає або учить ся світська молодіж під проводом монахів, або де стало працюють монахи, – хоті́й би були за клявзурою – женщин не пускає ся без особливого позволення настоятеля (С.І.С. К. 599,2).

125. Най монах ніколи не виходить поза загороду без благословенства настоятеля і без товариша, хиба що настоятель для якоїсь слушної причини позволить комусь десь самому піти.

126. Ключ від клявзури має ся відносити на ніч до настоятеля.

2. Гості і інтересанти

127. Домашній порядок установляє: кого і як позволяє ся монахам приймати; в кождім разі старшина монастиря най уважає щоби при відвиджуванню гостей не було замішаня о дисципліні через непотрібні розмови і щоби не терпів через це монаший дух (С.І.С. К. 605).

128. Монахови не вільно розмовляти з женщиною без позволення настоятеля; розмовляючи з женщиною мусить мати товариша хиба говорить з матерію або сестрою. Говорячи нехай заховує як найбільшу скромність і нехай говорить мало і коротко.

3. Перебуванє монахів поза монастирем

129. Монахи не мають виїзджати з монастиря без конечної потреби, а в случаю такої потреби най вертають чим скорше; поза монастирем нехай по можности заховують мовчанє, не занедбують духовних вправ, а всюди най дають примір монаших чеснот.

130. Ігуменам і настоятелям не вільно позволяти монахам жити поза домом, хиба важна і справедлива причина промовляє за коротким побутом поза домом; на перебуванє поза домом над 6 місяців потреба позволення Апостольского Престола (С.І.С. К. 606).

131. а) Перебувати поза домом в цілях місійних не підпадає під приписи попереднього уступу, але ігумен має старати ся, щоби лиш цілком винятково і то по можности лиш на найкоротший час сам один монах працював на місійній стації;

б) перебуваня на студиях в якімсь законнім домі або духовнім інституті також не підпадає під припис 130го уступу.

4. Інші приписи

132. Монах ніколи не розглядає ся, має звичайно очи спущені, рухи повільні і поважні, руки зложені, а вервицю в руках.

133. Волосє має бути коротко стрижене, а борода після приписів церковного правила не голена.

134. Оден другого най ніколи не дотикає ся, хоті́й би і жартом.

135. Монахи сплять на твердих тапчанах; звичай спаня в рясах з огляду на спричинену війною дорожнечу одіжи, на разі завішує ся.

5. Піст

136. Трапеза наша скромна і убога, в приближеню така, якої уживає наш нарід по селах.

137. Не уживаємо жадних гарячих напйтків, крім слабости, в котрій настоятель позволяє, що для здоровля потрібне.

138. Щодо постів, заховуємо Студитске правило, примінене до ріжних родів праці.

В. О монашім послуху

139. Монах повинен з усякою усильностию старати ся побідити власну волю.

140. Має у всім піддавати ся волі ігумена згідно його заступника і пізнавати в ній Божу волю.

141. Є тяжким гріхом не послухати настоятеля, коли розказує під послухом. Так розказувати може лиш ігумен або настоятель монастиря і то в важних річах, рідко і лиш монахам ангельского образа. Розказуючи під послухом мусить ся виразно сказати.

142. Де нема ані ігумена ані назначеного ним намісника, там заступає найстарший по чину.

Першеньство мають велико-схимники, по старшеньстві допущеня їх до великої схими. Дальше ідуть пустельники перед схимниками, схимники перед монахами о часових обітах, а ті перед архаріями; в тім порядку о першеньстві кожного зосібна рішає то, хто давніше зачав безмолвіє, згідно став схимником, зложив обіти, дістав рясу.

143. В разі неприступности ігумена заступає его намісник, котрий однак не може під послухом розказувати.

144. Наставник робіт, варстатів має право давати поручення і посилати по покуту.

145. Після першєнства засідають братя на капітулах; голосують однак в порядку противнім.

Г. Монаша одежа

146. Архарії носять рясу через три роки. Ряса повинна бути зроблена з найпростішого по можности вдома робленого сукна, або з полотна краски білої або чорної. Ремінець є шкіряний.

147. При часових обітах дістають монахи параман з такої самої матерії як ряса.

148. При схимі дістають монахи єще мантию, котрої уживають лиш до церкви і на торжества, також аналав і деревляний, нагрудний хрест.

149. Велико-схимники дістають параман великої схими.

150. Монахи ходять босо, в сандалах, в черевиках або в чоботях після потреби місця і часу.

151. Монашу одежу носять монахи завсїгди так в монастири як і поза монастирем; в случаю конечної потреби або важної причини може ігумен позволити на уживанє сьвітської одежи (С.І.С. К. 596).

Д. Денний порядок

152. Денний порядок в кождім монастири установляє ігумен зі своєю радою, розділючи час поміж духовними вправами, працею і відпочинком так, щоби по можности ті три часті в приближеню були рівні.

Праця у варстатах не має тревати більше, як 8 годин денно; при рільництві рішає потреба господарки; при працях наукових, виховуючих, діл милосердя і інших – осібні типіки будуть назначувати денний порядок.

Е. Молитва

153. Монах повинен безустанно молити ся, бо нема справи важнійшої від молитви, в часі роботи повинен монах старати ся бути безустанно зібраним і серце як найчастїйше до Бога підносити, повторяючи безупинно молитву передану св. Отцями: *«Господи Ісусе Христе, Сине Божїй, помилуй мя грїшного»* або иншу подібну. Побожний спів або спільна молитва не противлять ся мовчаню.

154. Ту саму молитву повторяють на зернах, кілько разів лучає ся іти до церкви або з церкви, на роботу або з роботи, до міста або з міста.

155. Тою самою молитвою, висказаною на голос старшим, зачинає ся і кінчиться молитва, робота, відпочинок і кожде инше занятє.

Ту саму молитву говорить ся при стрічі і при отвираню дверей.

1. Хор

а) В лаврах

156. В лаврах, в яких є достаточне число монахів, вміючих відправляти хор, відправляє ся ціле церковне правило, якого сущною частию є співана Служба Божа; час кождої відправи означає домашній порядок.

157. Кождий монах зокрема є обовязаний брати участь в церковнім правилі лишень через протяг часу, відповідаючий одній годині на день; річию ігумена є домашній порядок і занятя монахів так розложити, щоби монахи – розділені на групи – в той спосіб міняли ся у відправі, аби в лаврі ціле правило було відправлене.

158. В міру, як знайдуть ся в лаврі монахи, що вибравши виключно контемпляційне житя, зістануть через ігумена яко спосібні до такого житя, назначені лишень до церковних вправ, будуть они брати участь у всїх відправах; таким братям ігумен назначить лишє таку кількість инших духовних вправ, молитов і праці, щоби їм це не перешкоджало в повільнім, поважнім і побожним відправленю цілого церковного правила, котре стає ся їх головною задачію.

159. Церковне правило мусить бути завсїгди так поволи і по-божно відправлюване, щоби було радше розважанєм, чим устною молитвою.

160. Як довго в лаврі нема достаточного числа монахів, щоби в той спосіб ціле правило церковне було відправлене, ліпше лишень часть і поволи, чим ціле з поспїхом відчитати.

161. Монах-схимник, котрий не був на церковнім правилї в хорї хоч через 1 годину денно або відчитує відповідну часть правила з молитвослова або відмовляє відповідне число вервиць після канона.

162. Єромонахи доповнюють приватно (на єдинї, ту часть церковного правила, якої спільно з братьми не відправили; можуть в тїм случаю користувати ся єрейським молитвословом після приписів львівського синоду).

163. На студиях мають всі монахи лишень годину відмовляти церковне правило в хорї чи приватно.

б) В монастирах та місійних домах

164. В монастирах і місійних домах суть єромонахи обовязанї до відчитуваня єрейського молитвослова, а прочї монахи до 1 години молитви в хорї або приватно з єрейського молитвослова.

в) В дорозї

165. В дорозї говоримо місто правила з Ісусову молитву після канона а то:

за полунощницю вервиць	10
// утреню //	10
// всі часи разом //	10
або // кождий зокрема //	3
// вечірню //	10
// повечерїє //	3
Вервиця має сто три зерна.	

2. Інші духовні справи

166. Крім хору повинні монахи:

- робити щоденно спільно найменше ½ години розважання;
- по можности ½ години адораций;
- три рази посїщенє найсв.Тайн;

г) 2 рази денно робити спільний іспит совісти і відмавлятти вервицю;

д) сповідати ся мають що найменше раз на тиждень

е) щороку будуть робити 8-дневні реколекції (С.І.С. К. 595, 1 і 3).

167. Крім читаня при трапезї має бути єще щоденно спільне духовне читанє принайменше через ¼ години, а в недїлі і сьвята через цілу годину.

168. Всї монахи нехай пильно читають св. Письмо з відповідними поясненями; богослови і єромонахи нехай ніколи не залишають богословских студий, в доктринї нехай все тримається науки св. Церкви, св. Отців і певних, в Церкві апробованих богословів; нехай уникають сьвітових новостий фальшивої мнимої науки (С.І.С. К. 129).

Е. Мовчанє

169. Нехай монах ніколи не говорить поза часом, назначеним для відпочинку по обїдї.

Як того вимагає конечна потреба, нехай говорить лиш коротко, тихо і най уважає, щоби без конечної потреби не переривати сьвятого мовчаня.

170. Монахи в кождїй порї і при кождїм занатю чи то при трапезї чи при працї, чи входї най вистерїгають ся всякого непотрїбного гамору і галасливого неспокою; в монастири повинна по можности все царити тишина і спокїй.

171. Від Вознесеня до Сошестїя св. Духа і в цілу велику седмицю Христових страстей, дальше в празник Усікновеня св. Йоана, св. Стефана і Воздвиженя св. Хреста цілий день триває мовчанє. В ночи мають монахи так мовчати, якби були німі.

Ж. Покора

172. Нехай монах не забуває, що по словам св. Отця нашого Василїя В[еликого] св[ята] Покора є сокровищем чеснот. Покора то наша св[ята] мати наша учителька, найбезпечнїйша провідниця, товаришка нашого житя.

173. Нехай не залишають нічого, що лиш може причинити ся до набутя сеї так цінної, так потрібної чесноти. Тому нехай всі упокореня радо приймають. Нехай Бога щоденно о упокорене просять.

174. При старших най не сїдають в дусї покори; священників в руку цілюють просячи о благословенство.

175. Раз на тиждень відбуває ся т[ак] зв[ана] «капітула», після узнання ігумена або всіх монахів разом, або осібно схимників і архаріїв.

176. На капітулі з братньої любови щиро роблять уваги один другому і покірно їх приймають; також оскаржують себе самих з провин проти монашої карности.

З. Праця

177. Кождий монах є обовязаний так працювати, щоби не лишень заробив на своє житє, але і причинився до монастирського добра.

178. Монахи-ремїсники братів і хлопців-сирїт учать ремесла без заздности, відкриваючи перед ними всі тайни ремесла.

179. При ремїсничій роботї уважають на якнайбільшу ошадність матеріалу.

180. Всяку роботу зачинають і кінчать молитвою; в часї праці заховують мовчанє.

Й. Листи

181. З під права цензури увільнені суть листи, які монахам все вільно писати до своїх церковних настоятелїв; листів тих, як і листів від повищих осіб пририманих не вільно нікому спинювати ані без дозволу адресата читати.

ГЛАВА VII

ПУСТЕЛЬНИКИ, БЕЗМОВНИКИ І ЗАТВОРНИКИ

182. Хто з монахів бажав би строгїшого і більше молитви відданого життя, мігби по трех літах від одержаня ангельської схими просити о позволенє на цілковите безмолвіє, піст і безустанну молитву або на затвор.

183. Ігумен і загальна рада даної лаври чи монастиря предкладають таке прошенє разом зі своєю о нїм гадкою верховній радї. Верховна рада більшостию 2/3 голосів рїшала би сю справу.

184. Схимник, отримавши позволенє, мусїв би три роки так жити, як живуть ті, що приготавлиють ся до схими, т[о] є[сть] заховувати безустанне безмолвіє, піст без набїлу – а три рази на тиждень о хлїбі і водї і безустанно молитися, також і при ручній праці.

В тих трех літах буде уживаний до найнищих, найбільше упокоряючих домашних послуг.

185. По трех літах добре перебутої проби був би допущений до сталого житє безмолвія і молитви, рїшаючи ся на досмертне житє постника і мав би право за поновленим позволенєм верховної ради замешкати в пустини зглядно зістати затворником.

Вільно однак буде єму лишати ся на услуги братів в монастири.

186. Позволенє на безмолвіє чи житє пустельничє або затворне удїлить верховна рада лиш такому монахови, котрий буде відзначати ся духом покори, покути, молитви і уподобанєм в самотї, а відмовить сего позволеня, если не буде мати глибокого пересвідченя, що до сего роду житя кличе монаха не єго власне уподобанє, а Божий дух, що спонукою прошеня є дух покори, покути, молитви, бо небезпечними суть строгости житя для чоловіка не утвердженого в покорї і легко гордість може єму відобрати всі заслуги строгого житя.

187. Позволенє на безмолвіє не може бути відкликанє; позволенє на замешканє в пустинї або в затворї може бути данє і на якийсь час лишень або може бути і відкликанє, еслиби того вимагало добро душі пустельника (затворника). З тої самої причини може пустельник (затворник) і з власної волї кожного часу

вернути [до] спільного життя, але буде і надалі, до смерті захищати обов'язки постника (безмолвіє, піст, сталу молитву).

188. Для кінцевої потреби лаври може ігумен за одностайною згодою загальної ради завізвати пустельника (затворника) до спільного життя.

Такого завізвання суть обов'язані послухати.

189. Безмовники, а в разі потреби і пустельники і затворники будуть зазивані на важливіші монастирські ради, на уряди однак не будуть могли бути вибраними. В кожній справі вискажуть свій погляд і віддадуть свої голоси на вибір ігумена.

190. Ігумен назначить пустельникам їх ручну роботу. На богослуженні будуть ходити з всіми братами. В случаю наглої потреби монастиря або в жнива, сінокоси може їх ігумен завізвати до спільної роботи.

191. В разі якої труднішої справи вільно буде братам за дозволенням засягати їх духовної ради.

ГЛАВА VIII ПАРОХІЯЛЬНА ПРАЦЯ

192. На случай обслуговування парохії через монастир або котрого з монахів, обов'язують приписи церковного права канони 630 і 631.

ГЛАВА IX ПЕРЕХІД ДО ИНШОГО ЧИНА

193. Перехід до іншого чина унормований церковним правом в канонах 632-636.

ГЛАВА X ВИСТУПЛЕННЯ З МОНАСТИРЯ

194. Монах з часовими обітами може по скінченню часу, на який зложив обіт, свобідно виступити з монастиря; також чин для спра-

ведливих і розумних причин може його недопустити до зложення обітів вічних.

Такою причиною однак не є хвороба, хіба буде певно доказано, що перед обітами монах її підступно замовчав або затаїв (С.І.С. К. 637).

195. По потвердженню наших уставів через Апостольський Престол, лише св. Конгрегація для східної Церкви буде могла дозволити монахові о вічних обітах жити поза монастирською загородою чи то на якийсь час (*exclaustratio*), чи то стало (*secularisatio*)⁹.

До потвердження наших уставів має то право єпископ місця (С.І.С. К. 638).

По отриманню дозволення ексхавстрації монахові не вільно носити монашої одежі, однак він є обов'язаний захищати обіти і інші обов'язки свого звання (С.І.С. К. 639).

Секуляризація звільнює також і від обітів (С.І.С. К. 640).

196. Виступаючий з монастиря по літах, на які був зложив обіти, зглядно монах секуляризований або видалений, не може нічого жадати яко винагороди за працю в монастирі (С.І.С. К. 643).

197. Монах о вічних обітах, котрий самовільно виходить з монастиря з гадкою до нього не вернути або той, хто законно вийшовши з монастиря до него не вертає в тій думці, щоби усунути ся від монашого послуху називає ся відступником (апостатом).

Про монаха, який до місяця від хвилі, коли незаконно є поза монастирем – не верне, або не виявить настоятелеви волі повернути, припускає ся, що має сю злу волю (не вертати).

«Збіглець» той, хто без дозволення настоятеля опустить монастир з гадкою до него повернути (С.І.С. К. 644, 1, 2, 3).

198. Анї «відступник», анї «збіглець» не є увільнений від обов'язку правил і обітів і має без проволочно до монастиря вернути, а настоятелі мають старати ся їх віднайти і коли щиро покаються прийняти назад (С.І.С. К. 645).

⁹ Під житєм поза загородою не належить розуміти перебування поза лаврою або монастирем для порученої настоятелем місійної або іншої праці.

ГЛАВА XI
ВИДАЛЕНЄ З МОНАСТІРЯ

199. Самим ділом суть законно видалені з монастиря:

- а) монахи, що прилюдно відступили від католицької віри;
- б) монах, що втік з жінчиною, пробував заключити, або заключив супружество зглядно звязь, яку називають «*цивільним супружеством*»: В тих случаях вистарчає, коли ігумен лаври із загальною радою видасть оречене, що таке лучилось; докази злочину нехай заховає в архіві дому (С.І.С. К. 646).

А. Видаленє монаха о часових обітах

200. По потвердженю наших уставів через Апостольский Престол, може видалити монаха о часових обітах ігумен лаври за згодою своєї ради, вираженою тайним голосованєм. До того потвердження рішає про се єпископ місця на представленє ігумена після канону 647 § 2 (С.І.С. К. 647. Cf. низше § 201).

201. 1. Ігумен під тяжким гріхом не може видалити монаха, тільки при слідующих умовах:

- а) причини видаленя мусять бути важкі;
- б) причини ті можуть бути по стороні чина, або по стороні монаха.

Достойною причиною по стороні чина буде брак монашого духа який, є згіршенем для інших, коли мимо упімнень і покут не було поправи; не є достаточною причиною хроба, хиба напевно є доказано, що монах її перед обітами підступно замовчав або уквив.

в) причини видаленя мусять бути для настоятеля певні, хоч не конче судово доказані; монахови належить їх завсігди виявити і дати нагоду оправданя.

2. Від ореченя видаленя може монах відкликати ся до Апостольского Престола; до рішеня відклику видалене є завішене (С.І.С. К. 647, 2).

202. Видалений монах є увільнений від всіх обітів (С.І.С. К. 648).

Б. Видаленя монаха о вічних обітах

203. Монах о вічних обітах може бути видалений лише по 3 случаях провини і по 2^{оx} безуспішних напімненнях після канонів 656-662 (С.І.С. К. 649)⁹.

204. В случаю такої провини ігумен зі своєю радою застановляє ся над питанням, чи належить винного видалити. Коли більшість дорадників є за видаленєм, тоді аж до затвердження уставів через Апостольский Престол – річ предствляє ся єпископови, а по потвердженю сам ігумен лаври видає осуд видаленя, який однак щоби був успішний має бути потверджений через Апостольский Престол. Монах має право свобідно боронити ся а оборона его має бути вірно втягнена до актів (С.І.С. К. 650).

205. На случай великого а прилюдного згіршеня або тяжкої шкоди, яка грозила би монастиреви, може ігумен лаври а навіть монастиря – кождий за згодою своєї ради – сей час відобрати монахові его одежу та его видалити, справу однак має зараз предложити єпископови зглядно Апостольскому Престолови (С.І.С. К. 653).

206. По отриманю привилею екземції для чина, монах о вічних обітах не може бути видалений без канонічного процесу (з винятком случаїв канону 646 і 653, Cf. § 199; 205) після приписів церковного права в канонах 654-668 (С.І.С. К. 654).

207. Монах о вічних обітах на случай видаленя лишає ся звязаний обітами, хиба що зістане від них виразно звільнений (через Ординарият перед затвердженням, а через Апостольский Престол по затвердженю уставів) (С.І.С. К. 689).

208. Монах о вічних обітах, видалений але не звільнений від обітів, є зобовязаний поправитися і вернути до монастиря; коли через три роки дав докази цілковитої поправи, монастир є обовязаний его прийняти, хиба що монастир чи то сам видалений монах мають важні причини просити о звільненє від того обовязку Апостольский Престол (С.І.С. К. 672).

⁹ Тоті провини мають бути тяжкі, зовнішні, проти загального права або проти правил зглядно монаших уставів; провина має бути 3 рази зділана, того самого роду, а если суть провини ріжного рода то мусять бути такі, щоби разом були ознакою злої волі, упертої в провині. Рівнозначною з потрійною провинною є одна, але так стала, що повторюване напімненє не

ГЛАВА XII УСУНЕНЄ ІГУМЕНА

209. Коли якийсь ігумен, хотяй би був і архимандритом, або тяжко провинився, або указав ся неспосібним до управи монастиря, коли сам не захове правил, робить для себе разячі винятки, коли занедбує ся тратить духа молитви, покори, коли не бере участь в спільних молитвах і роботі, входить занадто в сьвітські товариства – на порученє верховної ради один з велико-схимників робить єму братню увагу в душі любови і покори. Таке упімненє, о котрім мусить знати намісник і найстарший радник, повторює ся три рази; если лишить ся без успіху, має ціла верховна рада є напімнути і завізвати до оправданя, а в разі непоправности усунути з настоятельства.

210. Оскаржений все мусить бути вислуханим, має право вибрати собі і оборонця, однак може і зризигнувати з уряду, через що справа має бути уважана за скінчену.

211. Ігуменови зложеному з уряду, назначає верховна рада монастир, в котрім має під послухом місцево[го] настоятеля перебувати до смерти.

Ігумен, котрий зрезигнував з уряду, може вибрати собі монастир.

ГЛАВА XIII СУДЖЕНЄ І КАРАНЄ ПЕРЕСТУПНОГО МОНАХА

212. Провини за котрі монахи винні бути строго судом карані, суть слїдуючі:

помагає. Провина мусить бути прилюдно знана, або признана, або доказана; упімненє дає ігумен лаври; по кожній провині осібно упоминає, а на случай провини сталої мусить бути між першим а другим напімненем щонайменше перерва 3 днів. Ігумен повинен крім канонічного упімнення старати ся иншими способами поправити винного, як пр[иміром] покутами, заохотою усуненєм нагоди, перенесеням і т[ак] д[алі]. До кожного напімнення треба додати загрозу видаленя. Коли по 2^х провинях монах допустить ся еще одної, або треває у своїм блуді, належить уважати, що монах є неправний і по 6 днях можна приступити до видаленя (С.І.С. К. 656, 662).

- а) ересь або невірство;
- б) задержанє у себе грошей;
- в) тілесний гріх або любовні зносини;
- г) непослух в случаю розказу під послухом;
- д) зневажанє настоятеля;
- е) вихід з лаври чи монастиря вночи без дозволу ігумена;
- є) піяньство;
- ж) побите брата.

213. Карою є відлученє від спільности з братьми від шістьох місяців до року, а в разі непоправи видаленє з монастиря.

214. Монах, відлучений від суспільности братів, в тім часі не буде мешкати з братьми, не буде ходити до спільної трапези і на спільну рекреацию, в часі служби Божої буде стояти у дверий церкви без куколи, жаден з монахів крім ігумена і духовного не промовить до него слова.

215. Кару на переступного монаха § 213 назначає ігумен по вислуханю загальної ради; від єго засуду може осуджений відкликатися до верховної ради.

216. В случаю, коли би ігумен не карав переступних, монахи, знаючі о тяжкій провині брата, суть обовязані оскаржити єго перед ігуменом, а если то не помагає, перед загальною радою монастиря, а відтак перед верховною радою.

217. Ніхто не може бути канонічно покараний, если провиня не є доказана і если нема можности боронитися.

218. Лекші від вичислених в § 212 провини бувають карані домашною властию ігумена самого, після духа студитского устава.

ГЛАВА XIV ЄПИСКОПСКА ВІЗИТА

219. Наколи би єпископ хотів відвідати положений у своїй єпархії монастир, чи то особисто чи то через свого делегата, мають єго монахи з покорою і преданностию прийняти; що до канонічної візити єпископа обовязують канони 512 і 618 церковного права.

220. Витаючи єпископа чи его делегата вийдуть монахи в церковних одежах назустріч ему аж до дверей загороди, а через ігумена будуть просити о архиерейске благословенє.

221. Опісля віддасть ігумен єпископови ключі церкви і впровадить его торжественно до неї, співаючи «Благословен грядий», а по приписаних в архиеретиконї молитвах і по уділеню Єпископом благословеня, монахи заведуть его в загороду монастиря.

222. При вїзді і відїзді єпископа мають бити у всі дзвони.

223. Приймаючи у своїм монастири єпископа, котрого власти не підлягають або і свого єпископа поза канонічним посіщенєм, зберуть ся монахи на голос дзвона на привитанє і на пращанє і будуть просити благословенє.

Δόξα τῷ Θεῷ πάνεκα

В Пресвятій Тройці єдиному Богу вічна
най буде від всіх нас слава.

Конституції Унівського монастиря по прийнятю їх Загальною радою в моєї присутности в Уневі одобряю і потверджаю зі сторони Митрополичого Ординаряту.

В[их] орд[ер] 122/20 VI.

у Львові

8/XI [1]920.

+ Андрей
Митрополит

l. s.

НАШІ МОНАШІ ЗВИЧАЇ

I. ЗАГАЛЬНЕ ПОВЕДЕНЄ МОНАХА

Правила св. Василя, наші установи (Коституції) і домашній порядок (Типік) приписують внутрішнє і зовнішнє розположене нашого монашого життя. В міру потреби будуть они доповнювані ріжними монашими звичаями, які по прийнятю їх через тих, до кого то належить, будуть вписувані в книгу «наших звичаїв».

1. Мовчанє. Крім рекреації цілий день, а особливо при праці, заховуємо мовчанє т[о] є[сть] говоримо лиш на случай потреби і лиш тільки, кілько потреба а не на се, щоби говорити.

Від початку повечеря аж до кінця першого часу рано требає строгіше т[ак] зв[ане] канонічне мовчанє. В тім часі зовсім не вільно говорити – хиба що заходить конечна а так нагла потреба щось сказати, що її не можна відложити. Коли говоримо, робимо то все тихим голосом – супокійно. Як двое братів, стрінувшись дома, мають собі що сказати, то не роблять того – підчас ходу – но здержують ся на хвилю, відступають на бік, щоби иншим не бути на перешкодї – і лиш коротко, в міру як того справа вимагає, скажуть, що треба сказати.

2. В наших монастирах має по можности все панувати тишина, а кождий монах повинен відріжнати ся від сьвітских людей супокійною повагою. Тому будуть братя уважати, щоби при хожденю уникати неспокійного поспіху і тихо (хоч не на пальцях) ступати; нехай не бігають ідучи сходами, най не беруть відразу по кілька степенів, руками в ході най не вимахують, двері без гриманя най відчиняють та замикають; взагалі най стережуть ся все і всюди непотрібного гамору.

3. Правило наказує всім братям розмовляти без позволеня настоятеля з чужими о особливо з женщинами з винятком тих, котрим то є з уряду припоручене. Отже, коли нас хто питає, треба чемно, але коротко відповісти, щоби до фірти задзвонити, а если б нікого на фіртї не було, треба сказати, що зараз дасть ся знати фіртиянови; самі вдавати ся в розмову брате не повинні.

Наші монаші звичаї.

Г. Загальне поведєнє монаха.

Правила св. Василя, наші установи (Коституції) і домашній порядок (Типік) приписують внутрішнє і зовнішнє розположенє нашого монашого життя. В міру потреби будуть они доповнювані ріжними монашими звичаями, які по прийнятю їх через тих, до кого то належить, будуть вписувані в книгу „наших звичаїв“.

1. Мовчанє. Крім рекреації цілий день, а особливо при праці, заховуємо мовчанє т. є. говоримо лиш на случай потреби і лиш тільки, кілько потреба а не на се, щоби говорити.

Від початку повечеря аж до кінця першого часу рано требає строгіше т. зв. канонічне мовчанє. В тім часі зовсім не вільно говорити – хиба що заходить конечна а так нагла потреба щось сказати, що її не можна відложити. Коли говоримо, робимо то все тихим голосом – супокійно. – Як двое братів, стрінувшись дома, мають собі що сказати, то не роблять того – підчас ходу – но здержують ся на хвилю, відступають на бік, щоби иншим не бути на перешкодї – і лиш коротко, в міру як того справа вимагає, скажуть, що треба сказати.

4. Неприличною є річю – особливо для монаха – здержувати ся і з цікавості прислухати ся розмові других.

5. Монахи, коли говорять між собою чи зі сьвітськими, повинні вистерігатися жартів-дотепів, в котрих би уживано слів св. Письма, також таких, що всім небуть ображалиби скромність. Говорити про їду не є по монашому.

6. Звичайним поздоровленем між братами є слова: *«Господи Ісусе Христе, Сине Божий, помилуй нас»*, на що відповідає ся *«Амінь»*, н[а] пр[иклад] коли входить ся на спільне зібранє або до келії другого брата.

7. Чемність, взаїмна вічливість між братами і для сторонних, що стають у нашої фірти – а для тих, що з подальше приходять, єще і гостинність – то чесноти, якими повинен відзначати ся (монах) кождий з наших братів. Тому вистерігаймося навіть хмарного та понурого виразу лица – противно лице наше все буде погідне, веселе – а поведене при захованю мовчаня і скромности привітне і чемне. Братя, коли переходять попри сьвітських людей, відвідуючих наш монастир особливо, єсли то особи старші або духовного стану, в мовчаню схиленем голови їх поздоровляють. То само роблять при стрічі з настоятелем або намісником.

Чемність вимагає, щоби по відчиненю дверей старшу особу пускати наперед.

Убогий і прихожий з дальших сторін ніколи не має відійти голодний від нашої фірти. Тим, що самі маємо все радо ділимося з ними.

8. При сидженю уважаємо на те, щоби заховувати скромність і монашу повагу: не розглядаємося вигідно на меблях, не закладаємо ноги за ногу, як то часто роблять сьвітські люди, в зимі піч підпирати також не є по монашому.

9. Кому проблема в горлі заваджає, нехай позбуде ся її сильнішим відкашленем, а не харканем, яке єсть неприлично іменно в присутности других, при спільних вправах духовних (розважанє, хор, Служба Божа, читаня, трапеза). Єсли котрий брат закатарений, нехай всі голосні прояви катару старає ся ограничити лиш до того, чого вже повздежати не може, бо кождий галас є перешкодою в совокупленю других. Нехай також здержує ся від голосного позіваня.

Неприлично також в присутности других добвати пальцем в носі.

10. Зі своїм здоровлем монах не пестить ся і не покоїть ся о него, бо цілого себе отже і своє здоровле віддав на власність Господу Богу; але так, як кожде Боже добро, так і здоровле повинен шанувати і без потреби не наражати єго на шкоду (пр[иміром] сильно зігріти ся, а потім або не взявши нічого на себе вийти і стояти на зимні, або напийти ся лакомо зимної води). На случай, єсли кому з братів якось страва дійсно і стало шкодить на здоровлю, не повинен її їсти, но сказати про се настоятелеви, щоби той міг дати в кухні відповідне порученє.

11. а) Братя, що виходять з монастиря, просять все настоятеля о благословєнство. При тій нагоді поклонивши ся кажуть: *«Благословіть отче, їду там а там»* і беручи в руку параман настоятеля, підносять єго до уст на знак послуху. Коли вертають, мають знов представити ся настоятелеви.

б) Входячи до келії старшого по словах *«Господи Ісусе Христе, Сине Божий, помилуй нас»*, братя роблять середний поклін і говорять: *«Благословіть отче»*, а відтак кажуть орудку з якою прийшли; не треба ані приклякувати ані цілувати в руку. Відходячи знова кажуть нахиливши ся *«Благословіть отче»*.

Так само на капітулі, коли викликаний брат назад вертає на своє місце, має лиш поклонити ся перед ігуменом і взявши в руку єго параман, поцілувати його на знак послуху.

12. Памятаймо, щоби двері, які відчиняємо, все за собою замикати – но передусім дверей від клавзури ніколи не лишаймо за собою отвертих.

13. Що найменше раз на тиждень мусить кождий брат порядно милом змити ся від стіп до голови.

Зла воня нехлюйства і бруд не є прикрасою монаха – но противно все і на всіх відпихаючо та прикре роблять они вражіня. Зовнішній наш вигляд має бути убогий але охайний. Так само кождий брат обовязаний – о скілько то від него залежить, дуже совісно дбати про лад, порядок, чистість і самого монастиря і всіх монастирських річий. Особливо виходки мають все бути чисто утримувані; кождий брат нехай точно держить ся вивішених там поучень.

Порядно і чисто має бути по наших монастирях не лише за для свята і гостей, але щодня і коли ми лиш самі між собою.

14. Обуви ані убраня в келії не чистить ся.

15. Не належить плювати на підлогу, ані плювати або викидати які небуть річи через вікно.

16. Дух убожества каже нам пильно уважати – так, як уважає кождий убогий – щоби і найменша річ, котра може бути ужита, не пішла на марне. Також в уживаню кождісінької річи треба бути ошадним, як ошадним є убогий (н[а] пр[иклад] не палити світла, коли можна без него обійти ся; не сьвітити більшим полумінєм, коли вистарчить світло блідне, не висмаровувати відразу всьої масти на черевики, яка могла би вистарчити на довший час або не марнувати відразу цілого запасу паперу, кидаючи єго незужитим в мутлю виходка і т[ак] д[алі]).

Пошанівок річий є ознакою культури, а противно непотрібне їх нищення все проявою дикунства.

17. Річи, даної нам до ужитку, не можемо з другім братом ані з чужим міняти або її відступити, хиба що осібне на се дістанемо позволене від настоятеля або того, кому се право зістало поручене.

18. Позичити другому якусь річ, котру має ся в своїм уживаню, вільно лиш до одноразового ужитку, на коротко; если річ хоче ся визичити на довше, треба мати позволене настоятеля.

19. Обовязок шановане монастирського добра є еще більший коли розходить ся о річ від другого брата позичену.

20. Ніколи не вільно самому собі що небуть позичати від другого брата без його відома і позволеня. Так само не вільно брати собі річий, як денебудь лежать а про котрі не знаємо, до кого належать, пр[иміром] книжку або хоч би навіть образець.

Монаша спільність нікому не дає такого права, а брати собі річи без позволеня; є привичкою дуже неприличною, бо подібною до переступленя 7^{ої} заповіді.

II. ПОВЕДЕНЄ В ЦЕРКВІ І НА ДУХОВНИХ ВПРАВАХ

1. Ніколи не треба розглядати ся по церкві, хоч би і не знати що спокушувало нашу цікавість, очи все мати звернені лиш до престола або на крилос.

2. При церковнім правилі мають всі присутні братя стояти разом – кождий при своїм крилосі, а не бути розпорошеними по церкві. Сідати зглядно клячати вільно лиш тоді, коли типик на се дозволяє.

3. Кождий брат має обовязок брати участь в рецитованю тих частин хору, які що дня повторяють ся (н[а] пр[иклад] псалми і пр[очіє]).

Інші части (пр[иміром] канони, стихи, тропарці і пр[очіє]) читають призначені до того на цілий тиждень братя. Мають они читати поволи і виразно так, аби всі прочі легко їх могли розуміти і за ними молити ся; хто не досить плавно читає церковну мову, нехай перед голосним читанем перейде собі наперед по тихо відповідний стишок.

При рецитованю треба тримати ся проводу протопсалта, не виривати ся словами наперед ані не лишати ся позаду; нічий голос не повинен ані високо ані силою відріжняти ся від прочих. Хор тоді є добрий, коли всі разом немов одним могучим голосом прославляють Господа Бога.

4. Повинно бути бажанєм і старанєм кожного монаха, щоби молитва, котрі уста вимовляють також розуміти. Проте нехай братя не стидають ся питати, если чого не розуміють і в той спосіб най учать ся нашої церковної мови.

5. Хто з нововступивших не знає еще, як пр[иміром] робити іспит совісти, розважане і т[ак] д[алі] – нехай скаже се настоятелю (зглядно магістрови), щоби той дав єму потрібні поясненя.

6. При Службі Божій, яка править ся що дня по 1^{ім} часі, братя нехай спільно молять ся зі священником офірують Богу найсвятішу жертву та те монастирське наміренє, котре того дня припадає.

7. Всі братя мають научити ся, як служити до Служби Божої.

8. Скорий послух на голос колатала є важним обов'язком монаха, але передусім не належить спізнювати ся на духовні вправи, в котрих має ся брати участь. Коли на деякі духовні вправи, в котрих дає ся подвійний знак колатала, братя – котрих служба або поручення настоятеля винятково не звільнює – нехай зараз по першій зачинають збирати ся так аби перед другим знаком вже стояли на «стації» і могли разом іти до церкви. Хто до хору так спізнить ся, що прийде аж по «началі обичнем», має оправдатися зглядно просити о покуту.

9. При всіх духовних вправах, але найбільше в часі хору і Служби Божої, треба нам старанно уникати всього, на чім терпілиби супокій і повага богослуження. Тому без конечної потреби не вільно при них виходити, змінити місце ані в інший спосіб непокоїти других і їм перешкаджати; кожний най захоче ся по можности як найтихше.

Голосні позіхання (пр[иміром] в часі розважання, правила, спільного духовного читання) є невластиві а навіть неприличні.

В товаристві людей світських позіханє уважає ся за доказ легковаженя того, з ким говорить ся і за його образу; проте і в присутности Господа Бога не повинні ми того робити.

10. Само собою розуміє ся, що на духовних вправах треба що сил бороти ся зо спалостию. Єслиби кому з братів притряфилося заснути, обов'язком найблизшого сусіда є його сейчас збудити.

III. ЗАХОВАНЄ ПРИ ТРАПЕЗІ

1. Ідучи до трапези в полудне, рецитуємо 144^{ми} псалом. Всі братя беруть участь в рецитуваню і тому нехай всі вивчають ся той псалом.

2. В часі молитви перед їдою і по їді, обслуговуючі і всі прочі стоять цілком спокійно.

3. Зачинаємо їсти доперва на знак, даний настоятелем і на слова: «Господи Ісусе Христе, Сине Божий, помилуй нас», на котрі відповідає ся «Амінь».

4. При їдженю належить заховати можливу тишину; треба отже уважати, щоби не таракати мисчинками, полумискама і

пр[очіє] і неприлично є при їдженю чого небудь цямкати устами, або беручи до уст пр[иміром] юшку голосно хлєптати. Уважаймо також, щоби по їдженю нам голосно не відбивалося, бо люди уважають се за знак обжирства.

5. У монаха їсть лише тіло; душа не повинна бути занята їдженем, але уважати на читанє або повторяти в серцю слова «Господи Ісусе Христе, Сине Божий, помилуй мене» бути гадкою при Бозі. Також зі захланности дуже скоро їсти, не годить ся для монаха.

6. Набирати з полумиска більше як 2 рази уважають люди за знак лакімства.

7. Дух убожества вимагає від нас, щоби ми в їді не перебирали і нелишали в мисчині того, що еще можна ужити яко поживу, лише для того, що оно нам не смакує.

Убогий, що має тільки малу кількість, простої страви, котрий терпить голод, з певностию не є вибагливий і не лишає нічого – ані навіть пр[иміром] трохи темнійшої шкірки з хліба або троха грубшого листка капусти.

8. Тою ложкою, котрою хто їсть, нехай не набирає з полумиска, але тою, що до сего є призначена.

9. Єсли кому з братів подадуть щось осібно на тарілці, а він міркує, що сего буде для нього за богато, най прямо з тої тарілки не їсть, але нехай набере на свою мисчинку кілька єму треба, так, щоби того, що лишить ся, можна було в кухні еще ужити для людей.

10. Неприлично є відразу кусати зубами цілу крімку хліба, яку нам дали, но треба ломити по кусникови і так доперва споживати.

Єсли не хочемо зісти цілої крімки, найліпше ножем відкряти відповідну часть, щоби можна її еще для других ужити.

11. Нехайностию є обтирати рукавом уста по їдженю.

12. Не повинно ся ножем брати страви і до уст ніж вкладати – також брати пальцями пр[иміром] сіль або пироги з полумиска.

13. При трапезі належить сидіти просто, рук не повинно ся класти на стіл поза конець долоні.

14. Друге сніданє дістають лиш хорі, котрим для здоровья конечно є, їсти частійше а в меншій кількості. Потреба на се позволеня настоятеля. Підвечірок дістає кожний брат, що схоче а в

назначенім часі прийде до трапези. Памятаймо однак, що монах, який не умертвлює себе і в їдженю, не є добрим монахом.

15. Ані по келиях ані в кухні не вільно братам їсти, але все в рефектарі. Виняток становлять очевидно хорі, що не можуть приходити до трапези.

16. Час підвечірку і другого снідання не є часом рекреації отже братя, що ідуть в тій цілі до рефектаря, мають в мовчаню споживати, що їм подано.

IV. ПОВЕДЕНЄ ПРИ РОБОТІ

1. Задачю монаха є, щоби єго праця чим раз більше переображувала ся в молитву; тому не лиш зачинаємо і кінчимо працю молитвою «*Господи Ісусе Христе, Сине Божий, помилуй нас*» – но в часі роботи заховуємо мовчанє, о гадку і серце стараємо ся як найчастійше підносити до Бога; працюємо для Бога, про те зі всякою старанностию і пильностию, щоби тим йому приподобати ся.

2. Господь Бог не дивит ся на то, що робимо, лиш як робимо. Тому кожний рід праці є добрий і нема для монаха праці висшої і низшої, бо кожда має в собі силу, щоби стати ся для нас могучим средством освячення, если тільки наміреня наше чисте і вкладаємо в ту працю горячого духа любови до Господа Бога. Праці назначеної старшим, монах самовільно не змінює, ані сам собі єї не вибирає, щоби не стратити заслуги послуху. Виняток може хиба тоді случитися, коли обовязкова праця вже зроблена, а часу лишає ся за мало, щоби старшого просити о назначенє иншої; тоді брат сам собі вибирає на той час працю, опираючи ся на здогаданій воли настоятеля.

3. Буває часом таке, що деякі монахи думають, що коли суть в рясї – вже не випадає, аби перед людьми щось несли, двигали – одним словом робили руками і тоді роботу таку лишають виключно тим, що з ними разом суть а убрані по сьвічки (звичайно отже кандидатам або кандидаткам). Погляд такий є зовсім мильний а в очах людий сьвітских подібне поступованє не приносить чести згромадженю, де таке стало практикує ся; противно з таких монахів, люди посьмішкують ся і слушно. Праця нікому не приносить

стиду і нечести, а стидати ся треба як раз найбільше безчинности та лїнивства.

Отже ряса най не буде братам жадною перешкодою, щоби і прилюдно пр[иміром] самі пакунки несли, з воза або на віз ладувати і т[ак] д[алі]. Хиба брат дуже слабого здоровля і сил або коли робота така, що добра ряса може знщитися, а помочи його не конечно потреба, тоді брат має слушну причину від тої роботи стриматися. Зрештою жадної чесної праці задля людського ока не стидаймо ся.

Тоті уваги відносять ся до всіх братів, отже і до свяшеників і до настоятелів.

4. Без відома наставника варстату не вільно братам іти до варстату і брати собі там які небудь знаряди; а если за позволенем наставника возьмуть який знаряд, мають стислий обовязок його сейчас по ужитю назад до варстату віднести.

5. Наставникови одного варстату вільно дещо з начиня зі свого варстату позичити до другого, але позичаючий відповідає за се, аби позичину річ віддано в добрім стані найпізнійше до вечера того самого дня. Так само, если з порученя настоятеля, наставник варстату позичить яке начинє комусь з братів або хлопців має памятати і подбати про се аби вечером того начинє відобрати.

6. Если братя хотять самі собі у варстату яку малу річ зробити (пр[иміром] щось направити), мусять мати на се позволенє наставника варстату і тоді можуть просити о відповідні до тої роботи знаряди. Наставник буде давати таке позволенє о скілько се не було би перешкодою в звичайній праці варстату.

7. Жодному з братів не вільно замовляти собі у варстаті нові річи або більші наприви без благословення настоятеля.

8. Малі напрвки може кожний брат сам собі зробити (для того може мати у себе пр[иміром] голку, троха ниток) – в прочім річи до наприви (іменно одїж і обуву) віддають братя новики і кандидати до назначеного на се брата архарія, а братя з обїтами до назначеного на се брата старшого; оба тоті братя мають загальне позволенє і обовязок віддані їм до наприви річи заносити до відповідних варстатів та по направі їх братам звертати. Хлопці віддають річи до наприви братові, який має над ними нагляд.

9. Наставники варстату не мають принимати від чужих людий ані замовлень ані грошей за роботу; до того призначені суть

від настоятеля осібні братя. При спеціальних замовленнях порозуміваються ті брати з наставниками дотичних варстатів.

10. По можності не мають чужі люди входити до монастирських варстатів – навіть, коли не суть за клавзурою. Женщин ніколи не вільно впускати до варстатів, де працюють монахи.

11. Річи до домашнього ужитку всім потрібні, як щітки до замітання, смітярки, вуглярки і пр[очіє] належить сей час по укінченню роботи відносити на те саме їм призначене місце. Ладу під тим зглядом належить пильнувати з цілою точністю.

12. Річи, котра має служити для всіх, н[а] пр[иклад] лямпи з коритаря, не вільно хочби на хвилинку брати на свій особистий ужиток.

V. ЗАХОВАНЄ В ЧАСІ РЕКРЕАЦІЇ

1. Всі брати обов'язані брати участь в спільній рекреації. На случай перешкоди повинен брат просити о позволенє не бути на рекреації, зглядно оправдати ся перед настоятелем.

2. При рекреації невідповідно було би пр[иміром] сидіти на боці і книжку собі читати, бо то час спільної братньої розмови. Стриженє волося; обтинанє нігтів, осмотрюванє ніг – то всьо суть річи, на котрі ліпше знайти иншу пору, як час спільної рекреації.

3. Свобода і веселість є на рекреації дуже пожадані. Стараймося ніколи не приносити на рекреацию внутрішнього смутку на коли б его хто відчував, але також вистерігаймо тут занадто голосного говореня, криків і неумірного та галасливого сьміху.

4. Диспути наші най ніколи не переміняють ся на особисті дотинки та сварки, бо в рекреациях більше еще чим коли инакше треба перестерігати братньої любови.

5. Рекреация зачинає ся і кінчить ся словами «*Господи Исусе Христе, Сине Божий, помилуй нас*» висказаними настоятелем або братом, уповажненим до того через настоятеля.

VI. ПОВЕДЕНЄ В КЕЛІЯХ (СПАЛЬНЯХ)

1. Монах, коли сам є в своїй келії або з другим, ніколи не повинен в ній на ключ замикати ся.

2. Коли входить ся до келії другого, треба все наперед запукати до дверей і чекати на позволенє, аби увійти. Оден настоятель має право входити до кожної келії без пуканя.

3. Не вільно братям входити до чужої келії в неприсутности єї мешканця – хиба, що хтось н[а] пр[иклад] стало до неї носити воду або в ній палить; очевидно тим більше не вільно переглядати в чужій келії річий другого брата і що небуть собі з них самовільно брати, хочби на короткий лиш час.

4. Монах має дуже дбати про порядок і чистоту в келії; тапчан нехай буде все порядно застелений, а убраня най ніколи не будуть в неладі порозкидувані, но все повішені або зложені, де належить.

5. Треба памятати, щоби воздух в келіях був сьвіжий – проте все рано належить ся спальною провітрити; тапчана зараз по вставаню не застелювати, противно коц відкинути, щоби постіль провітрили ся, а доперви по Службі Божій робить ся в хаті порядок.

6. Чужих людей, гостей – хочби і найблизшу родину не вільно нам впроваджувати до наших келій.

7. Відвиджуваня себе по келіях в часі призначенім до праці і взаїмна балачка є річию цілком противною монашому духови: се ломанє мовчаня, се страта часу, се жерело розсіяня а звичайно не обходить ся при тім і без нарушенє мовою любови ближнього.

VII. РІЖНІ ДОМАШНІ ЗВИЧАЇ

1. Листи пишемо звичайно в неділі і свята. Для монаха писати до родини раз на місяць цілком вистарчає, хиба що незвичайні обставини вимагають винятково частійшої переписки.

Листи незапечатані віддають братя до настоятеля, котрий має право читати так ті листи, що монахи пишуть як і ті, котрі дістають.

2. Книжки, дані до читанє повинні ми шанувати зі всякою старанністю; ніколи в них олівцем не писати, не загинати карток, а при перевертаню їх ніколи не слинити пальця (іменно при книгах, уживаних в хорі). Порядно є перекидати картки, беручи їх за горішний беріг.

3. Коли гасить ся лампу, треба вперед спустити сьвітло і доперва тоді дмухнути, щоби по за гашеню як найменше коптїла; так само, як запалюємо одну сьвічку від другої, не перехилоймо тої сьвічки, що горить, до тої, яку хочемо засьвітити – но навідвот, бо инакше за кожним разом всьо навколо обкапаємо воском.

4. Декотрі негарні привички, котрих маємо вистерігати ся:

- а) мити руки в водї, в котрій миє ся кухонне начине;
- б) брати в уста воду, а потім тою водою мити собі лице або руки;
- в) решту води зі шклянки, з котрої пило ся або уста полоскало ся, назад вливати до збанка, з котрого всі беруть воду.
- г) уста або ніс обтирати рукавом або пальцями, а потім пальці витирати о одїж. Так само не випадає при помочи пальців на землю смаркати.
- д) річи, які люди мають їсти або пити, давати до невідповідного начиня, пр[иміром] до зливачки.

VIII. ЧИН ОДІЯННЯ РЯСИ¹⁰

Кандидат, який має отримати рясу, приготуєсь до того приліжною молитвою і постом, а коли ще не робив реколекцій то робить тоді.

В призначенім дни (а може ним бути неділя, свято або будний день) по скінченю першого часу виходить кандидат перед Царські Врата і робить три великі поклони перед Найсвятїшими Тайнами. Опісля робить малий поклін перед ігуменом (зглядно тим священиком, який дійствує той чин), а потім перед братьми в однім і другім крилосі, по сїм клякає.

¹⁰ Тут мається на увазі *чин облечин*, тобто час, коли кандидат отримує *підрясник* і *пояс* (в наших теперішних звичаях ще й *скуфію*). Сам текст на це вказує.

Священик зачинає чин одіяня ряси «*Началом обичним*», а братя по «*Прийдїте*» співають Псалом 26 і 50. По тропарях і молитві бере ігумен ножиці і постригає волося, причім надає монаше імя, а братя співають довге *Господи помилуй*. Кандидат скидає верхню одїж, а ігумен по молитві дає рясу і пояс. По молитві і отпусти кінчить ся одіяня ряси, а новик відходить на своє місце зробивши глубокий поклін перед Найсвятїшими Тайнами.

IX. ЧАСОВІ ОБІТИ

Новик, який має складати обіти часові, приготуєсь як і до ряси. В призначеній день, підчас Служби Божої, коли священик каже «*Со страхом і со вірою приступїте*» клякає новик в царских вратах і голосно виговорює сі слова: «*Я монах брат (їмя рек), обїтую Господу Богу Всемогучому в Пресвятїй Тройці Єдиному убожество чистоту і послух на протяг трех літ. Амінь*». По сїм священик причащає його Тїлом і Кровію Господа Нашего Ісуса Христа і монах відходить на своє місце. По скінченю Служби Божої клякає знов на те саме місце і священик дає ему параман, по чім монах поцілувавши священика в праву руку відходить на своє місце.

**ЛИСТ КОНГРЕГАЦІЇ ДЛЯ СПРАВ
СХІДНОЇ ЦЕРКВИ
ДО МИТРОПОЛИТА
АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО
У СПРАВІ МОНАХІВ СТУДИТІВ**

С[ВЯТА] КОНГРЕГАЦІЯ ДЛЯ СПРАВ
СХІДНОЇ ЦЕРКВИ

Рим, в маю 1923 р[оку]

*С. Конгрегація для справ Східної Церкви
Рим, в маю 1923 р.
Протоколи №: 9921/23.*

Протокол Ч[исло] 9921/23

В справі монахів Студитів.

Високопреосвящений Архієпископе!

Всеребрі монахів Студитів.

*Високопреосвящений Архієпископе!
Так С. Конгр. поширення віри для справ східного
обряду, як і нова Конгр. для справ східної Церкви,
дуже зацікавувалися ініціативою Вашого
Високопреосвященства дбання і прикра-
шення Церкви українського народу мона-
шеством чисто східного типу, яким є
Лавра Студитів в Уневі; а тому, що
Всевишній в очевидний спосіб благословить
сі наміри Вашого Високопреосвященства,
даючи можливість до досконалого життя мно-
гим, що вступають до сего монастиря, уба-
вляю за відповідне звернути увагу Вашого*

Так С[вята] Конг[регація] поширення віри для справ східного обряду, як і нова Конгр[егація] для справ східної Церкви, дуже зацікавувала ся ініціативою Вашого Високопреосвященства дбання і прикрашення Церкви українського народу монашеством чисто східного типу, яким є Лавра Студитів в Уневі; а тому, що Севишній в очевидний спосіб благословить сі наміри Вашого Високопреосвященства, даючи покликання до досконалого життя многим, що вступають до сего монастиря, уважаю за відповідне звернути увагу Вашого Високопреосвященства на заховання деяких принципів, яких придержуватися є невідкличною і конечною річю для доброго успіху святого діла.

Виразним бажанем тої же С[вятої] Конгрегації є, щоби чим скорше уложити – так для Лаври в Уневі, як для всіх прочих, які моглиби повстати – начерк правил і конституцій, що відтак мають бути предложені тійже С[вятій] Конгрег[ації], і се як раз таких, які були б у всіх згідні з правами і звичаями східної Церкви – розуміється з углядняням лиш таких модифікацій і додатків, яких домагаються змінені обставини часу.

Тому С[вята] Конгрег[ація] вповні одобрєє сю гадку Вашого Високопреосвященства щоби новопове[р]таючій інституції дати у всім східний характер, уникаючи впроваджуваня до неї норм, взятих з подібних інституцій латинських, чи то вони відносяться до заховання обітів, чи то до внутрішньої дисципліни і організацій спільного життя, чи то до залежности ріжних Лавр від власти Єпископа.

Рівнож є волею С[вятої] Конгрегації, щоби монахи Студити так щодо відправлюваня хору, як і щодо відправи Служби Божої

Рукописна копія листа Конгрегації для справ Східної Церкви
до Митрополита Андрея у справі монахів Студитів.

заховували в цілій ненарушимості візантійський обряд, усуваючи всі зміни і новості, які увійшли в обряд, уживаний Українцями, не виключаючи і тих змін, які в який небуть спосіб усталено За-
мойским Синодом.

Тому, що Ваше Високопреосвященство, заявили бажання про-
сити щоби Всечесні О.О. Венедиктиньці взяли участь в духовній
формації монахів Студитів, радо подаємо до відома, що Свя-
тійший Отець намір Вашого Високопреосвященства одобрє,
благословить і має надію, що межі добре заслуженими силами
св. Венедикта найдуть ся досвідчені і до чинної помочи спосібні
працівники над відродженєм Орієнтального монашества.

Користаючи з сеї нагоди, маю честь виразити Вашому Висо-
копреосвященству заяву глибокої пошани, з якою для них остаю
найвідданійший слуга і пишуся

С. Кард. Таччі
секретар

Ісая Пападопульос
ассесор*

ЛИСТ-ЗВЕРНЕННЯ

МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО ДО МОНАХІВ СТУДИТІВ УНІВСЬКОЇ ЛАВРИ

---

* Після підписів в оригінальному тексті стоїть ручний допис (який
виразно відрізняється від почерку цілого тексту листа) наступного змісту:
«Оригінал по-італійськи залишився в Римі в архіві Високопреосвященішого
Митрополита, piazza Madonna dei Monti 3, Collegio Ucraino».

Ч[исло] 4978/1924

АНДРЕЙ МИТРОПОЛИТ ШЕПТИЦКІЙ

Божією милостію і святого Апостольського Римського Трону
благословенієм
Митрополит галицькій, Архієпископ Львовській,
Єпископ Каменецкій.

Мир у Господі и Архієрейське благословеніє.

Монахам Студитам
Унівської Лаври.

Пересилаючи Вам відпис письма отриманого з С[вятої] Конгрегації для восточної Церкви в Римі подаю Вам до відома сі рішення Апостольського Престола незвичайної ваги для вашої Лаври і для всіх Лавр і монастирів, які або вже основані або будуть основані (в Зарваниці, Львові, Скнилові і Камениці в Босні) в Вашім Чині.

Передусім Апостольський Престол одобрив основаня Лавр і Монастирів на підставі всхідного права, а через те саме узнав Ваші Монастирі і Лаври, яко Монастирі і Лаври одинокого в восточній Церкві Монашого Чина, того самого Монашого Чина¹, до якого належать Мельхіцкі, Італьяно-грецкі і Руська конгрегация Василиян, і жіночі Монастирі тогож Чина.

Апостольський Престол бажає, щоби Типікон Наших Монастирів (Конституції) був у всім згідний з приписами, звичаями і законами східної Церкви, значить щоби Ми лиш списали ті закони і звичаї, які від віків обовязували Монаший Чин після Студицького устава і які суть заховувані в Студицьких Лаврах і Монастирях на Атоні, які були заховувані в Печерській Лаврі в Києві за часів св. Антонія і Теодозія Печерских. Апостольський Престол допускає

¹ В оригіналі цей текст є підкреслений.

2.4978/1924.

Андрей митрополит Шептицкий

Божією милостію і святого Апостольського Римського Трону благословенієм Митрополит галицькій, Архієпископ Львовській, Єпископ Каменецкій.
Мир у Господі и Архієрейське благословеніє.

Монахам Студитам
Унівської Лаври.

Пересилаючи Вам відпис письма отриманого з С[вятої] Конгрегації для восточної Церкви в Римі подаю Вам до відома сі рішення Апостольського Престола незвичайної ваги для вашої Лаври і для всіх Лавр і монастирів, які або вже основані або будуть основані (в Зарваниці, Львові, Скнилові і Камениці в Босні) в Вашім Чині.
Передусім Апостольський Престол одобрив основаня Лавр і Монастирів на підставі всхідного права, а через те саме узнав Ваші Монастирі і Лаври, яко Монастирі і Лаври одинокого в восточній Церкві Монашого Чина, того самого Монашого Чина¹, до якого належать Мельхіцкі, Італьяно-грецкі і Руська конгрегация Василиян, і жіночі Монастирі тогож Чина.

Рукописна копія листа Митрополита Андрея
до монахів Студитів Унівської Лаври.

лиш ті зміни і доповнення, які суть конечні зі згляду на змінені часи. У всім має бути захований зглядно відтворений Студицький восточний характер Монашества, без жадної домішки права чи звичаїв латинських Чинів і Конгрегацій. Є дальше волею Апостольского Престола, щоби монахи Студити придержували ся в хорі і при Службі Божій обряду візантійского в цілі і його чистоті. Мають бути усунені всі зміни і новости введені в обряд, якого придержуєся Наша Галицка Церковна Провінція, навіть ті які впровадив Замойській Синод.

Томуто приміняючися до волі св. Престола Апостольского, поручаємо Вам Типікон перероблений після сказівок даних в Римі, принятих на загальній Раді усіх Монастирів – предложити нам в цілі упрощення потвердження Вашого Типікона зі сторони св. Римского Престола. Для переведення сеї праці треба буди Вам віднайти всі давні Студицькі звичаї монаші, щоби по можности усі відновити.

Відтак поручаємо Вам поробити відповідні пошукування в цілі усталення Студицького Богослужбового устава. Як довго се nebude зділане, поручаємо придержуватися на разі Типікона св. Савви. В обрядах Божої Літургії поручаємо Вам заховувати усі обряди після Венедиктиньского Євхольогіона Римского (з р[оку] 1754?). В Стратиньскім Службнику Нашім є устав зовсім правильний.

Практику менше торжественних, не співних Служб Божих, при яких не уживаєся кадила, яку таку, що єї усі всхідні католицкі Церкви прийняли від Нашої, задержуємо в тій формі, яку заховують ті церкви, значить: що Проскомидію в Ваших Церквах буде священник робити при малих на ті призначених Предложенях (по лівій стороні Престола) зіставляючи на них предложені Дари аж до хвилі великого входу: тоді з предложеня буде їх переносити на трапезу предложеня на жертвенник. При малім вході буде робити з Євангелієм перед Жертвенником оборот. По Причастію освячені Дари буде переносити на трапезу предложеня (по «*Нині і присно*») де їх зараз буде споживати. На трапезі Предложеня буде горіти одна свічка – розуміє ся воскова (інші на Престоли не уживає ся) аж до великого входу і від Причастія до Єктенії («*Прости приімше*»). Зрештою не співану Службу Божу повинно ся так відправляти, щоби усі що єї слухають могли чути священника і відповідати і відмовляти «*Вірую*» і «*Отче наш*» на голос. Так

само читанє Апостола. Служачий до сл[ужби] Божої буде звертати ся боком до Престола і Апостола так читати, щоби вірні чули читанє. (Очевидно лиш з Апостола або з нелітургійного виданя Н[ового] З[авіту]).

Руки належить мати або зложені на грудях, (не пальці до пальців як виходило би з рисунку в нових службниках) або розложені долонями до неба – так як на представленьх Дійст[ва] Матер Божа і св. Йоан Креститель (К. II. Пар. 6, 13 в Вульгаті). При Службах Божих не звониться².

Для улешення Вам практики предкладаємо Вам тут зпис змін, які належало би в повних службниках для ужитку наших монахів поробити. В тексті нових Службників належить слідуєчі поправки зробити:

- 1) При *Проскомидії* – покриваючи дискос каже священник лиш перший стих псалма 92, 20;
- 2) при «*Благословенно Царство*» – робить Євангелієм знак св. Креста;
- 3) при всіх возгласах крестить ся, як і діякон;
- 4) руки тримає або зложені на крест на грудях або розложені долонями до неба;
- 5) на слово *Воплотити ся* при «*Єдинородний*» і «*Вірую*» не покланяє ся;
- 6) на «*Нині і присно*» по *Трисвятім* благословить діякона, або цілком не обертаєся;
- 7) перед Євангелієм додає «*Мир Всім*»;
- 8) *Іже Херувимску* пісню – відмовляє раз – лиш Аلیلія три рази;
- 9) на великий вход держить в правій руці чашу, в лівій дискос. По вході не говорить стиха «*ублажи*»;
- 10) по *Вірую* – не повторяє *Святий Боже*;
- 11) слова «*Горі імійм сердця*» – говорить звернений до народу.
- 12) по освяченю Дарів пропускає тропар Сошествія з його стихами.
- 13) перед причастієм не умиває рук;

² В оригіналі підкреслено.

- 14) причащає ся з долоні правої руки, а з чаши заким в ню вложив Частиці;
 15) при Причастію вірних – додає «і со любовію»;
 16) по “нині і присно” споживає Пресвяті Дари на Предложеню.

Від гр[еко] кат[олицького] Митрополичого Ординаріату у Львові, дня 4 падолиста 1924.

+ *Андрей*
Митрополит

ЗМІСТ

<i>Передмова</i>	5
<i>Вступ.</i> Митрополит Андрей та блаженний Климентій Шептицькі як законодавці відродженого студійського чернецтва	7
I. Передумови відродження студійських монастирів	7
II. Розвиток законодавчої бази студійського чернецтва.....	11
1) Типиконъ Студитской Лавры св. Антонія Печерского въ Сквиловѣ під Львовомъ	13
2) Установи (Конституції) – Унівський Типікон.....	19
3) Наші монаші звичаї (Чи просто Наші звичаї?)	30
III. Головні принципи, мета й основні завдання відроджених студійських монастирів	31
Типиконъ Студитской Лавры св. Антонія Печерского въ Сквилові підъ Львовомъ	
Смиренный слуга божый многогрѣшный схимонахъ Андрей Галицкій Митрополитъ, Архімандритъ Сквиловской Лавры.....	39
Монаше убожество	40
Ангельска чистота	41
Пѣсть.....	42
О монашѣмъ послуху	42
Монаша одежа.....	43
Порядокъ денный.....	43
Молитва	44
Мовчане	44
Покора.....	45
Праця.....	46
Зарядъ.....	46
Друга проба	47
Агнельскій образъ.....	48
Пустельники, безмовники и затворники	48
Выбѣръ игумена.....	50
Загальна рада.....	50
Рада игумена	51
Обовязки игумена (строителя)	51
Обовязки намісника.....	51

Обовязки наставника новикѡвъ	52
Наставникъ архаріѡвъ	52
Писарь.....	52
Обовязки економа	52
Основає монастырѡвъ	53
Посѣщенє монастыря	54
Усунєнє игумена або строителя.....	56
Судженє и каранє переступного монаха	57
Власть єпископска надъ монахами	58
Визита єпископска	58
Конституції студитскій	61
Покуты монастырскій св. Отця нашого и Исповѣдника Теодора, игумена монастыря студитского.....	65

Установи (конституції) Успенської Лаври в Уневі

Вступне Слово до Уставу Унівського	73
Вступ	73
Установи (Конституції).....	76
Вступ	76
Глава I. Заряд монашої конгрегації.....	77
А. Настоятелі і урядники	77
Б. Ради.....	80
Рада Ігумена.....	81
Верховна рада	81
Глава II. Основуванє монастирів (лавр) і їх відвіданє	82
Глава III. Приниманє до монастиря	84
А. Перша проба (кандидатура).....	84
Б. Друга проба (новіціят).....	85
а) Умови прийнятя на другу пробу	85
б) О вихованю новиків-архаріѡвъ	86
Глава IV. О монаших обітах	89
Глава V. О студиях	92
Глава VI. Обовязки монахів	93
А. Монаше убожество	94
Б. Ангельска чистота	95
1. Клявзура (загорода)	95
2. Гості і інтересанти	96
3. Перебуванє монахів поза монастирем	96
4. Інші приписи	97
5. Піст	97
В. О монашим послуху	97

Г. Монаша одежа.....	98
Д. Денний порядок	98
Е. Молитва.....	99
1. Хор	99
а) В лаврах	99
б) В монастирах та місійних домах	100
в) В дорозі	100
2. Інші духовні вправи	100
Е. Мовчанє.....	101
Ж. Покора	101
З. Праця	102
Й. Листи.....	102
Глава VII. Пустельники, безмовники і затворники	103
Глава VIII. Парохіяльна праця	104
Глава IX. Перехід до иншого чина.....	104
Глава X. Виступленє з монастиря	104
Глава XI. Видаленє з монастиря	106
А. Видаленє монаха о часових обітах	106
Б. Видаленя монаха о вічних обітах	107
Глава XII. Усунєнє игумена.....	108
Глава XIII. Судженє і каранє переступного монаха	108
Глава XIV. Єпископска візита	109

Наші монаші звичаї

I. Загальне поведенє монаха.....	113
II. Поведенє в церкві і на духовних вправах	117
III. Захованє при трапезі.....	118
IV. Поведенє при роботі.....	120
V. Захованє в часі рекреації.....	122
VI. Поведенє в келіях (спальнях)	123
VII. Ріжні домашні звичаї.....	123
VIII. Чин одіяння ряси 124	
IX. Часові обіти	125

Лист Конгрегації для справ Східної Церкви до Митрополита Андрея Шептицького у справі монахів Студитів

С[вята] Конгрегація для справ Східної Церкви	129
--	-----

Лист-звернення Митрополита Андрея Шептицького до монахів Студитів Унівської Лаври

Андрей Митрополит Шептицькій	133
------------------------------------	-----

ТИПКОНИ

Том I

Набір тексту:

Наталка Жарій, Надія Тимків, Роман Шимон

Коректор

Богдан Стефура

Технічний редактор

Юрій Пелех

Підписано до друку 28.01.07. Формат 60х90/16.

Папір офс. Офс. друк. Ум.-друк. арк. 8,7.

Ум. фарбовідб. 9. Обл.-вид. арк. 2,5.

Видавництво «Свічадо»

79008, м. Львів, а/с 808, вул. Винниченка, 22.

Тел.: (032) 274-23-09, тел./факс: (032) 297-16-33

e-mail: post@svichado.com, url: www.svichado.com